



ZARZĄD WOJEWÓDZTWA
PODKARPACKIEGO



PODKARPACKIE BIURO
PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO



PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROJEKTU PLANU GOSPODARKI ODPADAMI dla województwa podkarpackiego

Rzeszów 2012r.

Zawartość opracowania:

	Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	4
1.	Informacje wstępne.....	7
1.1.	Podstawa prawna opracowania Prognozy.....	7
1.2.	Cel i zakres Prognozy.....	7
1.3.	Metodyka opracowania Prognozy.....	8
2.	Informacja o zawartości, głównych celach projektu WPGO oraz o powiązaniach z innymi dokumentami.....	9
2.1.	Główne cele projektu WPGO oraz kierunki działań.....	10
2.2.	Powiązania projektu WPGO z dokumentami ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, krajowym, regionalnym.....	15
2.3.	Informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko przyjętych już dokumentów powiązanych z projektem WPGO	22
3.	Analiza i ocena istniejącego stanu środowiska na terenach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektu WPGO.....	27
3.1.	Istniejący stan środowiska.....	27
3.1.1.	Położenie, rzeźba terenu, klimat.....	27
3.1.2.	Wody powierzchniowe i podziemne.....	28
3.1.3.	Gleby.....	29
3.1.4.	Surowce mineralne.....	29
3.1.5.	Powietrze	30
3.1.6.	Klimat akustyczny.....	31
3.1.7.	Promieniowanie elektromagnetyczne	31
3.1.8.	Zasoby przyrodnicze.....	31
3.1.9.	Tereny zdewastowane.....	31
3.2.	Ocena stanu środowiska.....	32
3.2.1.	Stan czystości wód powierzchniowych.....	32
3.2.2.	Stan czystości wód podziemnych.....	34
3.2.3.	Stan gleb.....	34
3.2.4.	Stan czystości powietrza	35
3.2.5.	Klimat akustyczny.....	37
3.2.6.	Promieniowanie elektromagnetyczne.....	38
3.3.	Potencjalne zmiany istniejącego stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu WPGO.....	38
4.	Analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektu WPGO, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody..	40
4.1.	Obszary objęte ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody.....	40
4.2.	Problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektu WPGO.....	40
5.	Charakterystyka gospodarki odpadami w województwie.....	45
5.1.	Aktualny stan gospodarki odpadami.....	45
5.2.	Istniejące problemy w zakresie gospodarki odpadami.....	46
5.3.	Planowane działania ograniczające powstawanie odpadów.....	47
5.4.	Planowane systemy gospodarki odpadami.....	50
6.	Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektu WPGO oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu.....	52
7.	Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych,	

	stałych i chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych.....	55
7.1.	Analiza i ocena przewidywanego znaczącego oddziaływania na środowisko.....	55
7.2.	Analiza i ocena przewidywanego znaczącego oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz na integralność tych obszarów.....	69
8.	Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektu WPGO, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów.....	72
9.	Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie	73
10.	Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu WPGO oraz częstotliwości jej przeprowadzania.....	74
10.1.	Instrumenty realizacji projektu WPGO.....	74
10.2.	Monitoring i ocena realizacji projektu WPGO.....	75
11.	Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.....	75
12.	Wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.....	76
13.	Wnioski.....	77
14.	Wykorzystane materiały.....	79

Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko projektu Planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego, zwanej dalej Prognozą, wynika z art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z art. 46 ust. 2 ww. ustawy plan gospodarki odpadami wymaga przeprowadzenia procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w ramach której wymagane jest sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko.

Prognoza oddziaływania na środowisko została opracowana zgodnie z zakresem określonym w art. 51 ust.2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227) oraz zgodnie z zakresem uzgodnionym z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie (pismo z dnia 27.10.2011r., znak: WOOS.411.2.1.2011.AP-2) i Podkarpackim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (pismo z dnia 26.10.2011r., znak: SNZ.465-118/11).

Prace nad Prognozą zostały podzielone na następujące etapy:

Etap I – przeanalizowano zapisy podstawowych dokumentów powiązanych z projektem WPGO. Uwzględniono także informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla przyjętych już dokumentów powiązanych z projektem WPGO. Dokonano charakterystyki analizowanego dokumentu oraz oceny stanu środowiska.

Etap II – przeprowadzono analizy i oceny realizacji projektu WPGO. Wyniki analiz i ocen zostały przedstawione w tabeli 4: Skutki środowiskowe powodowane realizacją i funkcjonowaniem instalacji regionalnych. Starano się określić, jaki wpływ będzie miała realizacja i funkcjonowanie poszczególnych instalacji regionalnych na: emisję zanieczyszczeń do powietrza, wytwarzanie odpadów, wytwarzanie ścieków, wody, bioróżnorodność, krajobraz, powierzchnię ziemi łącznie z glebą, obszary ochrony uzdrowiskowej, obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody, wykorzystanie przestrzeni, zabytki oraz zdrowie ludzi. Jako kryterium oceny przyjęto oddziaływanie zdefiniowane jako: neutralne, niekorzystne, potencjalnie niekorzystne, korzystne. Przeprowadzono także analizę i ocenę przewidywanego znaczącego oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz na integralność tych obszarów.

Etap III – przygotowano pełny tekst dokumentu Prognozy.

Sporządzenie i realizacja projektu Planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego (WPGO) wynika z wymogów obowiązującego prawa czyli z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (j.t. Dz.U. z 2010r., Nr 185, poz. 1243 z późn. zm.), a także z realizacji opracowań strategicznych takich jak Polityka Ekologiczna Państwa czy Krajowy plan gospodarki odpadami.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że regulacje zawarte w treści projektu WPGO są spójne z głównym kierunkiem zmian w zakresie gospodarki odpadami nakreślonym w Polityce Ekologicznej Państwa oraz z założeniami Krajowego planu gospodarki odpadami.

Projekt WPGO zawiera rozwiązania dotyczące właściwego sposobu gospodarowania odpadami oraz sprawnego funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami.

W zakresie odpadów komunalnych do głównych kierunków działań określonych w projekcie WPGO ograniczających powstawanie odpadów i ich negatywne oddziaływanie na środowisko należą:

- intensyfikacja działań edukacyjno-informacyjnych promujących zapobieganie powstawaniu odpadów oraz właściwe postępowanie z wytworzonymi odpadami,
- promowanie wykorzystywania produktów wytwarzanych z materiałów odpadowych poprzez odpowiednie działania promocyjne i edukacyjne,
- eliminowanie uciążliwości dla środowiska związanych z eksploatacją składowisk, w tym zamykanie i rekultywacja składowisk niespełniających wymogów prawa.

Głównymi założeniami planowanego systemu gospodarki odpadami komunalnymi są:

- zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, a także odzysk energii z odpadów,
- objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych, wielkogabarytowych i budowlanych wszystkich mieszkańców województwa,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

Realizacja kierunków działań przewidzianych w projekcie WPGO generalnie będzie miała korzystny wpływ na środowisko (wdrożenie systemów gospodarki odpadami, selektywna zbiórka odpadów, likwidacja składowisk niespełniających wymogów prawnych). Niekorzystne oddziaływania na środowisko wystąpią głównie na etapie realizacji poszczególnych instalacji, ale też mogą wystąpić na etapie ich funkcjonowania. Zasięg tych oddziaływań będzie miał charakter lokalny i ograniczy się do terenów bezpośrednio sąsiadujących z poszczególnymi instalacjami.

Przyjęte w analizowanym dokumencie rozwiązania w zakresie gospodarki odpadami, ukierunkowane są na minimalizację ilości wytwarzanych odpadów, ograniczenie ich składowania na rzecz zagospodarowania poprzez odzysk i unieszkodliwianie oraz mają na celu poprawę stanu środowiska w województwie.

Pomimo stwierdzonych potencjalnie negatywnych oddziaływań na środowisko poszczególnych instalacji należy zaznaczyć, że działania przewidziane w projekcie WPGO będą miały pozytywny wpływ na środowisko – selektywna zbiórka odpadów, integracja działań w zakresie zagospodarowania oraz unieszkodliwiania odpadów. Negatywne oddziaływanie na środowisko poszczególnych instalacji będzie miało ograniczony zasięg. Zwiększy się także ruch pojazdów na drogach prowadzących do poszczególnych instalacji, a co za tym idzie nastąpi wzrost emisji zanieczyszczeń motoryzacyjnych i hałasu komunikacyjnego. Nie przewiduje się jednak, aby oddziaływania związane z transportem odpadów były znaczące dla poszczególnych elementów środowiska.

Prawdopodobne zagrożenie niekorzystnym oddziaływaniem nie oznacza jednoznacznie stwierdzonych znaczących oddziaływań na obszar Natura 2000. Niemniej jednak w obrębie obszarów Natura 2000 (Puszcza Sandomierska, Lasy Janowskie) może dochodzić głównie do:

- jakościowych zmian siedlisk w sąsiedztwie istniejących składowisk,
- emisji hałasu komunikacyjnego (wzdłuż tras prowadzących do składowisk znajdujących się w obrębie obszarów Natura 2000),
- emisji zanieczyszczeń motoryzacyjnych (wzdłuż tras prowadzących do składowisk znajdujących się w obrębie obszarów Natura 2000).

Należy podkreślić, że projekt WPGO nie zakłada realizacji nowych składowisk w obrębie obszarów Natura 2000, wręcz przeciwnie – istniejące składowiska odpadów zostaną zamknięte (po wypełnieniu).

Przedsięwzięcia przewidziane w projekcie WPGO realizowane będą głównie poza obszarami Natura 2000, parkami narodowymi, rezerwatami przyrody, parkami krajobrazowymi i dotyczyć będą niewielkich powierzchni (maksymalnie kilku hektarów). Przedsięwzięcia te nie będą stanowiły bariery ekologicznej, a ich zrealizowanie ma poprawić jakość środowiska, w związku z tym nie przewiduje się znaczącego negatywnego wpływu na cele, przedmiot ochrony i integralność obszarów Natura 2000.

W obrębie obszarów chronionych, w tym obszarów Natura 2000 realizowane będą głównie przedsięwzięcia służące ochronie środowiska (np. zamykanie składowisk). Tereny obszarów Natura 2000 będą objęte systemem zbiórki odpadów, ale nie będą tam lokalizowane inwestycje związane z funkcjonowaniem instalacji regionalnych.

Na podstawie przeprowadzonych analiz i ocen oraz przy założeniu, że zostaną zastosowane najlepsze techniki i technologie (BAT) można stwierdzić, że realizacja projektu WPGO nie będzie powodować znaczących negatywnych skutków dla obszarów Europejskiej Sieci Natura 2000, celów, przedmiotów ochrony i integralności obszarów Natura 2000. Realizacja działań nie spowoduje takich oddziaływań, które mogą w sposób znaczący zagrażać chronionym gatunkom flory i fauny i w efekcie powodować spadek liczebności populacji czy wymieranie gatunków.

Realizacja zakładanych zamierzeń inwestycyjnych nie spowoduje zagrożeń prowadzących do utraty funkcji jakie mają spełniać obszary Natura 2000. Należy podkreślić, że funkcjonowanie zrealizowanych przedsięwzięć będzie skutkowało systematyczną poprawą jakości środowiska.

W wyniku przeprowadzonej analizy celów i rozwiązań zawartych w projekcie WPGO nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko oraz na cele, przedmioty ochrony, integralność obszarów Natura 2000. Stąd w zasadzie nie zachodzi potrzeba przedstawienia rozwiązań alternatywnych.

W projekcie WPGO został określony sposób monitoringu i oceny wdrażania realizacji wyszczególnionych działań. Zakładany system monitoringu pozwoli określić m.in. stopień redukcji lub masę odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska w stosunku do odpadów wytworzonych, jaka masa odpadów została poddana termicznemu przekształceniu z odzyskiem energii, jaki odsetek odpadów został poddany recyklingowi. Ocenie skutków środowiskowych realizacji projektu WPGO może także służyć system pomiarów i ocen stanu środowiska, objęty państwowym monitoringiem środowiska.

Analizowany projekt WPGO jest dokumentem w pełni służącym ochronie środowiska. Jego realizacja skutkować będzie eliminacją zagrożeń środowiska powodowanych wytwarzanymi odpadami, w tym eliminacją potencjalnych zagrożeń dla obszarów Natura 2000.

Brak realizacji projektu WPGO może spowodować znaczne pogorszenie stanu środowiska regionu jak i warunków życia jego mieszkańców, zwłaszcza w zakresie jakości wód, gleb i powietrza. Może także powodować zagrożenia dla powierzchni ziemi oraz walorów krajobrazowych.

W wyniku przeprowadzonych analiz nie stwierdzono, aby w projekcie WPGO była przewidywana realizacja takich przedsięwzięć, których budowa i funkcjonowanie może powodować oddziaływania transgraniczne.

1. Informacje wstępne

1.1. Podstawa prawna opracowania Prognozy

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko projektu Planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego, zwanej dalej Prognozą, wynika z art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.),

W ustawie tej wdrożone zostały przepisy Wspólnoty Europejskiej dotyczące postępowania w sprawie strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27.06.2001r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. U. WE L 197 z 21.07.2001r.)), oraz udziale społeczeństwa w sporządzaniu niektórych planów i programów w zakresie środowiska (Dyrektywa 2003/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003r. przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003)).

Zgodnie z art. 46 ust. 2 ww. ustawy plan gospodarki odpadami wymaga przeprowadzenia procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w ramach której sporządza się prognozę oddziaływania na środowisko.

1.2. Cel i zakres Prognozy

Celem opracowania prognozy oddziaływania na środowisko projektu Planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego (zwanego dalej WPGO) jest:

- Identyfikacja możliwych do określenia skutków środowiskowych (głównie pozytywnych oraz negatywnych),
- Identyfikacja i eliminacja tych działań, których negatywne skutki środowiskowe pozostają w sprzeczności z wymogami prawa,
- Ocena czy realizacja projektu WPGO sprzyja ochronie środowiska przyrodniczego i zrównoważonemu rozwojowi województwa podkarpackiego oraz czy w wystarczający sposób zapobiega powstawaniu konfliktów i zagrożeń,
- Wskazanie, jeżeli jest to zasadne, rozwiązań alternatywnych przyczyniających się do zmniejszenia ewentualnych obciążeń środowiska.

Prognoza oddziaływania na środowisko została opracowana zgodnie z zakresem określonym w art. 51 ust.2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227) oraz zgodnie z zakresem uzgodnionym z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie (pismo z dnia 27.10.2011r., znak: WOOS.411.2.1.2011.AP-2) i Podkarpackim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (pismo z dnia 26.10.2011r., znak: SNZ.465-118/11).

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu WPGO zawiera:

- Podstawę prawną, cel, zakres oraz metodykę opracowania prognozy,
- Informację o zawartości, głównych celach projektu WPGO oraz o powiązaniach z innymi dokumentami, w tym informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko przyjętych już dokumentów powiązanych z analizowanym projektem,

- Analizę i ocenę istniejącego stanu środowiska na terenach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektu WPGO,
- Analizę i ocenę istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektu WPGO, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody,
- Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektu WPGO oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych, w tym analizę i ocenę przewidywanego znaczącego oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz na integralność tych obszarów (w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnie ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne),
- Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektu WPGO, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie WPGO, w tym wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy,
- Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu WPGO oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- Wnioski z przeprowadzonych analiz.

1.3. Metodyka opracowania Prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko powstała w wyniku analizy treści projektu WPGO i oceny jakie skutki dla środowiska może spowodować realizacja działań w nim określonych. W prognozie uwzględniono m.in. wpływ na różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, krajobraz, zabytki, zasoby materialne etc.

Prognozę oddziaływania na środowisko opracowano zgodnie z zapisami w art. 51 ust.2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz zgodnie z zakresem uzgodnionym z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska i wojewódzkim inspektorem sanitarnym.

Podczas prac nad prognozą przyjęto, że nowopowstające regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych oraz zakłady termicznego przekształcania odpadów będą spełniały wszystkie określone obowiązującym prawem wymagania i będą zastosowane najnowsze technologie i techniki. Posłużono się metodą ekspercką oraz metodą analogii, czyli podobieństwa zjawisk.

Prace nad Prognozą zostały podzielone na następujące etapy:

Etap I – przeanalizowano zapisy podstawowych dokumentów powiązanych z projektem WPGO. Uwzględniono także informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla przyjętych już dokumentów powiązanych z projektem WPGO. Dokonano charakterystyki analizowanego dokumentu oraz oceny stanu środowiska.

Etap II – przeprowadzono analizy i oceny realizacji projektu WPGO. Wyniki analiz i ocen zostały przedstawione w tabeli 4 – Skutki środowiskowe powodowane realizacją i funkcjonowaniem

instalacji regionalnych. Starano się określić, jaki wpływ będzie miała realizacja i funkcjonowanie poszczególnych instalacji regionalnych na: emisję zanieczyszczeń do powietrza, wytwarzanie odpadów, wytwarzanie ścieków, wody, bioróżnorodność, krajobraz, powierzchnię ziemi łącznie z glebą, obszary ochrony uzdrowiskowej, obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody, wykorzystanie przestrzeni, zabytki oraz zdrowie ludzi. Jako kryterium oceny przyjęto oddziaływanie zdefiniowane jako: neutralne, niekorzystne, potencjalnie niekorzystne, korzystne. Przeprowadzono także analizę i ocenę przewidywanego znaczącego oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz na integralność tych obszarów.

Etap III – przygotowano pełny tekst dokumentu Prognozy. Podstawową trudność podczas sporządzania Prognozy stanowił ogólny charakter projektu WPGO, co sprawia, że sformułowania zawarte w tabelach często mają charakter warunkowy i mogą być zmienne w zależności od warunków realizacji poszczególnych instalacji czy ich elementów.

2. Informacja o zawartości, głównych celach projektu WPGO oraz o powiązaniach z innymi dokumentami

Zgodnie z zapisami ustawy o odpadach zarząd województwa opracowuje plan gospodarki odpadami, który podlega aktualizacji nie rzadziej niż co 6 lat.

Zakres projektu WPGO obejmuje zagadnienia określone w:

- Ustawie z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (j.t. Dz. U. z 2010r., Nr 185, poz. 1243 z późn. zm.),
- Ustawie z dnia z dnia 1 lipca 2011r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 152, poz. 897),
- Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U. Nr 66, poz. 620 z późn. zm.).

Projekt Planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego, zgodnie z zapisami ustawy o odpadach, obejmuje wszystkie rodzaje odpadów powstających na obszarze województwa oraz przywożonych na jego obszar, a w szczególności odpady komunalne z uwzględnieniem odpadów ulegających biodegradacji, odpady opakowaniowe, odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej, zużyte opony oraz odpady niebezpieczne, w tym pojazdy wycofane z eksploatacji, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, PCB, azbest, odpady medyczne i weterynaryjne, oleje odpadowe, baterie i akumulatory.

Dla potrzeb projektu WPGO odpady podzielone zostały na:

- odpady komunalne (w tym odpady ulegające biodegradacji, odpady opakowaniowe, odpady niebezpieczne),
- pozostałe odpady (grupy 01 – 19), w tym odpady powstające w przemyśle, osady ściekowe, odpady opakowaniowe,
- odpady niebezpieczne (z grup 01 – 20).

W projekcie WPGO grupy, podgrupy i rodzaje odpadów określano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. Nr 112, poz. 1206). Przedstawione w projekcie WPGO cele i zadania dotyczą okresu 2012–2017 oraz perspektywnie okresu 2018–2023. Rok 2010 został wybrany rokiem bazowym.

2.1. Główne cele projektu WPGO oraz kierunki działań

Na podstawie stanu gospodarki odpadami w województwie podkarpackim, prognozy demograficznej, prognozy zmian w zakresie gospodarki odpadami, zidentyfikowanych problemów dotyczących gospodarki odpadami, celów polityki ekologicznej państwa zawartych w Krajowym planie gospodarki odpadami, a także zgodnie z przyjętą Strategią rozwoju województwa podkarpackiego i Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego, w WPGO określone zostały cele główne i szczegółowe. Cele te zidentyfikowano dla grupy odpadów komunalnych oraz pozostałych grup odpadów (01–19).

W gospodarowaniu odpadami komunalnymi przyjęto następujące cele:

Cele główne:

- Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, a także odzysku energii z odpadów.
- Objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych, wielkogabarytowych i budowlanych, wszystkich mieszkańców województwa.
- Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

Cele szczegółowe:

- Objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców najpóźniej do 2015 roku.
- Objęcie wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 2015 roku.
- Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie. W stosunku do ilości tych odpadów wytwarzanych w województwie podkarpackim w roku 1995, dopuszcza się do składowania następujące ilości odpadów ulegających biodegradacji:
 - do dnia 16 lipca 2013r. nie więcej niż 50%,
 - do dnia 16 lipca 2020r. nie więcej niż 35%.
- Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne oraz szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych na poziomie minimum 50% ich masy do końca 2020 roku.
- Wydzielenie odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych i poddanie ich procesom odzysku i unieszkodliwiania. Zakłada się następujący rozwój systemu selektywnego gromadzenia odpadów wielkogabarytowych i uzyskanie następujących poziomów odzysku:
 - rok 2017: 80%,
 - rok 2020: 95%.
- Wydzielenie odpadów budowlano-remontowych ze strumienia odpadów komunalnych i poddanie ich procesom odzysku i unieszkodliwiania. Przewiduje się następujące poziomy odzysku odpadów budowlano-remontowych:
 - rok 2017: 55%,
 - rok 2020: 70%.
- Wydzielenie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych i poddanie ich procesom unieszkodliwiania. Przewiduje się osiągnięcie następujących poziomów selektywnego gromadzenia odpadów niebezpiecznych na terenie gmin celem ich przekazania do centralnych obiektów unieszkodliwiania:
 - rok 2017: 60%,

- rok 2020: 95%.
- Zmniejszenie masy składowanych odpadów do max. 60% wytworzonych odpadów do końca roku 2014.

Dla odpadów z grup 01–19 wskazano cele oraz kierunki działań, w podziale na odpady niebezpieczne i odpady inne niż niebezpieczne. Sformułowano następujące, ogólne kierunki działań:

- Wspieranie działań informacyjno – edukacyjnych dotyczących wpływu odpadów na środowisko oraz wytwarzania i gospodarowania odpadami.
- Projektowanie nowych procesów i wyrobów w taki sposób, aby w jak najmniejszym stopniu oddziaływały one na środowisko w fazie produkcji, użytkowania i po zakończeniu użytkowania.
- Dostosowanie instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów do wymagań ochrony środowiska.
- Wspieranie wdrażania proekologicznych i efektywnych ekonomicznie metod zagospodarowania odpadów w oparciu o najlepsze dostępne techniki (BAT).
- Wzmacnianie kontroli postępowania z odpadami.
- Minimalizacja ilości i rodzajów wytwarzanych odpadów poddawanych procesom unieszkodliwiania poprzez składowanie.
- Monitoring prawidłowego postępowania z odpadami.
- Zamykanie i rekultywacja składowisk.
- Budowa instalacji do suszenia i spalania osadów ściekowych.
- Modernizacja i budowa instalacji do zagospodarowania odpadów realizujących cele Planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego.
- Organizacja nowych i rozwój istniejących systemów zbierania odpadów, w tym w szczególności odpadów niebezpiecznych pochodzących ze źródeł rozproszonych (małe i średnie przedsiębiorstwa), z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych (gospodarstwa domowe), w oparciu o:
 - funkcjonujące sieci zbierania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych utworzone przez organizacje odzysku lub przedsiębiorców,
 - funkcjonujące placówki handlowe, apteki, zakłady serwisowe oraz punkty zbierania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych (itp. przeterminowane lekarstwa, oleje odpadowe, baterie, akumulatory),
 - stacjonarne lub mobilne punkty zbierania odpadów niebezpiecznych,
 - regularne odbieranie odpadów niebezpiecznych od mieszkańców prowadzących ich selektywne zbieranie przez podmioty prowadzące działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.

Zgodnie z treścią projektu WPGO dla poszczególnych grup odpadów niebezpiecznych na terenie województwa podkarpackiego wyznaczone zostały cele szczegółowe. I tak:

- **dla odpadów zawierających PCB** – sukcesywna likwidacja odpadów zawierających PCB o stężeniu poniżej 50 ppm. Założony cel przewiduje się osiągnąć w latach 2012–2023,
- **dla olejów odpadowych** – utrzymanie poziomu odzysku na poziomie co najmniej 50%, a recyklingu (rozumianego jako regeneracja) na poziomie co najmniej 35% oraz dążenie do pełnego wykorzystania mocy przerobowych instalacji do regeneracji olejów odpadowych. Założony cel przewiduje się osiągnąć w latach 2012–2023,
- **dla odpadów medycznych i weterynaryjnych** – podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych (w tym segregacji odpadów u źródła powstawania), co spowoduje zmniejszenie ilości odpadów innych niż niebezpieczne

w strumieniu odpadów niebezpiecznych. Założony cel przewiduje się osiągnąć w latach 2012–2023,

- **dla zużytych baterii i akumulatorów** – rozbudowa systemu zbierania zużytych baterii, przenośnych i zużytych akumulatorów. Cel ten podzielony został na 2 okresy realizacji. Do 2012 roku – poziom zbierania zużytych akumulatorów przenośnych w wysokości co najmniej 25%. Do 2016 roku i w latach następnych – poziom zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych, w wysokości co najmniej 45% masy wprowadzonych baterii i akumulatorów przenośnych. Osiągnięcie poziomów wydajności recyklingu – co najmniej 65% ich masy. Realizacja pełnego celu nastąpić ma w latach 2012–2023,
- **dla zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego** – utrzymanie poziomów odzysku i recyklingu zużytego sprzętu w wysokości:
 - dla zużytego sprzętu powstałego z wielkogabarytowych urządzeń gospodarstwa domowego i automatów do wydawania:
 - poziomu odzysku w wysokości co najmniej 80% masy zużytego sprzętu,
 - poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytego sprzętu w wysokości 75% masy zużytego sprzętu;
 - dla zużytego sprzętu powstałego ze sprzętu teleinformatycznego, telekomunikacyjnego i audiowizualnego:
 - poziomu odzysku w wysokości co najmniej 75% masy zużytego sprzętu,
 - poziomu recyklingu części składowych materiałów i substancji pochodzących ze zużytego sprzętu w wysokości co najmniej 65% masy zużytego sprzętu;
 - dla zużytego sprzętu powstałego z małogabarytowych urządzeń gospodarstwa domowego, sprzętu oświetleniowego, narzędzi elektrycznych i elektronicznych z wyjątkiem wielkogabarytowych, stacjonarnych narzędzi przemysłowych, zabawek, sprzętu rekreacyjnego i sportowego oraz przyrządów do nadzoru i kontroli:
 - poziomu odzysku w wysokości co najmniej 70% masy zużytego sprzętu,
 - poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytego sprzętu w wysokości co najmniej 50% masy zużytego sprzętu;
 - dla zużytych gazowych lamp wyładowczych – poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytych lamp w wysokości co najmniej 80% masy tych zużytych lamp, osiągnięcie poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych w wysokości co najmniej 4 kg/mieszkańca/rok. Cel ten przewiduje się osiągnąć w latach 2012–2023,
- **dla pojazdów wycofanych z eksploatacji** – wyznaczono następujące minimalne poziomy odzysku i recyklingu odniesione do masy pojazdów przyjętych do stacji demontażu w skali roku: 85% i 80% do końca 2014 roku, 95% i 85% od dnia 1 stycznia 2015r. Poziomy te przewiduje się osiągnąć w latach 2012–2023,
- **dla odpadów zawierających azbest** – założono osiąganie celów określonych w przyjętym w dniu 15 marca 2010r. przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009–2032” oraz „Wojewódzkim programie usuwania azbestu na lata 2009–2032”. Poziomy te przewiduje się osiągnąć w latach 2012–2023,
- **dla zbędnych środków bojowych i odpadów materiałów wybuchowych** (w przypadku pojawienia się) – założono sukcesywne zagospodarowanie odpadów materiałów wybuchowych, poprzez kontynuację dotychczasowego sposobu zagospodarowania zbędnych środków bojowych. Cel ten przewiduje się osiągnąć w latach 2012–2023.

Natomiast dla grupy odpadów innych niż niebezpieczne (grupy 01–19) WPGO wyszczególnione zostały następujące cele szczegółowe:

- **zużyte opony** – utrzymanie dotychczasowego poziomu odzysku na poziomie co najmniej 75%, a recyklingu na poziomie co najmniej 15%. Cel ten przewiduje się osiągnąć w latach 2012–2023,
- **odpady z budowy, remontów, demontażu obiektów budowlanych i infrastruktury drogowej** – do 2020r. poziom przygotowania do ponownego użycia, recyklingu oraz innych form odzysku materiałów budowlanych i rozbiórkowych powinien wynosić minimum 70% wagowo. Cel ten przewiduje się osiągnąć w latach 2012–2023,
- **komunalne osady ściekowe** – w perspektywie do 2023r. podstawowe cele w gospodarce komunalnymi osadami ściekowymi są następujące: ograniczenie składowania osadów ściekowych, zwiększenie ilości komunalnych osadów ściekowych przekształcanych metodami termicznymi, maksymalizacja stopnia wykorzystania substancji biogenych zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego, chemicznego oraz środowiskowego. Cel ten przewiduje się osiągnąć w latach 2012–2023,
- **odpady ulegające biodegradacji inne niż komunalne** – zmniejszenie masy składowanych odpadów do poziomu nie więcej niż 40% masy wytworzonych odpadów. Cel ten przewiduje się osiągnąć w latach 2012–2023,
- **odpady opakowaniowe (do 2014r.)** – rozbudowa systemu gospodarowania odpadami opakowaniowymi. Dla wszystkich opakowań minimalny poziom 60%¹ odzysku, 55%¹ recyklingu, dla opakowań z tworzyw sztucznych 22,5%^{1,2} recyklingu, dla opakowań z aluminium 50%¹, dla opakowań ze stali w tym z blachy stalowej, dla opakowań z tektury i papieru 50%¹, dla opakowań ze szkła gospodarczego, poza ampułkami 60%¹, dla opakowań z drewna 15%¹. aby osiągnąć wymienione cele, to w latach następnych poziomy te należy utrzymać. Cel ten przewiduje się osiągnąć w latach 2012–2023.

W projekcie WPGO określono kierunki działań oraz system gospodarowania odpadami. Dla odpadów komunalnych wyszczególniono działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów, ograniczenia ilości odpadów oraz ich negatywnego oddziaływania na środowisko. Do działań tych zaliczono:

- intensyfikację działań edukacyjno-informacyjnych promujących zapobieganie powstawania odpadów oraz właściwe postępowanie z wytworzonymi odpadami,
- promowanie wykorzystywania produktów wytwarzanych z materiałów odpadowych poprzez odpowiednie działania promocyjne i edukacyjne,
- eliminowanie uciążliwości dla środowiska związanych z eksploatacją składowisk, w tym zamykanie i rekultywacja składowisk niespełniających wymogów prawa.

Wyszczególnione zostały także następujące działania wspomagające prawidłowe postępowanie z odpadami w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania:

- gospodarka odpadami w województwie podkarpackim opiera się na wskazanych regionach gospodarki odpadami (RGO). Odpady komunalne zmieszane, odpady z pielęgnacji terenów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczone do składowania mogą być zagospodarowywane tylko i wyłącznie w ramach danego regionu,

¹ Nie dotyczy opakowań mających bezpośredni kontakt z produktami leczniczymi określonymi w przepisach Prawa farmaceutycznego

² Do poziomu recyklingu zalicza się wyłącznie recykling, w wyniku którego otrzymuje się produkt wykonany z tworzywa sztucznego

- w każdym regionie wyznaczone zostały instalacje regionalne i zastępcze,
- wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na odzyskiwanie energii zawartej w odpadach w procesach termicznego i biochemicznego ich przekształcania,
- przedsiębiorstwa zbierające odpady na terenie województwa podkarpackiego zobowiązane są do osiągnięcia celów ilościowych wskazanych w celach szczegółowych,
- prowadzenie selektywnego zbierania i odbierania co najmniej następujących frakcji odpadów komunalnych:
 - odpady zielone z pielęgnacji ogrodów i parków,
 - papier i tektura (w tym opakowania, gazety, czasopisma, itd.),
 - odpady opakowaniowe ze szkła w podziale na szkło bezbarwne i kolorowe,
 - tworzywa sztuczne,
 - metale,
 - zużyte baterie i akumulatory,
 - zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
 - przeterminowane leki,
 - chemikalia (farby, rozpuszczalniki, oleje odpadowe, itd.),
 - meble i inne odpady wielkogabarytowe,
 - odpady budowlano – remontowe,
- pozostałe frakcje odpadów komunalnych mogą być zbierane łącznie jako zmieszane odpady komunalne,
- odpady zebrane selektywnie należy gromadzić i transportować w sposób zapobiegający ich zmieszaniu,
- powstające w gospodarstwach domowych odpady ulegające biodegradacji powinny być w pierwszej kolejności wykorzystywane przez mieszkańców we własnym zakresie np. poprzez kompostowanie w przydomowych kompostownikach w zabudowie jednorodzinnej i terenach wiejskich,
- organizacja w gminach punktów selektywnego gromadzenia odpadów,
- organizacja nowych i rozwój istniejących systemów zbierania odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych, np. w oparciu o:
 - sieci zbierania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych,
 - placówki handlowe, apteki, zakłady serwisowe oraz punkty zbierania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych (np. przeterminowane lekarstwa, oleje odpadowe, baterie, akumulatory),
 - stacjonarne lub mobilne punkty zbierania odpadów niebezpiecznych,
 - regularne odbieranie odpadów niebezpiecznych od mieszkańców prowadzących ich selektywne zbieranie przez podmioty prowadzące działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości,
- sposób zbierania odpadów musi być odpowiedni dla przyjętych w instalacjach zagospodarowania odpadów technologii przekształcania odpadów, do których odpady będą kierowane,
- ograniczenie składowania odpadów ulegających biodegradacji poprzez promowanie kompostowania przydomowego oraz budowę linii technologicznych do przetwarzania tych odpadów, takich jak:
 - kompostowni odpadów z selektywnej zbiórki,
 - instalacji fermentacji odpadów ulegających biodegradacji,

- instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych,
- zakładów termicznego przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych,
- stosowanie technologii spełniających kryteria BAT,
- monitorowanie wskazanych w projekcie WPGO wskaźników wytwarzania odpadów oraz wspieranie działań związanych z badaniem odpadów.

2.2. Powiązania projektu WPGO z dokumentami ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, krajowym, regionalnym

Założenia, cele, kierunki działań określone w projekcie WPGO mają być zgodne z wymogami zawartymi w dokumentach o randze międzynarodowej, krajowej i regionalnej.

Do dokumentów programowych Unii Europejskiej wprowadzających koncepcję trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zasad ochrony środowiska do dokumentów krajowych należą:

- **Strategia Lizbońska** – dokument przyjęty przez Radę Europy w 2000r., w którym zakłada się przekształcenie europejskiej gospodarki w wiodącą gospodarke świata do roku 2010. Skupiono się na czterech kwestiach: innowacyjności (gospodarka oparta na wiedzy), liberalizacji rynków, przedsiębiorczości (likwidacja barier w prowadzeniu działalności gospodarczej) oraz spójności społecznej. W czerwcu 2001r. na Szczycie w Goeteborgu założenia te zostały uzupełnione o elementy związane z trwałym i zrównoważonym rozwojem, określone w Strategii Zrównoważonego Rozwoju. Wyróżniono w niej 4 obszary priorytetowe filaru ekologicznego:
 - zmiany klimatyczne, a zwłaszcza spowolnienie zużycia paliw kopalnych w celu opóźnienia lub wręcz zahamowania efektu cieplarnianego,
 - opanowanie presji ze strony transportu,
 - poprawa zdrowia publicznego,
 - zachowanie zasobów naturalnych.Istotne też są problemy starzenia się społeczeństwa, występowanie obszarów biedy oraz zagrożenia dla różnorodności przyrodniczej. Zapisy Odnowionej Strategii Lizbońskiej z 2005r. zorientowane są na wzrost rozwoju, konkurencyjności i zatrudnienia. Nowa polityka europejska kładzie większy nacisk na innowacyjność i budowę gospodarki opartej na wiedzy, dokończenie budowy wspólnego rynku, poprawę warunków prowadzenia działalności gospodarczej, a także poprawę na rynku pracy i ochronę środowiska.
- **Strategiczne Wytyczne Wspólnoty** – dokument określający ramy programowania rozwoju na lata 2007–2013. Jego ideą jest określenie generalnych wskazań dla polityki spójności w przyszłym okresie programowania, które będą uwzględniane w planach rozwoju opracowywanych w poszczególnych krajach członkowskich UE. Są to m.in. wytyczne w sprawie wzmocnienia synergii pomiędzy ochroną środowiska a wzrostem gospodarczym.
- **Szósty Wspólnotowy Program Działań Unii Europejskiej w dziedzinie środowiska**, przyjęty decyzją nr 1600/2002/WE Parlamentu Europejskiego na lata 2002–2012 jest głównym dokumentem operacyjnym Unii. Jego realizacja będzie następować poprzez tematyczne dokumenty strategiczne. W Szóstym Programie Działań na rzecz środowiska podkreśla się, że polityka w zakresie środowiska musi być oparta na solidnej wiedzy i świadomym uczestnictwie społecznym, co wpłynie na sposób podejmowania decyzji Unii Europejskiej w sprawie ochrony środowiska. Dotyczy to szczególnie kwestii monitorowania i raportowania, zarządzania i przekazywania danych pomiędzy różnymi szczeblami władzy oraz rozpowszechniania i ich wykorzystania. Ważna jest też poprawa dostępności i jakości informacji.

- **Konwencje międzynarodowe**, w tym m.in.:
 - Konwencja Ramsarska – 1971r. w Ramsar w Iranie, Polska ratyfikowała w 1978r. – Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego,
 - Konwencja Berneńska – 1979r. w Bernie, Polska ratyfikowała w 1996r. – Konwencja o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych,
 - Konwencja Bońska – 1979r. w Bonn, Polska ratyfikowała w 1996r. – Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt,
 - Konwencja o różnorodności biologicznej – 1992r. w Rio de Janeiro, Polska ratyfikowała w 1995r.,
 - Konwencja w sprawie ochrony warstwy ozonowej. Wiedeń – 1985r. i Protokół w sprawie substancji zubażających warstwę ozonową. Montreal – 1987r.,
 - Konwencja o kontroli transgranicznego przemieszczania i usuwania odpadów niebezpiecznych. Bazylea – 1989 r.,
 - Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu. Nowy Jork – 1992r. i Protokół z Kioto jest uzupełnieniem konwencji nowojorskiej. Ratyfikacja oznacza konieczność redukcji emisji gazów cieplarnianych o określony procent do roku 2012 Kioto – 1997r.,
 - Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska. Aarhus – 1998r..

Cele zawarte w ww. dokumentach stanowią ramy przepisów prawnych i dokumentów opracowywanych na szczeblu krajowym.

Ponadto, Unia Europejska nakłada na kraje członkowskie pewne obowiązki i określa wymogi o charakterze wiążącym stosując rozporządzenia, dyrektywy i decyzje (art. 288 Traktatu Lizbońskiego). Ma to na celu harmonizację prawa całej Wspólnoty Europejskiej oraz zbliżenie przepisów prawnych obowiązujących w poszczególnych krajach członkowskich. Dyrektywy są szczególnymi aktami prawa unijnego, które wiążą państwa członkowskie UE do których są skierowane w odniesieniu do rezultatu, który ma być osiągnięty, pozostawiając jednak organom krajowym państwa członkowskiego swobodę wyboru formy i środków prawnych. Najważniejszymi dyrektywami odnoszącymi się do problematyki poruszanej w projekcie WPGO są:

- Dyrektywa 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, tzw. dyrektywa SEA,
- Dyrektywa 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy 85/337/EWG i 96/61/WE,
- Dyrektywa 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (dyrektywa ramowa),
- Dyrektywa 2006/21/WE z dnia 15 marca 2006r. w sprawie gospodarowania odpadami pochodzącymi z przemysłu wydobywczego oraz zmieniająca dyrektywę 2004/35/WE,
- Dyrektywa 2000/76/WE w sprawie spalania odpadów,
- Dyrektywa 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów,
- Dyrektywa 91/689/EWG w sprawie odpadów niebezpiecznych,
- Dyrektywa 75/439/EWG w sprawie unieszkodliwiania olejów odpadowych,
- Dyrektywa 78/176/EWG w sprawie odpadów pochodzących z przemysłu ditlenku tytanu,

- Dyrektywa 86/278/EWG w sprawie ochrony środowiska, w szczególności gleby, w przypadku wykorzystywania osadów ściekowych w rolnictwie,
- Dyrektywa 91/157/EWG w sprawie baterii i akumulatorów zawierających niektóre substancje niebezpieczne,
- Dyrektywa 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych,
- Dyrektywa 96/59/WE w sprawie unieszkodliwiania polichlorowanych bifenyli i polichlorowanych trifenyli (PCB/PCT),
- Dyrektywa 2000/59/WE w sprawie portowych urządzeń do odbioru odpadów wytwarzanych przez statki i pozostałości ładunku,
- Dyrektywa 2000/53/WE w sprawie pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- Dyrektywa 2002/95/WE z 2002 roku w sprawie ograniczenia stosowania niektórych niebezpiecznych substancji w sprzęcie elektrycznym i elektronicznym przekształcona w Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/65/UE z 8 czerwca 2011r. o tej samej nazwie,
- Dyrektywa 2002/96/WE z 2002 roku w sprawie zużytego sprzętu elektrotechnicznego i elektronicznego (WEEE).

Z wymienionych aktów prawnych i dokumentów wynikają dla Polski zobowiązania, z których najważniejszymi, w zakresie gospodarki odpadami, są:

- osiągnięcie w 2014r. odzysku minimum 60% i recyklingu 55% odpadów opakowaniowych,
- osiągnięcie w 2010r. odzysku co najmniej 25% odpadów biodegradowalnych tak, aby nie trafiały na składowiska, a w 2013r. odzysku 50% tych odpadów,
- zebranie w 2012r. 25% zużytych baterii i akumulatorów, a w 2016r. 45% tego rodzaju odpadów.

Warto zaznaczyć, że w Traktacie Akcesyjnym Polska zobowiązała się zamknąć do 2013r., wszystkie wysypiska, które nie spełniają wymagań dyrektywy 99/31/WE w sprawie składowania odpadów.

Z uwagi na treść dyrektyw unijnych i innych dokumentów o randze międzynarodowej, które są wiążące dla Polski w dziedzinie odpadów, projekt WPGO zakłada m.in.:

- zwiększenie udziału odzysku w szczególności recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, a także odzysk energii z odpadów,
- objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych, wielkogabarytowych i budowlanych wszystkich mieszkańców województwa,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
- projektowanie nowych procesów i wyrobów w taki sposób, aby w jak najmniejszym stopniu oddziaływały one na środowisko w fazie produkcji, użytkowania i po zakończeniu użytkowania,
- dostosowanie instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów do wymagań ochrony środowiska,
- wspieranie wdrażania proekologicznych i efektywnych ekonomicznie metod zagospodarowania odpadów w oparciu o najlepsze dostępne techniki (BAT),
- wzmocnienie kontroli postępowania z odpadami.

Zgodnie z założeniami wspólnej polityki unijnej cele zawarte w dyrektywach i innych wiążących Polskę aktach prawnych o randze międzynarodowej, stanowią ramy przepisów prawnych i dokumentów opracowywanych na szczeblu krajowym. Do takich dokumentów należą m.in.:

- Polityka Ekologiczna Państwa 2009–2012 z perspektywą do roku 2016,
- Krajowy Program Gospodarki Odpadami 2014.

Cele ochrony środowiska dla poszczególnych krajów członkowskich w tym dla Polski określa **Polityka Ekologiczna Państwa**. Jest to dokument krajowy, wskazujący na konkretne cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, poziomy celów długoterminowych, uwzględniający rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe. Politykę ekologiczną państwa przyjmuje się na 4 lata, z tym, że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

Polska polityka ekologiczna państwa jest realizowana zgodnie z zasadami:

- praworządności,
- likwidacji zanieczyszczeń u źródła,
- uspołecznienia,
- wykorzystania mechanizmu rynkowego,
- „zanieczyszczający płaci”,
- regionalizacją.

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej państwa jest przyjęta w Konstytucji RP zasada zrównoważonego rozwoju. Istotą zrównoważonego rozwoju jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych.

Obecnie obowiązuje uchwalona przez Sejm RP 22 maja 2009r. **Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009–2012 z perspektywą do 2016 roku**. Określono w niej, iż priorytetami w zakresie ochrony środowiska są:

- zrównoważony rozwój,
- przystosowanie do zmian klimatycznych,
- ochrona różnorodności biologicznej.

W odniesieniu do gospodarki odpadami Polityka Ekologiczna Państwa wskazuje na potrzebę:

- utrzymania tendencji oddzielenia ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju,
- znacznego zwiększenia odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska,
- zamknięcia wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja,
- sporządzenia spisu zamkniętych oraz opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych, wraz z identyfikacją obiektów wpływających znacząco na środowisko (obowiązek wynikający z dyrektywy 2006/21/WE oraz ustawy z dnia 10 lipca 2008r. o odpadach wydobywczych (Dz. U. Nr 138, poz. 865),
- wykluczenia kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów,
- pełnego zorganizowania krajowego systemu zbierania wraków samochodów i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- takiego zorganizowania systemu preselekcji sortowania i odzysku odpadów komunalnych, aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych.

Dokumentem zawierającym zadania w zakresie gospodarki odpadami jest Krajowy plan gospodarki odpadami 2014. Stanowi on aktualizację Krajowego planu gospodarki odpadami 2010 uchwalonego w 2006r. i uwzględnia rekomendacje zawarte w „Sprawozdaniu z realizacji Krajowego planu gospodarki odpadami 2010 za okres od dnia 1 stycznia 2007r. do dnia 31 grudnia 2008r.”.

Celem dalekosiężnym Krajowego planu gospodarki odpadami jest dojście do takiego systemu gospodarki odpadami, który jest zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju. W systemie tym w pełni powinny być realizowane zasady gospodarki odpadami, a w szczególności zasada postępowania z odpadami zgodnie z hierarchią gospodarki odpadami. Ponadto powinno się dążyć do:

- zapobiegania, minimalizacji ilości wytwarzanych odpadów,
- ograniczania ich właściwości niebezpiecznych,
- wykorzystywania właściwości materiałowych i energetycznych odpadów, a w przypadku, gdy odpadów nie można poddać procesom odzysku, ich unieszkodliwienie.

Należy zaznaczyć, że składowanie jest traktowane jako najmniej pożądanym sposobem postępowania z odpadami.

Realizacja tego celu umożliwi osiągnięcie innych celów m.in. takich jak:

- ograniczenie zmian klimatu powodowanych przez gospodarkę odpadami poprzez minimalizację emisji gazów cieplarnianych z technologii zagospodarowania odpadów,
- zwiększenie udziału w bilansie energetycznym kraju energii ze źródeł odnawialnych poprzez zastępowanie spalania paliw kopalnych spalaniem odpadów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego.

Krajowy plan gospodarki odpadami obejmuje pełny zakres zadań koniecznych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju w sposób zapewniający ochronę środowiska. Są też uwzględnione obecne i przyszłe możliwości, uwarunkowania ekonomiczne oraz poziom technologiczny istniejącej infrastruktury.

Plan uwzględnia także tendencje we współczesnej gospodarce światowej, jak również krajowe uwarunkowania rozwoju gospodarczego.

Plan zawiera zarówno program zapobiegania powstawaniu odpadów w odniesieniu do poszczególnych typów odpadów, jak i strategię redukcji składowania odpadów ulegających biodegradacji.

Plan gospodarki odpadami dotyczy zasad gospodarowania odpadami powstającymi w kraju, w szczególności odpadami komunalnymi, odpadami niebezpiecznymi, odpadami opakowaniowymi i komunalnymi, osadami ściekowymi oraz odpadami przywożonymi na teren kraju. Przedstawione w Planie cele i zadania dotyczą okresu 2011–2014 oraz perspektywnie okresu 2015–2022.

Krajowy plan gospodarki odpadami obejmuje:

- opis aktualnego stanu gospodarki odpadami, zawierający informacje dotyczące:
 - rodzaju, ilości i źródeł pochodzenia odpadów, które mają być poddane procesom odzysku lub unieszkodliwiania,
 - posiadaczy odpadów prowadzących działalność w zakresie zbierania, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
 - rozmieszczenia istniejących instalacji do zbierania, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
 - identyfikacji problemów w zakresie gospodarowania odpadami,
- prognozowane zmiany w zakresie wytwarzania i gospodarowania odpadami,
- cele w zakresie gospodarki odpadami z podaniem terminów ich osiągnięcia,
- system gospodarowania odpadami,
- zadania, których realizacja zapewni poprawę sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami,
- rodzaj przedsięwzięć i harmonogram ich realizacji,

- instrumenty finansowe służące realizacji celów w zakresie gospodarki odpadami, zawierające takie elementy jak:
 - wskazanie źródeł finansowania planowanych działań,
 - harmonogram rzeczowo-finansowy planowanych działań zmierzających do zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko oraz prawidłowego gospodarowania nimi, w tym ograniczenia ilości odpadów ulegających biodegradacji zawartych w odpadach komunalnych kierowanych na składowiska,
 - system monitoringu i sposób oceny realizacji celów w zakresie gospodarki odpadami.

Dla potrzeb Planu dokonano podziału odpadów na:

- odpady komunalne,
- odpady niebezpieczne,
- pozostałe odpady, w tym odpady powstające w przemyśle, osady ściekowe, odpady opakowaniowe, przy czym szczegółowo odniesiono się do tych rodzajów odpadów, dla których zidentyfikowano znaczące problemy.

Projekt Planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego jest zgodny z Polityką ekologiczną państwa w latach 2009–2012 z perspektywą do roku 2016 (z dnia 16 grudnia 2008r.), z Krajowym planem gospodarki odpadami 2014 (Kpgo 2014) uchwalonym przez Radę Ministrów Uchwałą Nr 217 z dnia 24 grudnia 2010r. (M.P. Nr 101, poz. 1183) oraz z obowiązującymi aktami prawnymi z zakresu gospodarki odpadami.

Na szczeblu regionalnym projekt WPGO jest powiązany z następującymi dokumentami:

- Strategią rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007–2020,
- Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego,
- Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013.

Strategia rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007–2020 – określa najważniejsze dziedziny aktywności województwa, do których zaliczono:

- kształtowanie świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej mieszkańców,
- pobudzanie aktywności gospodarczej,
- podnoszenie poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa,
- racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska kulturowego i przyrodniczego przy uwzględnieniu potrzeb przyszłych pokoleń,
- kształtowanie i utrzymanie ładu przestrzennego.

Strategia rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007–2020

W przyjętej w 2010 roku zaktualizowanej Strategii zachowano cel główny, jaki został zdefiniowany w Strategii z 2006r.: „Podniesienie krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki regionu poprzez wzrost jej innowacyjności, a tym samym efektywności, która stworzy warunki do zwiększenia zatrudnienia oraz wzrostu dochodów i poziomu życia ludności”. Zmianie nie uległa również wizja rozwoju województwa podkarpackiego, określająca region jako „obszar zrównoważonego rozwoju integrujący cele społeczne, ekologiczne i gospodarcze oraz zapewniający możliwości realizacji potrzeb społeczeństwa i osiąganie wysokiego standardu życia”.

Jednym z podstawowych i skutecznych metod realizacji rozwoju gospodarczego i społecznego województwa podkarpackiego jest poszanowanie zasad zrównoważonego rozwoju. Oznacza to, że aspekt ekologiczny musi być również uwzględniony w celach strategicznych Strategii rozwoju

województwa podkarpackiego. W Strategii określono priorytety i kierunki działań, które mają służyć realizacji celów strategicznych. Do realizacji celu strategicznego w obszarze „Ochrona środowiska”, określono kierunki działań oraz działania, których wypełnienie będzie zmierzało między innymi do:

- spadku emisji zanieczyszczeń,
- ochrony i uzasadnionego korzystania z zasobów i wartości przyrodniczych,
- dbałości o wysoki poziom ochrony środowiska,
- podniesienia świadomości ekologicznej wszystkich grup społecznych,
- wzmożenia współpracy na poziomie regionalnym i międzynarodowym w zakresie zrównoważonego rozwoju regionu Karpackiego.

Zagadnienie dotyczące gospodarki odpadami w Strategii wyczerpuje Priorytet 2: Ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów i wdrażanie nowoczesnych systemów gospodarki odpadami. Priorytet ten jest powiązany z celami głównymi projektu WPGO, które obejmują:

- zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, a także odzysku energii z odpadów,
- objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców województwa,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

Analizując zapisy Strategii oraz projektu WPGO należy stwierdzić, że cele główne oraz cele szczegółowe, a także kierunki działań zidentyfikowane w projekcie WPGO są zgodne z głównymi i szczegółowymi kierunkami działań określonymi w Strategii.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013 (RPOWP) jest najważniejszym instrumentem służącym realizacji polityki rozwoju regionalnego. Jego celem nadrzędnym jest wzrost krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki oraz poprawa dostępności przestrzennej województwa podkarpackiego. W RPOWP zdefiniowano osie priorytetowe, w obrębie których określono sposoby realizacji celu nadrzędnego.

Jedną z podstawowych osi priorytetowych jest Oś 4. Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom. Jej celem nadrzędnym jest zapobieganie degradacji środowiska oraz zagrożeniom naturalnym i technologicznym, a także efektywna gospodarka zasobami naturalnymi.

Realizacja celu nadrzędnego będzie następować poprzez wykonywanie działań określonych w celach szczegółowych, m.in. zmierzających do ograniczania ilości zanieczyszczeń, w tym odpadów przedostających się do środowiska.

Zgodnie z treścią RPOWP gospodarka odpadami na terenie województwa powinna być prowadzona zgodnie z Planem gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego.

Realizacja działań określonych w RPOWP powinna wspomóc osiągnięcie celów głównych oraz realizację celów szczegółowych określonych w projekcie WPGO.

Zdefiniowane w RPO działania w zakresie gospodarki odpadami odnoszą się m.in. do:

- wdrażania systemowej gospodarki odpadami komunalnymi (w tym selektywnej zbiórki odpadów),
- obiektów przekształcania odpadów (w tym odzysku i unieszkodliwiania),
- modernizacji istniejących i rekultywacji zamkniętych składowisk, likwidacji „dzikich” wysypisk.

W projekcie WPGO zostały określone m.in. następujące cele i kierunki działań:

- objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców województwa (w tym odpadów niebezpiecznych, wielkogabarytowych i budowlanych),
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie, wydzielenie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych poddanie ich procesom unieszkodliwiania,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
- dostosowanie instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów do wymagań ochrony środowiska.

Na podstawie przeprowadzonych analiz stwierdza się, że zapisy projektu WPGO są powiązane i zgodne z zapisami Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego w zakresie gospodarki odpadami.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego.

Ogólnym celem polityki przestrzennej województwa, ustalonym w obowiązującym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego (PZPWP) jest sterowanie rozwojem przestrzennym, podejmowanie działań oraz określenie i realizacja zadań publicznych o znaczeniu ponadlokalnym, które w efekcie przyniosą między innymi korzystniejsze warunki dla zrównoważonego rozwoju województwa, przełożenie priorytetów określonych w Strategii rozwoju województwa do układów przestrzennych, efektywniejsze wykorzystanie istniejącego stanu zainwestowania terenu.

Jednym z celów zagospodarowania przestrzennego określonym w PZPWP w zakresie gospodarki odpadami jest przebudowa systemu gospodarowania odpadami w oparciu o nowe technologie utylizacji i przerobu, instrumenty ekonomiczne i system monitoringu odpadów.

Cel ten jest spójny z celami i kierunkami działań określonymi w projekcie WPGO m.in. takimi jak:

- monitoring prawidłowego postępowania z odpadami,
- modernizacja i budowa instalacji do zagospodarowania odpadów,
- organizacja nowych i rozwój istniejących systemów zbierania odpadów, w tym w szczególności odpadów niebezpiecznych ze źródeł rozproszonych (małe i średnie przedsiębiorstwa), z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych (gospodarstwa domowe).

2.3. Informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko przyjętych już dokumentów powiązanych z projektem WPGO

Prognozy oddziaływania na środowisko zostały sporządzone dla następujących dokumentów powiązanych z projektem WPGO:

- Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego,
- Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013,
- Strategii rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007–2020,
- Programu ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego na lata 2008–2011 z uwzględnieniem lat 2012–2015 wraz z Planem gospodarki odpadami na lata 2008–2011 z uwzględnieniem lat 2012–2019.

Prognoza oddziaływania na środowisko Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego jest przestrzennym zapisem Strategii rozwoju województwa. Obecnie jest on aktualizowany. Za aktualne należy uznać następujące wnioski z prognozy:

- warunkiem ograniczenia znaczącego i niekorzystnego oddziaływania na środowisko przyjętych w Planie kierunków rozwoju, projektowanych przedsięwzięć (zadań i inwestycji ponadlokalnych) jest konsekwentna realizacja ustaleń z zakresu rozwoju infrastruktury technicznej, a zwłaszcza ustaleń dotyczących realizacji przedsięwzięć służących ochronie środowiska oraz ustaleń z zakresu ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów środowiska,
- mając na uwadze zdecydowany postęp technologiczny w zakresie proekologicznych technik inwestycyjnych można stwierdzić, iż określone w Planie kierunki rozwoju i zadania ponadlokalne na obszarach aktywizacji gospodarczej rolniczej, pozarolniczej i obszarach chronionych stwarzają szanse minimalizowania niekorzystnego oddziaływania planowanych, czy już istniejących przedsięwzięć na środowisko,
- ustalenia Planu dotyczące funkcjonowania obszarów chronionych (istniejących i projektowanych) w znacznym stopniu ograniczają negatywny wpływ realizacji zadań, inwestycji ponadlokalnych na tych obszarach i są zasadne. Są jednak przedsięwzięcia, których skutki realizacji są trudne do zminimalizowania w Planie. Do takich przedsięwzięć należą m.in.: autostrady, drogi szybkiego ruchu.

W prognozie w celu ograniczenia, zminimalizowania negatywnego wpływu przedsięwzięć na środowisko zaproponowano wprowadzenie do ustaleń Planu zapisów dotyczących:

- konieczności wytyczania tras dróg, po dokładnym zbadaniu ich przebiegu w skali planu miejscowego, oraz wykorzystaniu materiałów zawartych w studiach architektoniczno – krajobrazowym; dokładne zbadanie przebiegu tras komunikacyjnych może wykazać, że istnieje potrzeba przeprowadzenia uzupełniających badań powierzchniowych czy sondażowych,
- przeprowadzenia szczegółowych analiz mających na celu określenie celowości prowadzenia dróg akurat w miejscach przewidzianych w Planie, a zwłaszcza przecinających tereny Jaśliskiego Parku Krajobrazowego,
- prowadzenia linii elektroenergetycznych przez tereny parków krajobrazowych, a zwłaszcza przeprowadzenia szczegółowych analiz dotyczących możliwości skablowania linii napowietrznych,
- stosowania, w nowopowstających elektrociepłowniach, ciepłowniach, kotłowniach komunalnych, przemysłowych, osiedlowych, lokalnych do celów grzewczych paliw o dobrej jakości – wysoka wartość opała, mała zawartość siarki i popiołu (najkorzystniejszym rozwiązaniem dla funkcjonowania obszarów chronionych byłoby powszechne stosowanie do celów grzewczych takich paliw jak np. gaz, energia elektryczna – wadą tych mediów grzewczych jest wysoka cena) co pozwoliłoby na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska),
- potrzeby opracowania programów, studiów, strategii rozwoju turystyki na terenach stref predysponowanych do rozwoju takich funkcji (wyszczególnionych w Planie),
- konieczności wyznaczania przez gminę obszarów przewidzianych pod lokalizację przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- wymuszającego opracowanie katalogów zawierających propozycje obiektów architektonicznych dopuszczalnych do realizacji na terenach poszczególnych parków krajobrazowych; realizacja obiektów zawartych w katalogach będzie miała na celu zachowanie tożsamości poszczególnych

parków poprzez niedopuszczenie do realizacji obiektów obcych kulturowo czy agresywnych krajobrazowo.

W prognozie zaproponowano też:

- wykonanie studiów i analiz dotyczących kompleksowego systemu małej retencji z określeniem potrzeb, kolejności realizacji poszczególnych zbiorników, skutków ekonomicznych i ekologicznych wynikających z realizacji systemu małej retencji oraz oddziaływania na środowisko,
- opracowanie programu dotyczącego lecznictwa uzdrowskiego z określeniem profilu leczniczego, wielkości bazy sanatoryjnej, stopnia urbanizacji poszczególnych uzdrowisk jak też miejscowości znajdujących się w ich najbliższym sąsiedztwie. W opracowaniu takim powinny być określone działania jakie należy podjąć aby miejscowości uzdrowskie oraz te, w których mają powstać uzdrowiska nie zatraciły swoich walorów,
- opracowanie programów dotyczących zabezpieczenia rozwoju rolnictwa przy jednoczesnym, maksymalnym zabezpieczeniu wartości środowiska, zwłaszcza w części środkowej województwa – intensyfikacja rolnictwa koliduje z istniejącymi i mającymi powstać obszarami chronionymi,
- opracowywanie planów i programów zalesień dla całych gmin, przy czym opracowania takie powinny zawierać szczegółowe zapisy dotyczące składu gatunkowego nowych nasadzeń. W programach tych należy wykluczyć tereny nie podlegające zalesieniu (zalesieniu nie powinny podlegać tereny żerowania ptactwa oraz innych zwierząt),
- opracowanie programu rozwoju sieci nadawczej radiowej i telewizyjnej, który dawałby dyspozycje do lokalizowania dużych ośrodków nadawczych poza obszarami miejskimi oraz podjęcia działań w zakresie badania oddziaływań elektromagnetycznych,
- opracowanie studium określającego granice obszarów bezpośredniego i pośredniego zagrożenia powodzią, zgodnie z przepisami szczególnymi,
- wszystkie parki krajobrazowe powinny mieć opracowane plany ochrony, w których szczególne miejsce powinno być poświęcone zasadom turystycznego udostępniania terenów parków,
- w planach ochrony parków krajobrazowych oraz w innych opracowaniach stanowiących prawo miejscowe powinny być stworzone warunki do ochrony terenów parków przed przeinwestowaniem turystycznym, utratą walorów przyrodniczych i kulturowych.

Prognoza oddziaływania na środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013 (RPOWP) jest dokumentem nawiązującym bezpośrednio do celów strategicznych, priorytetów i kierunków działań zidentyfikowanych w Strategii rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007–2020 i koncentruje się na wybranej grupie działań uzgodnionych z podmiotami i środowiskami zaangażowanymi w rozwój regionu oraz jest spójny z priorytetami i działaniami określonymi w Narodowej Strategii Spójności 2007–2013, Strategii Rozwoju Kraju oraz Strategicznymi Wytocznymi Wspólnoty. Jako cel główny przyjęto wzrost krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki oraz poprawa dostępności przestrzennej Podkarpacia.

W wyniku przeprowadzonych w prognozie analiz i ocen stwierdzono, że istotne niekorzystne oddziaływania na środowisko, zabytki, zdrowie ludzi będą związane głównie z realizacją działań w ramach priorytetów:

- Infrastruktura techniczna (priorytet 2),
- Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom (priorytet 3),

- Infrastruktura społeczna (priorytet 4),
- Spójność wewnątrzregionalna (priorytet 5).

W prognozie stwierdzono, że realizacja niektórych działań w obrębie obszarów szczególnie chronionych (głównie w ramach priorytetów 2, 3, 4, 5) zawartych w RPOWP będzie niekorzystnie oddziaływać na środowisko, ale brak realizacji tych działań może także powodować negatywne oddziaływanie na środowisko. Ponadto zaniechanie realizacji może mieć negatywne konsekwencje gospodarcze (stagnacja, brak perspektyw rozwoju, a nawet zastój gospodarczy) oraz społeczne (utrata miejsc pracy, a co za tym idzie źródeł dochodu, co może doprowadzić do wzrostu zachowań patologicznych, a także powodować migrację ludzi młodych i wykształconych w poszukiwaniu lepszych warunków życia). Może wystąpić także taka sytuacja, że realizacja działań mogących powodować znaczące niekorzystne oddziaływanie na środowisko w obrębie obszarów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody będzie uzyskiwała społeczną aprobatę, zwłaszcza, gdy będzie to związane z tworzeniem nowych miejsc pracy (nawet tylko na czas realizacji przedsięwzięcia np. gdy będą realizowane nowe odcinki dróg, elektrownie wiatrowe, zbiorniki retencyjne).

Pozytywne oddziaływanie na zdrowie ludzi będzie miała przede wszystkim realizacja działań w ramach priorytetu 6 tj. Infrastruktura ochrony zdrowia i pomocy społecznej, a także realizacja działań z zakresu infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, infrastruktury przeciwpowodziowej.

W transgranicznym oddziaływaniu na środowisko bardzo istotne miejsce będą zajmować:

- działania w zakresie rozbudowy transeuropejskich korytarzy komunikacyjnych i transportowych;
- działania na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego,
- wspólne przedsięwzięcia służące powstawaniu nowych, wykraczających poza region produktów turystycznych (tworzenie transgranicznej infrastruktury turystycznej, wymiana doświadczeń),
- wspólne działania związane z zapobieganiem zagrożeniom środowiska i ochronie walorów przyrodniczo-krajobrazowych obszarów przygranicznych.

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007–2020 (aktualizacja 2009/2010)

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007–2020 wykazała, iż w wyniku realizacji części kierunkowych działań inwestycyjnych prawdopodobne są znaczące oddziaływania na środowisko. Przewiduje się, że znaczące oddziaływania na środowisko mogą wystąpić w efekcie realizacji priorytetów i kierunków działań zidentyfikowanych w ramach następujących obszarów strategicznych:

- **Gospodarka regionu**, w szczególności związane z: rozwojem przedsiębiorczości, działaniami na rzecz podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej regionu poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury technicznej oraz potraktowaniem turystyki jako czynnika rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez podniesienie konkurencyjności produktu turystycznego.
- **Infrastruktura techniczna**, w szczególności działania związane z: rozwojem inwestycji komunikacyjnych – drogowych, kolejowych i lotniczych, rozwojem inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, zapewnieniem bezpieczeństwa energetycznego poprzez rozbudowę elektroenergetycznego systemu zasilania wysokiego napięcia i rozbudowę infrastruktury związanej z energią odnawialną.
- **Obszary wiejskie i rolnictwo**, w szczególności związane z rozwojem pozarolniczych form działalności gospodarczej.

- **Ochrona środowiska**, przede wszystkim związane z rozwojem gospodarki wodno-ściekowej, ochroną przed powodzią oraz budową i rozbudową instalacji do zagospodarowania i unieszkodliwiania odpadów.

Przeprowadzone w prognozie analizy wskazały, że podczas realizacji zadań określonych w Strategii należy przede wszystkim:

- zachować spójność i integralność obszarów Natura 2000 (istniejących oraz projektowanych),
- unikać tworzenia barier dla rozprzestrzeniania się zwierząt oraz prawidłowego funkcjonowania układów przyrodniczych,
- ograniczać presję inwestycyjną na tereny najcenniejsze pod względem przyrodniczym,
- ograniczać fragmentację środowiska do niezbędnego minimum,
- zapewnić drożność korytarzy ekologicznych oraz szlaków migracyjnych zwierząt.

W transgranicznym oddziaływaniu na środowisko istotne miejsce mogą zajmować:

- działania w zakresie rozbudowy transeuropejskich korytarzy komunikacyjnych i transportowych,
- działania na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego,
- wspólne przedsięwzięcia służące powstawaniu nowych, wykraczających poza region produktów turystycznych (np. tworzenie transgranicznej infrastruktury turystycznej),
- działania na rzecz zachowania obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo oraz ochrony środowiska przyrodniczego (opracowywanie ujednoczonych planów zarządzania i udostępniania obszarów o dużych wartościach przyrodniczo-krajobrazowych, doskonalenie funkcjonowania systemów obszarów prawnie chronionych, badania monitoringowe środowiska, i inne wspierane w ramach Programów Operacyjnych Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz współpracy transgranicznej w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa).

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego na lata 2008–2011 z uwzględnieniem lat 2012–2015 wraz z Planem gospodarki odpadami na lata 2008–2011 z uwzględnieniem lat 2012–2019

Z przeprowadzonych w prognozie analiz wynika, że najbardziej korzystne dla środowiska będą działania realizowane w ramach priorytetów:

- Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów,
- Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej,
- Ochrona powierzchni ziemi i przywrócenie wartości użytkowej gleb.

Najwięcej potencjalnie niekorzystnych oddziaływań na środowisko będzie wiązać się z realizacją działań w ramach priorytetów:

- Ochrona i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych,
- Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska,
- Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych.

W wyniku przeprowadzonych w prognozie analiz nie stwierdzono przedsięwzięć, których realizacja mogłaby powodować oddziaływania transgraniczne. Wszystkie, zarówno istniejące, jak i projektowane instalacje są położone w znacznej odległości od granicy z Ukrainą i Słowacją i nie będą miały negatywnego wpływu na środowisko w strefach przygranicznych.

W zapobieganiu ewentualnym transgranicznym oddziaływaniom na środowisko istotne miejsce będą zajmować wspólne działania państw na rzecz zachowania obszarów cennych krajobrazowo oraz ochrony środowiska przyrodniczego m.in. poprzez:

- opracowywanie ujednoczonych planów zarządzania i udostępniania obszarów o wartościach przyrodniczo-krajobrazowych,
- doskonalenie funkcjonowania systemów obszarów prawnie chronionych,
- badania monitoringowe środowiska oparte na wieloletnich, obustronnych obserwacjach itp.

Szczególnie ważne będą działania związane z monitorowaniem zmian środowiska, uwzględniające informowanie, ostrzeganie i reagowanie pod kątem potencjalnych zagrożeń. Ważną i niezbędną będzie współpraca transgraniczna odpowiednich służb ochrony środowiska i jednostek ratowniczych.

Nie przedstawiono informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko Krajowego programu gospodarki odpadami 2014 ponieważ odstąpiono od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (pismo Ministra Środowiska z dnia 9 sierpnia 2010 roku znak: DGOpg-4050-41/18/10/ŁD), w związku z tym prognoza nie była opracowana.

Nie opracowano prognozy oddziaływania na środowisko Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009–2012 z perspektywą do 2016r. ponieważ nie przeprowadzono strategicznej oceny oddziaływania na środowisko tego dokumentu.

3. Analiza i ocena istniejącego stanu środowiska na terenach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektu WPGO

3.1. Istniejący stan środowiska

3.1.1. Położenie, rzeźba terenu, klimat

Województwo podkarpackie położone jest w południowo-wschodniej części Polski, zajmuje powierzchnię 17846km², co stanowi 5,7% powierzchni kraju.

Południowa i wschodnia granica województwa podkarpackiego pokrywa się z granicą państwową. Od zachodu sąsiaduje z województwem małopolskim, od północnego-zachodu z świętokrzyskim, a od północy z lubelskim. Według J.Kondrackiego położone jest w obrębie następujących makroregionów: Roztocze, Wyżyna Lubelska, Kotlina Sandomierska, Pogórze Środkowobeskidzkie, Beskidy Środkowe, Płaskowyż Sańsko-Dniestrzański, Beskidy Lesiste.

Rzeźba terenu jest znacznie urozmaicona, zwłaszcza w południowej części województwa oraz w obrębie Pogórzy. Regiony fizjograficzne układają się w dość wyraźne pasma, o ogólnym przebiegu z północnego zachodu na południowy wschód. Granice pomiędzy nimi są dość wyraźne.

Warunki klimatyczne województwa są dość silnie zróżnicowane. Wynika to z położenia geograficznego oraz rzeźby terenu.

W obrębie województwa podkarpackiego wyróżnione zostały trzy zasadnicze rejony klimatyczne:

- nizinny (północna część województwa – Kotlina Sandomierska) – charakteryzuje się długim upalnym latem, ciepłą zimą i stosunkowo niedużą roczną sumą opadów – od 565 mm w okolicach Tarnobrzega do 700 mm na Płaskowyżu Kolbuszowskim,
- podgórski (środkowa część województwa – Pogórze Karpackie) – ma charakter przejściowy między nizinnym, a górskim (podgórski). Średnia opadów wynosi w części zachodniej 700–750 mm, w części wschodniej 750–800 mm,

- górski (południowa część województwa – Beskid Niski oraz Bieszczady) – cechuje duża ilość opadów wynosząca 800–1000 mm w ciągu roku. W niektórych partiach Bieszczadów suma ta wzrasta nawet do 1150–1200 mm.

Występują tu głównie wiatry południowe, nawiązujące do układu dolin głównych rzek województwa.

3.1.2. Wody powierzchniowe i podziemne

Województwo podkarpackie zaliczane jest do regionów posiadających stosunkowo duże zasoby wód powierzchniowych. Rzeki wypływające z obszaru województwa (bez Wisły) prowadzą 8% zasobów krajowych (według szacunków w roku średnim).

Zasoby wód województwa są nierównomiernie rozmieszczone, a ich wielkość jest zmienna. Wielkość zasobów waha się od 3,9 mld m³ w latach suchych do 5,0 mld m³ w latach mokrych. W północno-zachodniej części województwa zasoby wód są większe niż w części południowej. Wynika to m.in. ze zróżnicowania warunków hydrologicznych w poszczególnych latach oraz górskiego charakteru większości rzek województwa podkarpackiego.

Znaczna część zasobów wodnych jest niewykorzystana ze względu na brak dostatecznej zabudowy hydrotechnicznej.

Na terenie województwa znajdują się 3 duże zbiorniki wodne:

- zbiornik zaporowy Solina na Sanie,
- zbiornik zaporowy Myczkowce na Sanie,
- zbiornik zaporowy Besko na Wisłoku.

Według rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz.U. Nr 126, poz. 878) na terenie województwa podkarpackiego występuje w całości lub w części 10 zbiorników wód podziemnych (tabela 1).

Tabela 1. Podstawowe dane Głównych Zbiorników Wód Podziemnych województwa podkarpackiego (wg Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych)

Numer zbiornika	Nazwa zbiornika	Powierzchnia [km ²]	Szacunkowe zasoby dysp. [tys. m ³ /d]
425	Zbiornik Dębica-Stalowa Wola-Rzeszów	2194,0	576.00
426	Dolina kopalna Kolbuszowa	60,0	16.80
429	Dolina Przemyśl	137,0	38.60
430	Dolina rzeki San	83,2	5.50
431	Zbiornik warstw Krosno (Bieszczady)	1220,0	25.00
432	Dolina rzeki Wisłok	172,0	22.00
433	Dolina rzeki Wisłoka	200,0	26.00
406	Zbiornik Niecka lubelska (Lublin)	7492,5	1330
407	Niecka lubelska (Chełm-Zamość)	9015.00	1127.50
428	Dolina kopalna Biłgoraj-Lubaczów	290.00	76.20

W obrębie województwa podkarpackiego znajduje się tylko część powierzchni zbiorników nr 406, 407 i 428.

W ww. rozporządzeniu nie został ujęty **GZWP Nr 426 „Dolina Borowej**. Jest on uwzględniany na mapach Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie.

Zasoby wód podziemnych rozmieszczone są na terenie województwa podkarpackiego nierównomiernie. W porównaniu z zasobami innych regionów kraju są niewielkie. Występowanie wód podziemnych oraz zasoby jest ściśle związane z budową geologiczną.

Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych możliwe do wykorzystania dla celów gospodarczych szacowane są na 503,9 hm³, co stanowi 3% zasobów krajowych (wg rocznika „Ochrona środowiska” GUS, 2011r.), z czego:

– w utworach czwartorzędowych	451,6 hm ³ ,
– w utworach trzeciorzędowych	39 hm ³ ,
– w utworach kredowych	13 hm ³ ,
– w utworach starszych	0,3 hm ³ .

3.1.3. Gleby

Ogólnie na obszarze województwa występują gleby terenów równinnych i obszarów górskich. W obrębie Kotliny Sandomierskiej dominują gleby rdzawe bielcowane. Ponadto prócz gleb rdzawych bielcowych w poszczególnych mezoregionach, wchodzących w skład makroregionu Kotliny Sandomierska, wykształciły się również gleby płowe bielcowe oraz gleby płowe odgórnie oglejone. Natomiast w dolinach rzek i potoków występują urodzajne mady, powstające z aluwialnych osadów rzecznych.

W części północnej województwa, na terenach nizinnych, dominują gleby rdzawe bielcowane. Ponadto oprócz gleb rdzawych bielcowych, na mniejszych powierzchniach, głównie w okolicach Mielca, Kolbuszowej, Sokołowa Małopolskiego oraz w powiecie lubaczowskim, wykształciły się gleby płowe bielcowe. Wzdłuż granicy z województwem lubelskim znaczne powierzchnie zajmują gleby bielcowe i bielice. W północnej części powiatu dębickiego, a także w okolicach Leżajska oraz wzdłuż granicy gminy Radymna i Wielkie Oczy występują gleby płowe odgórnie oglejone. Natomiast w dolinach głównych rzek województwa i większych potoków występują urodzajne mady.

Gleby środkowej części województwa, w pasie pogórzy, są często wietrzelinami skał osadowych fliszu karpackiego. Znaczne obszary pogórzy pokrywają gleby płowe odgórnie oglejone. W pasie Rzeszów – Łańcut – Przeworsk dominują gleby brunatne kwaśne. W rejonie Jarosławia, Przemyśla i Przeworska wykształciły się czarnoziemy leśno – łąkowe oraz gleby brunatne właściwe i wylugowane. Są to najlepsze gleby w województwie.

W południowej części województwa gleby nie wykazują dużej zmienności. Dominują tu gleby brunatne kwaśne oraz gleby słabo wykształcone kwarcowo – krzemianowe skaliste. Na krańcach południowych oraz południowo-wschodnich województwa występują słabo wykształcone gleby kwarcowo–krzemianowe skaliste.

W województwie podkarpackim najwięcej gleb zaliczanych jest do klasy IV (43%). Gleby bardzo dobre i dobre (kl. od I do III) stanowią około 30%.

Większość gleb w województwie zaliczana jest do kompleksów żytnich z dużym udziałem kompleksu żytniego bardzo dobrego. Północną część województwa i pasma Pogórzy zajmują gleby zaliczane do kompleksu pszennego bardzo dobrego i dobrego. W południowej części województwa przeważają gleby kompleksu zbożowego górskiego, gleby kompleksu owsiano–ziemniaczanego i owsiano–pastewnego górskiego.

3.1.4. Surowce mineralne

Województwo podkarpackie zalicza się do średnio zasobnych w kopaliny. Ich występowanie wiąże się bezpośrednio z budową geologiczną danego rejonu. Na terenie województwa (stan na koniec 2010 roku) znajduje się 986 udokumentowanych złóż różnych kopaliny, o zróżnicowanej wielkości

zasobów i zasięgu przestrzennym. Złoża kopalin występujących na terenie województwa obejmują cztery zasadnicze grupy surowców, wydzielane w zależności od głównego przeznaczenia i możliwości zastosowania, tj.:

- **surowce energetyczne** – gaz ziemny występuje głównie na terenie powiatów: rzeszowskiego, leżajskiego, przemyskiego, przeworskiego, łańcuckiego, jarosławskiego, lubaczowskiego i dębickiego. Złoża ropy naftowej koncentrują się w rejonie Jasła, Krosna, Sanoka oraz Dębicy i Rzeszowa,
- **surowce chemiczne** – rozpoznane są złoża siarka rodzimej – zlokalizowane są w rejonie Tarnobrzega i Lubaczowa, oraz diatomity (skała diatomitowa) na terenie gminy Bircza,
- **surowce skalne:**
 - **kamienie łamane i bloczne** – reprezentowane przez piaskowce, wapień i łupki menilitowe występują na terenie powiatów: bieszczadzkiego, krośnieńskiego, sanockiego i przemyskiego,
 - **wapień i margle dla przemysłu wapiennego i cementowego** – występują w powiatach: lubaczowskim i stalowowolskim,
 - **piaski i żwiry** – największe zasoby niezagospodarowane oraz podlegające eksploatacji znajdują się głównie w powiatach: dębickim, mieleckim, przemyskim, przeworskim i stalowowolskim,
 - **piaski szklarskie** – występują w rejonie Lubaczowa,
 - **surowce ilaste ceramiki budowlanej** – największe zasoby występują w powiatach: kolbuszowskim, mieleckim, przeworskim, rzeszowskim, stalowowolskim i jasielskim,
 - **gipsy** – udokumentowane złoża znajdują się na terenie gminy Kańczuga i gminy Lubenia. Złoża gipsów rozpoznano również na terenie gminy Wielopole Skrzyńskie w rejonie Broniszowa,
 - **torfy** – występują praktycznie na terenie całego województwa. Torfy lecznicze (borowiny) udokumentowano w powiecie lubaczowskim,
- **wody lecznicze** – rozpoznano, a częściowo udokumentowano zasoby wód mineralnych, wód zmineralizowanych oraz solanek w następujących powiatach: leskim, brzozowskim, dębickim, krośnieńskim, lubaczowskim, sanockim, stalowowolskim, rzeszowskim, jasielskim. Tylko część tych zasobów została dobrze rozpoznana i udokumentowana. Wody mineralne lecznicze udokumentowane zostały w rejonie Iwonicza-Zdroju, Lubatówki, Rymanowa Zdroju, Polańczyka, Horyńca-Zdroju oraz w Latoszynie gm. Dębica.

3.1.5. Powietrze

Zanieczyszczenie powietrza w województwie podkarpackim powodowane jest głównie przez emisję antropogeniczną. Najpowszechniej występujące w powietrzu atmosferycznym zanieczyszczenia to gazy i pyły pochodzące z procesów energetycznego spalania paliw.

Najwięcej zanieczyszczeń gazowych w 2010r. wprowadzonych zostało do powietrza na terenie powiatu stalowowolskiego, mieleckiego, jasielskiego oraz w obrębie Rzeszowa. Najwięcej zanieczyszczeń pyłowych wyemitowano w powiecie mieleckim, powiecie stalowowolskim, sanockim, ropczycko-sędziszowskim i jasielskim oraz w Rzeszowie.

W zakresie jakości powietrza problem stanowi wysoki poziom zanieczyszczenia pyłem PM10 oraz benzo(a)pirenem w kilku największych miastach województwa (Rzeszów, Przemyśl, Jarosław, Krosno, Jasło, Mielec i Nisko). Dodatkowo na obszarach tych miast odnotowano wysokie zanieczyszczenie pyłem PM2,5. Zanieczyszczenie pyłem było wyższe w okresie grzewczym niż w okresie letnim. W okresie letnim (od maja do sierpnia) nie notowano przekroczeń dopuszczalnych norm określonych dla pyłu PM10.

3.1.6. Klimat akustyczny

Klimat akustyczny województwa podkarpackiego kształtowany jest głównie przez hałas komunikacyjny. Województwo podkarpackie na tle kraju należy do województw średnio zagrożonych hałasem. Największe zagrożenie hałasem komunikacyjnym występuje wzdłuż dróg o największym natężeniu ruchu (drogi krajowe, wojewódzkie).

3.1.7. Promieniowanie elektromagnetyczne

W latach 2005–2007 monitoring poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, ukierunkowany był na badanie potencjalnych oddziaływań źródeł promieniowania na środowisko i miał na celu potwierdzenie lub wykluczenie zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi.

Na podstawie wyników przeprowadzonych badań nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych na badanych obszarach. Najwyższe wartości zostały zanotowane w Przemyślu.

3.1.8. Zasoby przyrodnicze

Województwo podkarpackie charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem siedlisk przyrodniczych. Występują tu gatunki roślin rzadkich i chronionych. Stwierdzono występowanie co najmniej 60 gatunków roślin ujętych w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin, z czego 12 gatunków mających naturalne stanowiska. Należą do nich m.in.: szachownica kostkowata, chaber Kotschyego, ostrożeń siedmiogrodzki różanecznik żółty, turzyca dacka, turzyca skalna, tojad wiechowaty.

Bogactwo przyrodnicze województwa to także bardzo zróżnicowana gatunkowo fauna. Największą różnorodnością gatunków charakteryzują się Bieszczady, Beskid Niski oraz rejony pogórzy. Stwierdzono występowanie gatunków puszczańskich i drapieźników. Do najbardziej cennych należą: żbik, żubr, niedźwiedź, ryś, wilk. Stwierdzono, że w obrębie województwa rozmnaża się co najmniej 57 gatunków kręgowców ujętych w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Z bezkręgowców ujętych w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt 2 gatunki występują tylko na Podkarpaciu. Są to kosarz, żelenica. Najliczniej występującymi populacjami bezkręgowców są m.in.: niepylak mnemozyna, nadobnica alpejska, modliszka zwyczajna. Wśród bezkręgowców co najmniej 80 to endemity wschodniokarpackie.

Z gatunków chronionych występują tu rzadkie gatunki nietoperzy. Należą do nich: nocek, podkowiec mały, mroczek posrebrzany, nocek orzęsiony, mroczek poźlocisty.

Na terenie województwa występują populacje chronionych gatunków ptaków m.in. takich jak: orzeł przedni, bocian czarny, orlik krzykliwy, derkacz, dzięcioł białoszyi, pliszka górska, muchołówka białoszyja, dzięcioł trójpalczasty.

Bardzo cennymi, chronionymi gatunkami gadów i płazów są m.in.: wąż eskulapa, gniewosz plamisty, salamandra plamista, żaba dalmatyńska, traszka karpacka.

Najbardziej cenne pod względem przyrodniczym tereny zostały objęte różnymi formami ochrony przyrody. Większość najcenniejszych i najlepiej zachowanych zbiorowisk roślinnych i stanowisk roślin chronionych znalazła się w obrębie parków narodowych oraz rezerwatów przyrody.

W ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 w obrębie województwa wyznaczono 8 Obszarów Specjalnej Ochrony Ptaków i projektuje się wyznaczenie 55 Specjalnych Obszarów Ochrony Siedlisk.

3.1.9. Tereny zdewastowane

Według Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w województwie podkarpackim w roku 2009 łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wnosila 1715 ha. Do gruntów

zdeprawowanych zostały zaliczone te, które nie nadawały się do użytku rolniczego, a do gruntów zdeprawowanych te, których rolnicza lub leśna wartość użytkowa uległa zmniejszeniu w wyniku: pogorszenia się warunków przyrodniczych, zmian środowiska, będących rezultatem działalności przemysłowej lub rolniczej.

Największe powierzchnie gruntów zdeprawowanych i zdeprawowanych powstały w wyniku intensywnej działalności eksploatacyjnej surowców mineralnych, zwłaszcza kruszyw i siarki. Na koniec 2009r. takich gruntów było 1715,23 ha. Największą powierzchnię gruntów wymagających rekultywacji stwierdzono w powiatach: tarnobrzeskim (853,22 ha), dębickim (189, 23 ha) i jasielskim (96,63 ha).

Powierzchnia gruntów zdeprawowanych i zdeprawowanych sukcesywnie zmniejsza się. W wyniku prowadzonej rekultywacji tereny przekazywane są ponownie na cele rolnicze i leśne oraz usługowe, w tym głównie rekreacyjne.

3.2. Ocena stanu środowiska

3.2.1. Stan czystości wód powierzchniowych

Ocena jakości wód powierzchniowych była przeprowadzona w 2010 roku. Łącznie klasyfikacja obejmowała 27 punktów operacyjnych. Ocenę jakości wykonano w oparciu o analizę elementów biologicznych (fitobentos, makrofity) oraz podstawowych wskaźników fizykochemicznych, określających stan fizyczny, warunki tlenowe, zanieczyszczenia organiczne, zasolenie, zakwaszenie, substancje biogenne. Spośród pięciu klas jakości w województwie stwierdzono tylko trzy:

- **II klasa** – stan/potencjał dobry – 15% monitorowanych wód położonych w zlewni rzeki Wisłoki (Jasiołka do Panny i Wisłoka od Potoku Chotomskiego do Rzeki) oraz rzeki Osławy, dopływu Sanu (Osława do Rzepedki i Kalniczka),
- **III klasa** – stan/potencjał umiarkowany – 74% monitorowanych wód,
- **IV klasę** – stan/potencjał słaby – 11% monitorowanych wód położonych w zlewni rzeki Wisłok: Ślącza, Stobnica do Łądzierza, Mrowla.

Nie stwierdzono natomiast wód klasy I klasy – stanu bardzo dobrego/maksymalnego potencjału oraz V klasy – stanu/potencjału złego.

W większości monitorowanych wód o wynikach stanu lub potencjału ekologicznego decydowały wskaźniki biologiczne. Tylko w dwóch przypadkach: w Mokrzeszówce w zlewni Wisły i w Bukowej od Rakowej do ujścia do Sanu, czynnikami obniżającymi klasyfikację były elementy fizykochemiczne. Największy wpływ na jakość wód miały substancje biogenne (azot Kjeldahla, azot amonowy, azot ogólny, fosfor ogólny), warunki tlenowe i zasolenie. Głównym źródłem zanieczyszczeń wód są nadal zrzuty ścieków komunalnych.

Ze względu na proces wdrażania programu monitoringu wód powierzchniowych i zmieniające się zasady klasyfikacji jakości wód, nie możemy porównywać wyników ocen uzyskanych w punktach pomiarowych z ostatnich lat.

W 2010r. w województwie podkarpackim przeprowadzono badania stanu chemicznego wód, oznaczając wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne oraz w kilku przypadkach kadm, trichlorometan, trichloroetylen. Po przeprowadzeniu badań stwierdzono:

- **dobry stan chemiczny** w 75% monitorowanych wód,
- **stan chemiczny poniżej dobrego** w 25% monitorowanych wód.

Stan chemiczny wód poniżej dobrego odnotowano na rzece Wisłocy od Rzeki do Potoku Kiełkowskiego (w punkcie pomiarowo – kontrolnym w Przecławiu) i na Sanie od Wołosatego do zbiornika Solina (w punkcie pomiarowo – kontrolnym San Rajska). Czynnikiem obniżającym jakość wód były stężenia wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych.

W punktach pomiarowo – kontrolnych – rzeka Wisłoka od Dębownicy do Ropy (punkt Wisłoka – Gadki), rzeka Jasiołka do Panny (punkt Jasiołka – Stasianie), Przyrwa do Dąbrówki (punkt Przyrwa – Nowa Wieś), Wisznia (punkt Wisznia – Gaje), Trzebońnica od Krzywego do ujścia do Sanu (punkt Trzebońnica – Grzęba) oraz Strwiąż do granicy państwa (punkt Strwiąż – Krościenko) – stan chemiczny wód określono jako dobry

Ocena stopnia eutrofizacji rzek i zbiorników wodnych w lata 2008–2010 wykazała zagrożenie eutrofizacją, przy czym najczęściej przekroczeń granicznych wartości badanych wskaźników odnotowano w: Rzece (zlewnia Wisłoki), Koniecpólce (zlewnia Wisły od Wisłoki do Sanu), Mikoście i Czarnej (obie zlewnia Wisłok).

W zbiornikach zaporowych Solina i Besko nie odnotowano zjawiska eutrofizacji, natomiast w zbiorniku Rzeszów stwierdzono występowanie wód eutroficznych, ze względu na znaczne przekroczenia wskaźników fitobentosu i fitoplanktonu.

Tylko w 3 z 14 ujętych zlewni nie stwierdzono zagrożenia eutrofizacją. Są to: San do Osławy, Osława i Strwiąż.

W 2010r. przeprowadzono badania pod kątem wymagań jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia. Na podstawie uzyskanych wyników stwierdzono, że:

- w żadnym z punktów nie odnotowano najlepszych jakościowo wód **kategorii A1** wymagających jedynie prostego uzdatnienia fizycznego (w szczególności filtracji i dezynfekcji),
- **kategorię A2** (wody dobrej jakości, wymagające typowego uzdatnienia fizycznego i chemicznego) odnotowano w 5 punktach położonych w Beskidzie Niskim (Potasówka – Folsz, Iwoniczanka – Iwonicz Zdrój, zbiornik Besko) oraz w Bieszczadach (Kołonica – Kołonice, zbiornik Solina),
- **kategorię A3** (wody wymagające wysokosprawnego uzdatnienia fizycznego i chemicznego) odnotowano w 6 punktach zlokalizowanych na obszarze gór i pogórzy (Wisłoka – Żółków, Wisłok – Besko, Osława – Rzepedź, Sanoczek – Nagórzany, Dopływ spod Góry Czarnej – Przysietnica oraz San – Ostrów),
- **poza kategorię** zostały ocenione wody w 6 punktach pomiarowo – kontrolnych: 2 położone były w obszarze pogórzy (San – Zasław, Jasiołka – Szczepańcowa), pozostałe w części centralnej województwa (San – Radymno, Wisłok – Zwiężczyca, Wisłoka – Podgrodzie, Wisłoka – Wojsław).

Ocena jakości wód powierzchniowych badanych pod kątem wymagań jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych była przeprowadzona w 16 punktach pomiarowo – kontrolnych zlewni Wisły, Wisłoki, Sanu, Wisłoka, Osławy i Tanwi. Tylko wody Osławy do Rzepedki spełniały warunki określone dla życia ryb karpiniowych. Badania wykazały, że jakość wód w pozostałych punktach nie spełniała kryteriów ustalonych określonych dla bytowania ryb, najczęściej z powodu przekroczeń wskaźników azotowych i fosforu ogólnego.

3.2.2. Stan czystości wód podziemnych

Badaniami jakości wód podziemnych wykonano w 2010r. Monitoring jakości wód obejmował 25 punktów pomiarowych (studnie wiercone, piezometry), w większości badaniami objęte były wody czwartorzędowe i trzeciorzędowe. Na podstawie wyników badań stwierdzono w 64% punktach dobry stan chemiczny wód podziemnych. Uzyskano w nich II i III klasę jakości wód (odpowiednio 36% i 28%), w żadnym z punktów nie stwierdzono I klasy. W pozostałych punktach odnotowano słaby stan chemiczny wód podziemnych, charakterystyczny dla IV i V klasy czystości. Łącznie stanowiły one 36% badanych punktów.

Do wskaźników, które najczęściej obniżały jakość wód podziemnych zaliczono: żelazo, ogólny węgiel organiczny, wodorowęglany, azotany, chlorki, bor, arsen, wapń, odczyn pH.

Wody charakteryzujące się lepszą jakością występują na obszarach o mniejszym stopniu urbanizacji i większym zalesieniu. Natomiast wody gorszej jakości stwierdzono głównie na terenach zabudowanych i w punktach pomiarowych ujmujących wody gruntowe.

Oprócz klasyfikacji wód podziemnych w 2010 roku przeprowadzono również ocenę jakości wód podziemnych pod względem zanieczyszczeń związkami azotu. W jednym punkcie pomiarowym zlokalizowanym na terenie miasta Krosno odnotowywano wysokie stężenie azotanów, przekraczające wartość graniczną (50 mg NO₃/l). Wysokie stężenia azotanów, ale mieszczące się w granicach stężenia dopuszczalnego, stwierdzono w punkcie obserwacyjnym w Leżajsku – 40,9 mg NO₃/l. Wody te zostały zaliczone do zagrożonych zanieczyszczeniem. Otwory pomiarowe Krosno i Leżajsk zlokalizowane są na terenach zabudowanych, ujmują wody gruntowe pozbawione odpowiedniej izolacji.

Przeprowadzone przez RZGW w Krakowie w 2004r. i w 2008r. na terenie województwa badania wód podziemnych nie wykazały konieczności wyznaczenia stref wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych.

3.2.3. Stan gleb

Na podstawie przeprowadzonych badań w latach 2009–2010, stwierdzono, że na terenie województwa przeważają gleby o odczynie bardzo kwaśnym i kwaśnym (64%).

W monitoringu chemizmu gleb ornych, który był przeprowadzany w latach 1995, 2000, 2005 brano pod uwagę takie wyniki badań, które są najczęściej rezultatem gospodarczej działalności człowieka. Badania wykazały, że gleby zanieczyszczone są głównie metalami ciężkimi, takimi jak:

- **kadm** – w 2000r. i 2005r. przekroczenia dopuszczalnych norm wystąpiły w powiatach: kolbuszowskim, brzozowskim i krośnieńskim,
- **miedź** – najwyższe zawartości tego pierwiastka w glebie stwierdzono w powiecie krośnieńskim, jednak, przez cały okres badań, nie zanotowano przekroczeń wartości dopuszczalnej,
- **nikiel** – I stopień zanieczyszczenia, na granicy dopuszczalności, stwierdzono w powiecie krośnieńskim i brzozowskim,
- **cynk** – badania wykazały, że przez cały okres badawczy w powiecie kolbuszowskim występowała podwyższona zawartość tego pierwiastka w glebie,
- **siarka siarczanowa** – najwyższe wartości zostały stwierdzone w powiecie dębickim i utrzymywały się przez cały okres badań, (od 1995r. – zawartość podwyższona do średniego poziomu zanieczyszczenia utrzymującego się w 2000r. i 2005r.),
- **wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne** – badania prowadzone w 1995r. wykazały występowanie podwyższonej zawartości tej substancji w połowie punktów badawczych w powiatach: leżajskim, niżańskim, krośnieńskim, strzyżowskim i przeworskim. W 2000r. podwyższoną zawartość stwierdzono w powiatach: leżajskim, niżańskim, krośnieńskim,

dębickim i ropczycko – sędziszowskim, a w 2005 r. w powiatach: leżajskim, krośnieńskim, dębickim, mieleckim, brzozowskim, przeworskim i jarosławskim.

3.2.4. Stan czystości powietrza

Ocena stanu powietrza została przedstawiona w oparciu o dane zawarte w Raportach o stanie środowiska w województwie podkarpackim w latach 2008–2010 opracowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz aktualne dane publikowane przez WIOŚ w Rzeszowie. Według ww. opracowań zakres pomiarów obejmował stężenia: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, pyłu zawieszonego, substancji specyficznych (benzenu i ozonu) oraz ołowiu w pyłe zawieszonym.

Zanieczyszczenie powietrza w województwie podkarpackim powodowane jest głównie przez emisję antropogeniczną. Najpowszechniej występujące w powietrzu atmosferycznym zanieczyszczenia to gazy i pyły pochodzące z procesów energetycznego spalania paliw. Znaczącym źródłem tzw. niskiej emisji jest ogrzewanie indywidualne i komunalne.

Najwyższe średnioroczne stężenie dwutlenku siarki w kryterium ochrony zdrowia zanotowano w 2010r. w Rzeszowie ($12,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$) i w Jaśle ($12,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$). W pozostałych punktach pomiarowych stężenia dwutlenku siarki kształtowały się w przedziale $3,7\text{--}9,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Strefa Rzeszów (obejmująca miasto Rzeszów) i strefa podkarpacka (obejmująca teren województwa podkarpackiego z wyłączeniem miasta Rzeszów) zakwalifikowane zostały do klasy A, co oznacza, że na terenie województwa nie wystąpiło przekroczenie dopuszczalnych stężeń.

Stężenia średnioroczne dwutlenku azotu na stacjach, wyznaczonych do pomiarów NO_2 w kryterium ochrony zdrowia w 2010r., mieściły się w przedziale $4,7\text{--}29,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Średnioroczne stężenie dwutlenku azotu w strefie miasto Rzeszów, wyniosło $22,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ co stanowiło 57% dopuszczalnej normy. Największy wzrost stężenia średniorocznego w 2010r. zanotowano w Nisku. Wyniosło ono $29,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$, najmniejsze Żydowskie $4,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$. W Tarnobrzegu stężenie średnioroczne spadło, w porównaniu do roku 2008, o około 56% i wyniosło $8,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

W 2010r. nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych norm na żadnej stacji monitoringu powietrza, zlokalizowanej na obszarze województwa, co dało podstawę do zakwalifikowania stref do klasy A.

Pomiary poziomu tlenku węgla na terenie województwa podkarpackiego w dwóch stacjach pomiarowych wykazały, że zanieczyszczenie tą substancją na terenie województwa jest niskie. Maksymalne wartości ze średnich 8 – godzinnych kroczących, obliczonych na podstawie pomiarów 1–godzinnych zanotowanych na stanowiskach pomiarowych, w 2010 roku wynosiły: w Rzeszowie – $3458 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (34,6% normy) oraz w Nisku $3734 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (37,3% normy). Maksymalne stężenie ośmiogodzinne w punktach pomiarowych a latach 2008–2010 nie przekroczyły 50% normy.

Najwyższe średnioroczne stężenie benzenu zanotowane zostało w 2010r. w strefie podkarpackiej w Przemyśle oraz Jedliczu i wyniosło $4,3 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (86% normy). W strefie Rzeszów stężenie wyniosło $2,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (25% normy). Porównując wyniki pomiarów z lat 2008–2010 zauważyć można, że na wszystkich stanowiskach pomiarowych, (oprócz Przemyśla) stężenia benzenu w powietrzu atmosferycznym ulega niewielkiemu wzrostowi.

Zanieczyszczenie powietrza pyłem PM_{10} stwarza w województwie podkarpackim duże problemy. Na wszystkich stanowiskach pomiarowych notowane są przekroczenia dopuszczalnego stężenia średniodobowego, ustalonego dla tego zanieczyszczenia.

Źródłem pyłu zawieszonego, oprócz energetyki, są procesy produkcyjne, ruch samochodowy, rozładunek materiałów sypkich oraz pylenie wtórne z podłoża. Od kilku lat w województwie podkarpackim notowane są przekroczenia standardów imisyjnych pyłu zawieszonego PM_{10} .

Badania poziomów zanieczyszczenia pyłem PM₁₀ w 2010r. w mieście Rzeszów prowadzone były na jednym stanowisku pomiarowym, mieszczącym się przy ulicy Szopena. Wyniki pomiarów przeprowadzonych w 2010r. nie wykazały przekroczenia średniorocznego poziomu dopuszczalnego.

Stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM₁₀ w latach 2008–2010 ulegały niewielkim wahaniom. Zauważalna jest tendencja wzrostowa.

W strefie podkarpackiej, obejmującej teren województwa podkarpackiego, z wyjątkiem miasta Rzeszów, badania poziomów stężenia pyłu PM₁₀ w 2010r. prowadzone były w ośmiu punktach pomiarowych w Przemyślu, Jasle, Nisku, Mielcu, Jarosławiu i Krośnie. Wyniki pomiarów wykazały przekroczenia standardów imisyjnych PM₁₀ w czterech punktach pomiarowych (Jasło, Jarosław, Mielec i Przemyśl). Najwyższe stężenie średnioroczne zanotowane zostało w 2010r. w Przemyślu przy ul. Mickiewicza, wyniosło 50,6 µg/m³, a najniższe w Nisku – 38,2 µg/m³.

Na podstawie wyników badań dokonano klasyfikacji stref w województwie podkarpackim ze względu na zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego pyłem PM₁₀ w kryterium ochrony zdrowia. Strefa Rzeszów oraz strefa podkarpacka zaliczone zostały do klasy C ze względu na przekroczenie standardów imisyjnych określonych dla pyłu PM₁₀.

Porównując wysokość stężenia pyłu PM₁₀ w latach 2008–2010 zauważyć można w niektórych punktach pomiarowych systematyczny wzrost zanieczyszczenia.

Na poziom zanieczyszczenia powietrza pyłem PM₁₀ w strefie podkarpackiej istotny wpływ miała temperatura powietrza – poziom zanieczyszczenia wzrastał w miesiącach zimowych.

Badania poziomów zanieczyszczenia pyłem PM_{2.5} w 2010r. w mieście Rzeszów prowadzone były na dwóch stanowiskach pomiarowych, zlokalizowanych przy ul. Szopena i przy gimnazjum nr 7 w dzielnicy Nowe Miasto. W punkcie pomiarowym przy ul. Szopena średnioroczne stężenie pyłu PM_{2.5} wyniosło 24,5 µg/m³ (98% normy). Na stanowisku pomiarowym w dzielnicy Nowe Miasto średnioroczne stężenie pyłu PM_{2.5} wyniosło 27,8 µg/m³ (111,2% normy). Dla pyłu PM_{2.5} dla okresu 2008–2014 ustalony został margines tolerancji. Dopuszczalne stężenie średnioroczne pyłu PM_{2.5}, powiększone o margines tolerancji wynosi 29 µg/m³. Stężenie średnioroczne pyłu PM_{2.5} w dzielnicy Nowe Miasto stanowiło 95,9% poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji.

Poziom zanieczyszczenia powietrza pyłem PM_{2.5} w 2010r. monitorowany był na czterech stanowiskach pomiarowych: w Krośnie, Nisku, Jasle i Przemyślu. Najniższe stężenie średnioroczne pyłu PM_{2.5} w strefie podkarpackiej zostało zanotowane w Nisku i wyniosło 26,3 µg/m³ (105,2% normy), najwyższe w Jasle 42,4 µg/m³ (169,6% normy). W Nisku stężenie średnioroczne pyłu PM_{2.5} nie przekroczyło stężenia dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji. W pozostałych punktach pomiarowych poziom ten został przekroczony.

Na podstawie wyników badań dokonano klasyfikacji stref ze względu na zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego pyłem PM_{2.5} w kryterium ochrony zdrowia. Strefa Rzeszów, zaliczona została do klasy B. Strefa podkarpacka zaliczona została do klasy C.

Z badań przeprowadzonych przez WIOŚ wynika, że stężenia **arsenu** na całym obszarze województwa podkarpackiego w 2010 roku utrzymywały się na niskim poziomie. Strefa Rzeszów i strefa podkarpacka zakwalifikowane zostały do klasy A, co oznacza, że w 2010 roku nie wystąpiło zagrożenie spowodowane przekroczeniem wartości docelowej, ustalonej dla arsenu w powietrzu.

Poziom zanieczyszczenia kadmem zawartym w pyłe zawieszonym PM₁₀ został przeprowadzony w 8 punktach pomiarowych. Pomiar przeprowadzony w 2010 roku nie wykazały występowania podwyższonych stężeń kadmu. Cały teren województwa podkarpackiego został zakwalifikowany do klasy A.

Poziom zanieczyszczenia powietrza niklem zawartym w pyłe zawieszonym PM₁₀, ze względu na ochronę zdrowia, był niski. Z przeprowadzonych badań wynika, że stężenia niklu w 2010 roku nie przekroczyły wartości docelowej. Najwyższe średnioroczne stężenie niklu odnotowano w Krośnie. Strefa Rzeszów i strefa podkarpacka zakwalifikowane zostały do klasy A.

Poziom zanieczyszczenia powietrza ołowiem zawartym w pyłe zawieszonym PM10 ze względu na ochronę zdrowia, w 2010r. oceniony został w odniesieniu do wartości dopuszczalnej na poziomie 0,5 µg/m³. Z przeprowadzonych badań wynika, że stężenia ołowiu nie przekroczyły wartości dopuszczalnej. Najwyższe średnioroczne stężenie ołowiu odnotowano w Mielcu. Strefa Rzeszów oraz strefa podkarpacka zakwalifikowane zostały do klasy A.

Badania jakości powietrza prowadzone w wojewódzkiej sieci monitoringu wykazały, że w 2010 roku stężenia benzo(a)pirenu przekroczyły wartość docelową we wszystkich punktach pomiarowych. Najwyższe średnioroczne stężenie benzo(a)pirenu odnotowano w Przemyślu. Benzo(a)piren emitowany jest w znacznych ilościach do powietrza w wyniku spalania paliw stałych (ogrzewanie obiektów). Na wszystkich stanowiskach pomiarowych stężenia benzo(a)pirenu osiągały bardzo wysokie wartości szczególnie w sezonie grzewczym.

Strefy Rzeszów i podkarpacka zakwalifikowane zostały do klasy C, co oznacza, że na terenie województwa wystąpiło przekroczenie wartości docelowej, ustalonej dla B(a)P w powietrzu.

3.2.5. Klimat akustyczny

Klimat akustyczny województwa podkarpackiego kształtowany jest głównie przez hałas komunikacyjny (drogowy, kolejowy, lotniczy) oraz hałas przemysłowy. Wyniki przeprowadzonych badań w ramach państwowego monitoringu środowiska wskazują, że zagrożenie nadmiernym hałasem jest powszechne i ma tendencję wzrostową. Województwo podkarpackie należy do województw średnio zagrożonych hałasem. Jego źródłem jest:

- ruch komunikacyjny na drogach o znaczeniu transeuropejskim i krajowym, m.in.: trasa E-40 (Europa Zachodnia – Ukraina), trasa E-371 (prowadząca na Słowację), droga krajowa Nr 19 (kraje nadbałtyckie – kraje Europy Południowej), a także drogi o znaczeniu regionalnym oraz lokalnym,
- eksploatacja linii kolejowych będących częścią europejskiego ciągu komunikacyjnego: magistrala E-30 (Drezno – Kijów) oraz linie regionalne,
- ruch komunikacyjny związany z działalnością lotniska regionalnego w Jasionce, oraz lotnisk lokalnych znajdujących się w Krośnie, Mielcu, Turbi,
- działalność przemysłowa.

Wzrastająca z roku na rok liczba samochodów, zwłaszcza ciężarowych, poruszających się po drogach województwa dodatkowo potęguje negatywne zjawisko związane z emisją nadmiernego hałasu. Najbardziej narażone na oddziaływanie hałasu są tereny znajdujące się w sąsiedztwie głównych dróg krajowych i wojewódzkich, a także przejść granicznych, gdzie natężenie ruchu jest największe.

Znacznie mniej uciążliwy dla środowiska jest hałas przemysłowy, który ze względu na intensywność oraz skalę oddziaływania ma raczej charakter lokalny. Uciążliwością akustyczną odznaczają się niewielkie zakłady usługowe, produkcyjne, a także prowadzące działalność rozrywkową. Najczęstszym źródłem emisji ponadnormatywnego poziomu dźwięku są instalacje, procesy technologiczne, maszyny, urządzenia (chłodnicze, wentylacyjne i klimatyzacyjne) oraz transport wewnątrzzakładowy. Należy zaznaczyć, że w ostatnich latach obserwowany jest spadek emisji hałasu przemysłowego.

W 2010r. zostały przeprowadzone przez WIOŚ w Rzeszowie badania w ramach państwowego monitoringu środowiska na terenie następujących miast: Przemyśl, Krosno i Strzyżów. Uzyskane wyniki znacznie przekraczały dopuszczalne standardy akustyczne w stosunku do funkcji spełnianej

przez dany teren. Badania wykazały również, że uciążliwość hałasu była największa w najbliższym otoczeniu punktów pomiarowych (ulic w miastach).

W wyniku przeprowadzonego w 2010 roku generalnego pomiaru ruchu na istniejącej sieci dróg krajowych z wyjątkiem tych odcinków, dla których zarządcami są prezydenci miast na prawach powiatu, wyznaczono na terenie województwa podkarpackiego 45 odcinków dróg krajowych, na których średniodobowe natężenie ruchu pojazdów wyniosło ponad 8200. Są to następujące odcinki: Sandomierz – Gorzyce; Gorzyce – Stalowa Wola; Stalowa Wola /przejście/; Nisko /przejście/; Leżajsk /przejście/; Radymno – Żurawica; Żurawica – Przemyśl; Zarzecze – Nisko; Nisko /przejście/; Sokołów Małopolski /przejście/; Sokołów Małopolski – Stobierna; Stobierna – Rzeszów; Łoniów – Nagnajów; Jadachy – Nowa Dęba; Nowa Dęba /przejście/; Nowa Dęba – Majdan Królewski; Majdan Królewski – Kolbuszowa; Kolbuszowa /przejście/; Kolbuszowa – Głogów Małopolski; Głogów Małopolski – Rzeszów; Rzeszów – Babica; Babica – Lutcza; Lutcza – Domaradz; Siepietnica – Jasło; Jasło – Warzyce; Warzyce – Krosno; Krosno- Miejsce Piastowe; Miejsce Piastowe – Rymanów; Sanok – Zagórz; Lesko /przejście/; Ustrzyki Dolne /przejście/; Pilzno – Kamienica Dolna; Bukowa – Jasło; Pilzno – Dębica; Dębica /obwodnica/; Dębica – Lubzina; Lubzina – Ropczyce; Ropczyce /przejście/; Ropczyce – Sędziszów Małopolski; Sędziszów Małopolski – Kłęczany; Łańcut /przejście/; Łańcut – Przeworsk; Przeworsk – Jarosław; Jarosław /przejście/; Jarosław – Radymno. Dla dróg krajowych zostały opracowane mapy akustyczne.

Przeprowadzony w 2010 roku pomiar natężenia ruchu na drogach wojewódzkich wykazał, że w województwie jest 18 odcinków dróg wojewódzkich o natężeniu ruchu ponad 3 mln pojazdów na rok (8200 poj./d). Należą do nich następujące odcinki: Nagnajów–Baranów Sandomierski, Baranów Sandomierski–Jaślany, Jarosław–Pruchnik, Grabownica–Sanok, Babica–Strzyżów, Jaślany–Mielec, Tuszyna–Ropczyce, Strzyżów, Dachnów–Lubaczów, Strzyżów–Wiśniowa, Wiśniowa–Twierdza, Rzeszów–Tyczyn–Dylągówka, Tuszyna–Dębica, Domaradz–Brzozów–Grabownica, Łańcut – Ul. Podwierzyniec, Jarosław–Szówsko, Stalowa Wola – Ul. Ken, Wola Mielecka–Mielec.

3.2.6. Promieniowanie elektromagnetyczne

W ramach państwowego monitoringu środowiska, w 2010r. zostały przeprowadzone przez WIOŚ w Rzeszowie badania poziomu pól elektromagnetycznych. Badania te przeprowadzono w 45 punktach pomiarowych. Punkty te zlokalizowane zostały w trzech kategoriach obszarów tzn. w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys., w pozostałych miastach oraz na obszarach wiejskich.

Ocena poziomów pól elektromagnetycznych nie wykazała przekroczeń dopuszczalnego poziomu (7V/m) w żadnym z punktów pomiarowych. Najwyższą wartość zarejestrowano w Przemyślu na osiedlu Garbarze (0,6 V/m +/- 0,12 V/m) oraz osiedlu Budy Małe (0,5 V/m +/- 0,1V/m). W pozostałych punktach pomiarowych uzyskane wyniki były niższe od 0,4 V/m – wartości stanowiącej progową czułości przyrządu mierniczego.

W centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców większej od 50 tys. odnotowano średnie wartości składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w przedziale od 0,247 V/m +/- 0,04 V/m, w pozostałych miastach i na obszarach wiejskich: od 0,2 V/m +/- 0,04 V/m,

Pomimo wielu źródeł promieniowania elektromagnetycznego, w tym rozrastającej się sieci stacji bazowych telefonii komórkowej (640 sztuk na Podkarpaciu) oraz wzrastającej liczby abonentów sieci, przeprowadzone badania wykazały bardzo niskie wartości promieniowania elektromagnetycznego. Średni poziom pól elektromagnetycznych stanowił zaledwie ponad 3% dopuszczalnej wartości. Największe oddziaływanie zanotowano w dużych aglomeracjach, skupiających więcej źródeł promieniowania, mniejsze – w małych miastach i na obszarach wiejskich.

3.3. Potencjalne zmiany istniejącego stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu WPGO

Sporządzenie i realizacja projektu WPGO wynika z wymogów obowiązującego prawa, w tym przypadku ustawy o odpadach, a także z realizacji opracowań strategicznych takich jak Polityka Ekologiczna Państwa czy Krajowy plan gospodarki odpadami.

Formalnie nie istnieje możliwość braku realizacji zapisów zawartych w projekcie WPGO, niemniej jednak dla celów prognostycznych należy rozpatrzyć również taką sytuację.

Brak realizacji projektu WPGO może spowodować znaczne pogorszenie stanu środowiska regionu jak i warunków życia jego mieszkańców zwłaszcza w zakresie jakości wód, gleb i powietrza. Może także powodować zagrożenia dla powierzchni ziemi oraz walorów krajobrazowych. I tak:

- zaniechanie zorganizowanej zbiórki odpadów komunalnych spowoduje powstawanie większej ilości tzw. „dzikich wysypisk” oraz przyczyni się do spalania wytworzonych odpadów w paleniskach domowych, co w przypadku spalania np. tworzyw sztucznych będzie miało niekorzystny wpływ zwłaszcza na jakość powietrza,
- brak selektywnej zbiórki odpadów oraz niepodjęcie działań zmierzających do zwiększenia ilości odpadów poddawanych odzyskowi lub unieszkodliwianych innymi metodami niż składowanie doprowadzi do zwiększenia ilości składowanych odpadów, a tym samym skróci okres wypełniania poszczególnych składowisk, co w konsekwencji spowoduje potrzebę rozbudowy istniejących lub budowę nowych składowisk,
- brak selektywnej zbiórki odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych przyczyni się do zwiększenia ilości odpadów kierowanych bezpośrednio na składowiska, bez poddawania ich w pierwszej kolejności procesom odzysku, co w konsekwencji może spowodować zanieczyszczenie środowiska, m.in. metalami ciężkimi, olejami, związkami freonu, związkami chemicznymi występującymi np. w lekach itp.,
- zbyt mała liczba zakładów przetwarzających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny lub brak odpowiednich instalacji zagospodarowujących tego typu odpady może doprowadzić do pojawiania się ich na składowiskach odpadów komunalnych lub do składowania na „dzikich wysypiskach”,
- brak rozwiązań w zakresie uporządkowania gospodarki dotyczącej wycofywania pojazdów wyłączonych z eksploatacji będzie skutkowało tym, że pojazdy będą demontowane w miejscach do tego nieprzystosowanych, co może powodować zanieczyszczenie wód podziemnych, gleby, a także pojawianie się rozmontowanych części samochodowych na „dzikich wysypiskach”,
- niedostateczna ilość kompostowni i sortowni przyczyni się do zwiększenia ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów. Odpady też mogą być deponowane na tzw. „dzikich wysypiskach”, dodatkowo wzmacniając emisję odorów, biogazów i zanieczyszczając wody podziemne i glebę,
- brak odpowiedniej ilości składowisk odpadów zawierających azbest, spowoduje że odpady te będą pojawiać się na niekontrolowanych składowiskach. Mogą być też składowane w miejscach przypadkowych, co może stanowić zagrożenie m.in. dla życia oraz zdrowia ludzi i zwierząt,
- rolnicze wykorzystanie nieodpowiednio oczyszczonych osadów ściekowych doprowadzi do zanieczyszczenia i degradacji gleb oraz wód podziemnych,
- brak działań edukacyjnych nie podniesie świadomości mieszkańców i znacznie utrudni oraz wydłuży wprowadzanie rozwiniętych systemów gospodarki odpadami,
- odstępianie od rekultywacji terenów zanieczyszczonych odpadami może powodować zanieczyszczenia i degradację gleb oraz wód (niekorzystne oddziaływanie nagromadzonych odpadów), powietrza (niekontrolowana emisja gazów) oraz degradację krajobrazu.

Projekt WPGO zawiera rozwiązania dotyczące właściwego sposobu gospodarki odpadami oraz sprawnego funkcjonowania systemów gospodarowania odpadami. Konsekwentna realizacja kierunków i działań określonych w analizowanym dokumencie przyczyni się do poprawy jakości środowiska w województwie.

4. Analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektu WPGO, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody

4.1. Obszary objęte ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody

W obrębie województwa tereny najcenniejsze pod względem przyrodniczym objęte są różnymi formami ochrony przyrody. Są to parki narodowe, parki krajobrazowe, rezerwaty przyrody, obszary chronionego krajobrazu oraz obszary ochrony (obszary Natura 2000). Podkreślenia wymaga fakt, że te same powierzchnie województwa są objęte różnymi formami ochrony przyrody.

Poniżej wymieniono funkcjonujące i przewidziane do zachowania wielkoprzestrzenne formy ochrony przyrody:

- **2 parki narodowe,**
- **94 rezerwaty przyrody,**
- **10 parków krajobrazowych** (z czego 6 w całości znajduje się w granicach województwa: a 4 w części),
- **13 obszarów chronionego krajobrazu,**
- **8 obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000** (z czego 4 obszary znajdują się tylko w części w obrębie województwa podkarpackiego),
- **55 specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000** projektowanych mających znaczenie dla Wspólnoty.

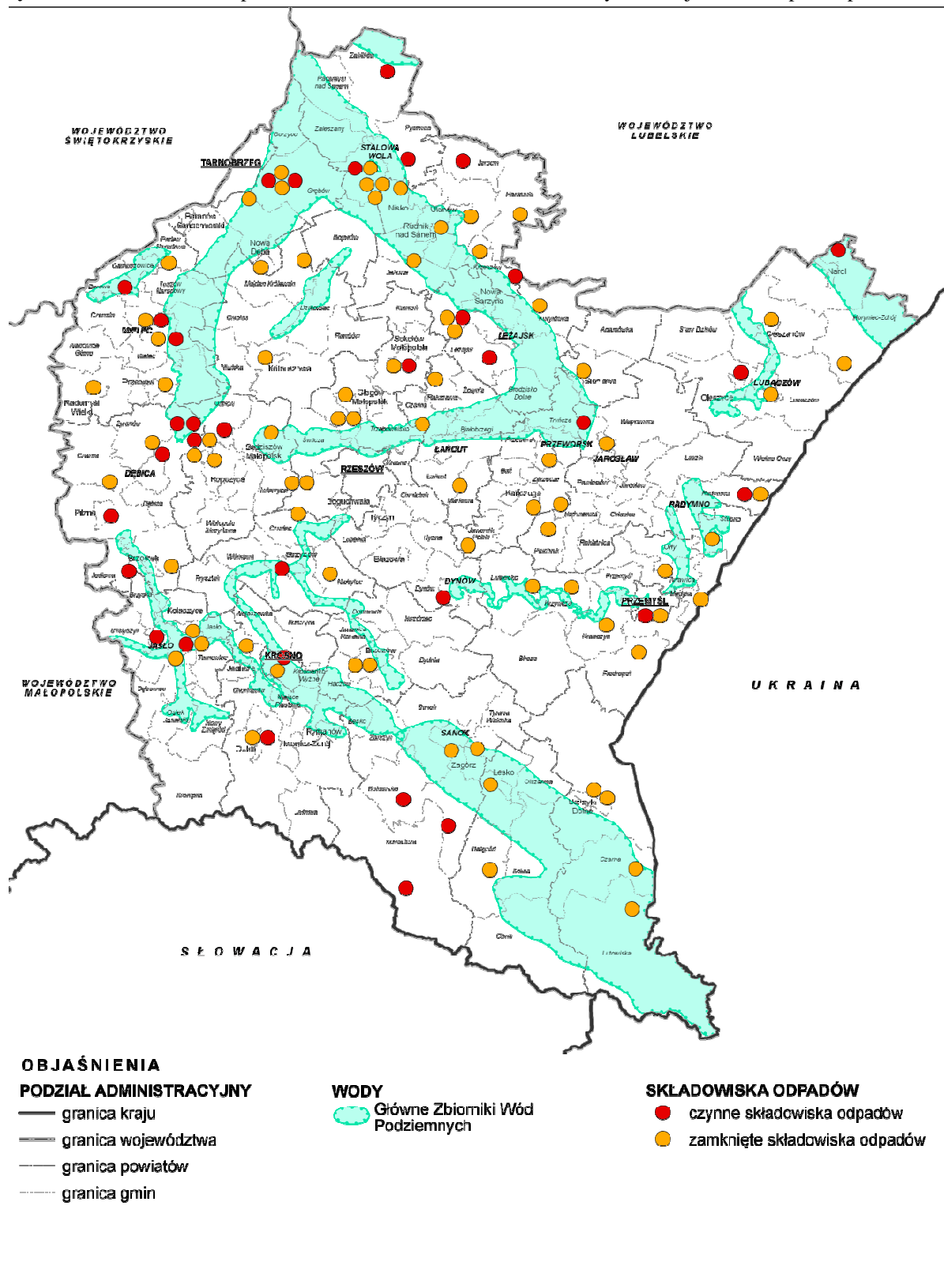
Na pograniczu Polski, Słowacji i Ukrainy, na terenach najcenniejszych pod względem przyrodniczym utworzony został Międzynarodowy Rezerwat Biosfery „Karpaty Wschodnie”. Polską część rezerwatu tworzą: Bieszczadzki Park Narodowy, Ciśniańsko-Wetliński Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Doliny Sanu, po stronie słowackiej: Park Narodowy Połoniny, a po stronie ukraińskiej: Użański Park Narodowy i Nadsański Regionalny Park Krajobrazowy.

4.2. Problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektu WPGO

Głównymi problemami ochrony środowiska istotnymi z punktu widzenia projektu WPGO są:

- Niewystarczająco rozwinięty system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych – odpady komunalne w znacznej części są unieszkodliwiane poprzez składowanie, co prowadzi do szybkiego wypełniania składowisk i konieczności pozyskiwania nowych terenów pod instalacje związane z gospodarką odpadami. Wybór miejsca pod lokalizację instalacji związanych z gospodarką odpadami jest trudny, ponieważ towarzyszą mu protesty ludności lokalnej. Nowe lokalizacje instalacji z zakresu gospodarki odpadami są bardzo niechętnie akceptowane przez mieszkańców,
- Ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów,
- Zwiększanie stopnia odzysku,
- Ograniczanie wpływu składowanych odpadów na środowisko,
- Lokalizacja składowisk w obrębie Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (rysunek 1, tabela 2).

Rysunek 1. Składowiska odpadów a Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w województwie podkarpackim



- Położenie składowisk w obrębie obszarów objętych wielkoprzestrzennymi formami ochrony (obszary chronionego krajobrazu – 5 składowisk, w tym 3 przewidziane do zamknięcia – rysunek 2, tabela 3),

- Położenie składowisk odpadów w obrębie obszarów Natura 2000 (3 składowiska, w tym 2 przewidziane do zamknięcia – rysunek 3, tabela 3),
- Zanaczone tereny narażone na powstawanie ruchów masowych (zwłaszcza w południowej i środkowej części województwa).

Istniejące i potencjalne regionalne instalacje przetwarzania, składowania i unieszkodliwiania odpadów ujęte w projekcie WPGO lokalizowane są poza obszarem występowania osuwisk czynnych (aktywnych) jak również potencjalnych, będących obecnie w stanie „uśpienia”.

Problem może pojawić się w sytuacjach związanych z transportowaniem odpadów do ich miejsc przeznaczenia zwłaszcza po drogach, które uległy uszkodzeniu w wyniku procesów osuwiskowych. Szczególnie narażone są drogi znajdujące się w południowej części województwa, na obszarach gór i pogórzy. Zniszczenie dróg może znacznie utrudnić funkcjonowanie zorganizowanego systemu odbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych. Czas występowania tych utrudnień będzie zależał od rodzaju, rozmiaru uszkodzenia oraz od środków finansowych potrzebnych za naprawę zniszczeń.

Konsekwencją zaistniałej sytuacji może być wzrost zanieczyszczeń powietrza spowodowany spalaniem odpadów w paleniskach domowych. Może także dojść do spalania tworzyw sztucznych, w wyniku czego mogą do powietrza przedostawać się substancje toksyczne. Zastój w transporcie odpadów może również prowadzić do pojawiania się licznych tzw. dzikich wysypisk, co może prowadzić do zanieczyszczenia gleby, zasobów wód podziemnych, degradacji walorów krajobrazowych, zaśmiecenia terenów wokół dzikich wysypisk czy roznoszenia odpadów przez zwierzęta.

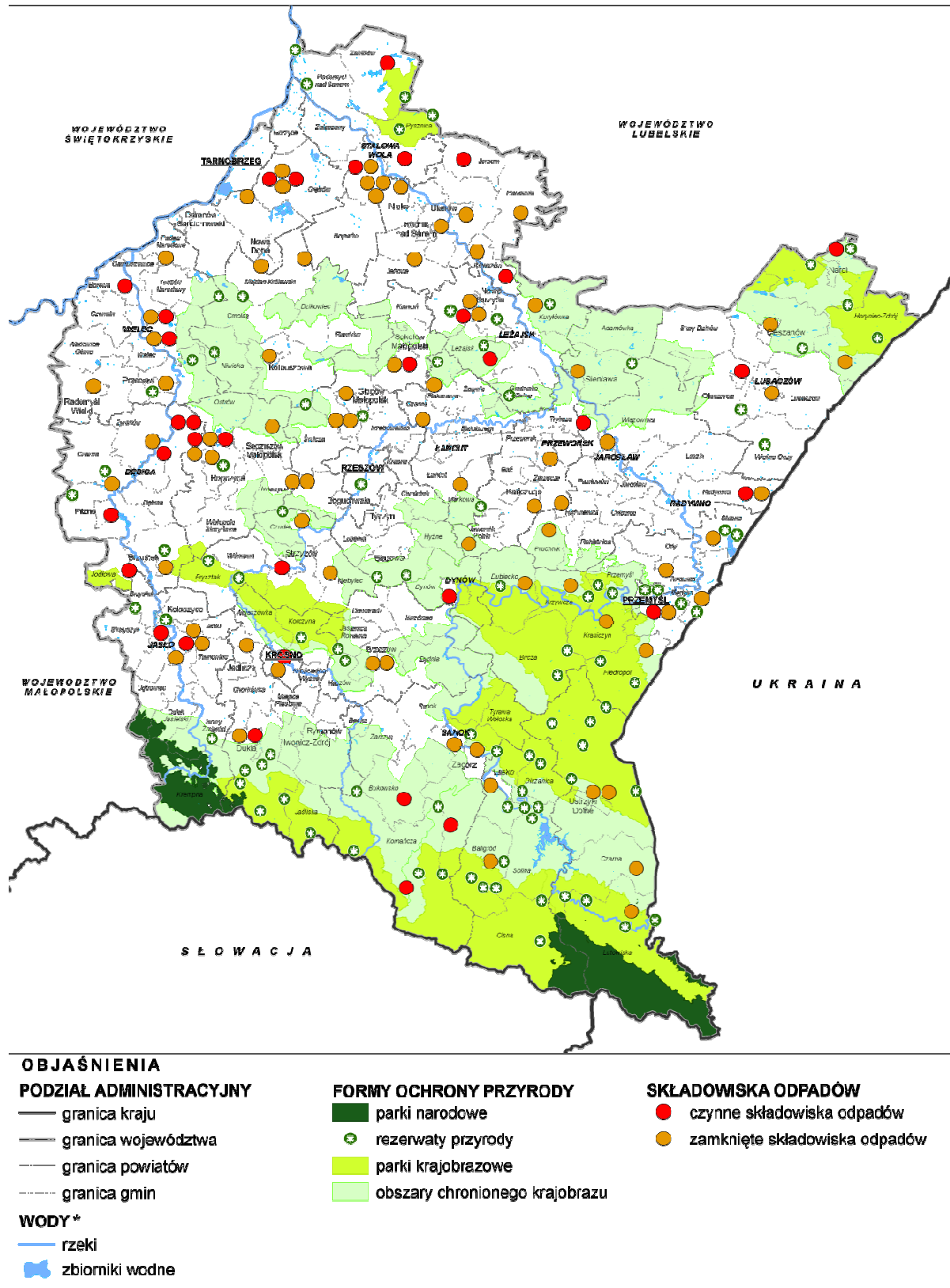
Tabela 2. Składowiska odpadów znajdujące się w obrębie Głównych Zbiorników Wód Podziemnych

Główny Zbiornik Wód Podziemnych	Składowisko	Planowany termin zamknięcia
425 – Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów	Jeziórko	po wypełnieniu
	Siarkopol – Jeziórko ¹	
	Stalowa Wola	po wypełnieniu
	Mielec	po wypełnieniu
	Wólka Pełkińska	2015
	Składowisko Zakładowe w Pustkowie (sektor A i sektor B)	po wypełnieniu
424 – Dolina Borowa	Borowa	po wypełnieniu
	Euro – Eco Mielec ²	
432 – Dolina Rzeki Wisłok	Krosno	po wypełnieniu
	Strzyżów	po wypełnieniu
407 – Niecka Lubelska (Chełm – Zamość)	Narol	po wypełnieniu
433 – Dolina Rzeki Wisłoka	Lotos – Jasło	po wypełnieniu

1 - Składowisko odpadów obojętnych – dla tego typu składowisk WPGO nie określa terminu zamknięcia,

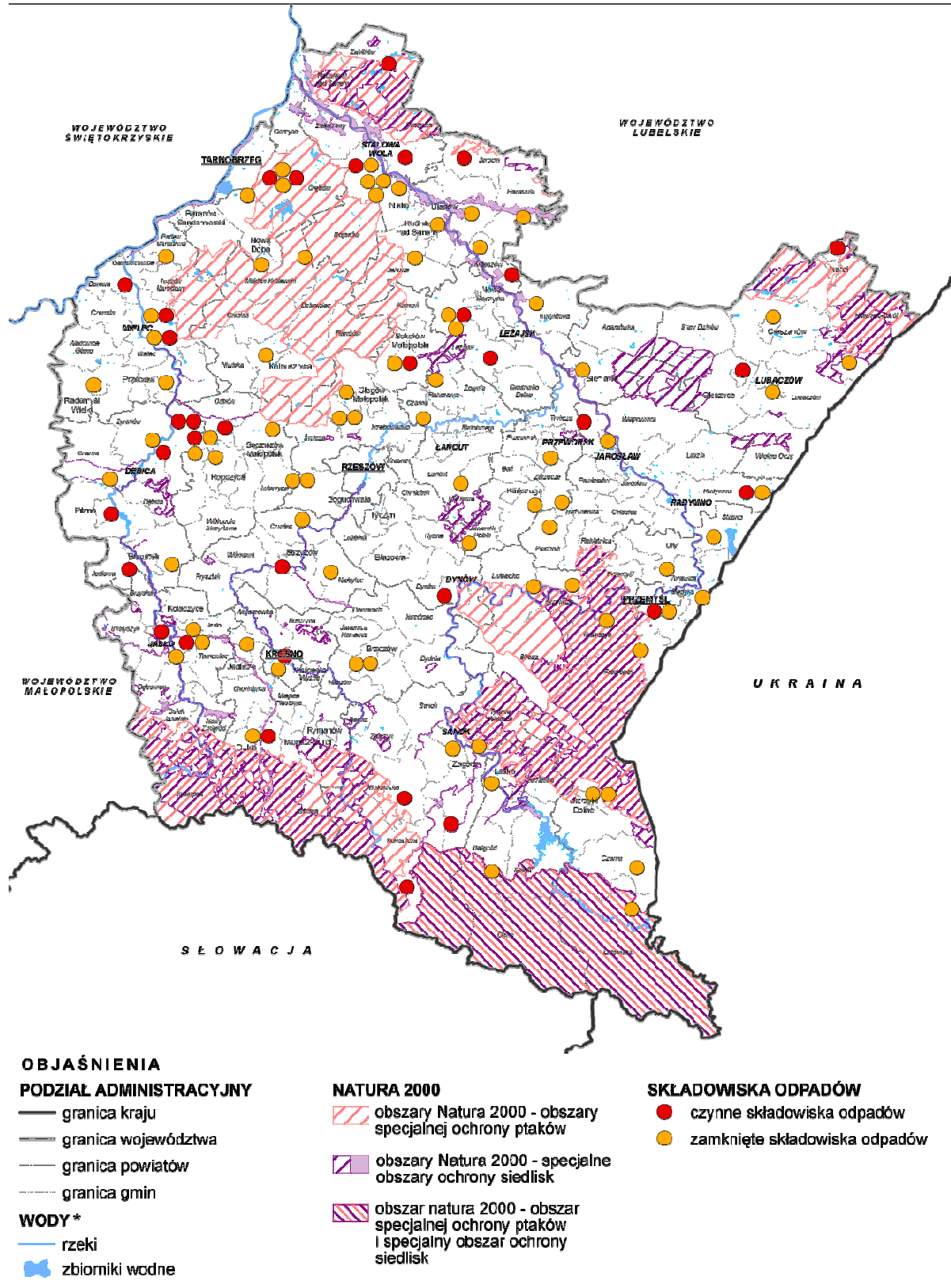
2 - składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których nie są składowane odpady komunalne - dla tego typu składowisk WPGO nie określa terminu zamknięcia.

Rysunek 2. Składowiska odpadów a wielkoprzestrzenne formy ochrony przyrody i krajobrazu w województwie podkarpackim.



* wybrane rzeki i zbiorniki wodne na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski wykonanej przez IMiGW

Rysunek 3. Składowiska odpadów a obszary Natura 2000 w województwie podkarpackim.



* wybrane rzeki i zbiorniki wodne na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski wykonanej przez IMiGW

Tabela 3. Składowiska odpadów znajdujące się w obrębie obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody

Nazwa obszaru	Składowisko	Planowany rok zamknięcia
Obszar Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego	Radoszyce	po wypełnieniu
Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu	Średnie Wielkie	po wypełnieniu
Obszar Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego	Karlików	po wypełnieniu
Roztoczański Obszar Chronionego Krajobrazu	Narol	po wypełnieniu
Natura 2000 Lasy Janowskie PLB060005	Zaklików	po wypełnieniu
Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB180005	Jeziórko	po wypełnieniu
Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB180005	Siarkopol – Jeziórko ¹	
Brzozniański Obszar Chronionego Krajobrazu	Giedlarowa	po wypełnieniu

1 - Składowisko odpadów obojętnych – dla tego typu składowisk WPGO nie określa terminu zamknięcia.

5. Charakterystyka gospodarki odpadami w województwie

5.1. Aktualny stan gospodarki odpadami

Na terenie województwa podkarpackiego odpady komunalne są przede wszystkim poddawane procesom unieszkodliwiania przez składowanie. Aktualnie w województwie funkcjonuje 27 składowisk przyjmujących odpady komunalne, 17 sortowni przetwarzających odpady komunalne oraz 4 instalacje zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji.

Zdecydowana większość (ok. 80%) odpadów niebezpiecznych (grupy 01–19) poddawanych jest odzyskowi. Procesy odzysku odpadów niebezpiecznych stosowane są głównie przy przetwarzaniu odpadów olejowych. Inne odpady niebezpieczne poddawane są unieszkodliwieniu głównie metodami termicznymi.

W województwie podkarpackim działa 297 instalacji i urządzeń, w których odpady poddawane są odzyskowi lub unieszkodliwieniu, z tego w 260 instalacjach prowadzi się proces odzysku.

Oprócz ww. instalacji unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych (grupy 01–19), w województwie funkcjonują także składowiska, na które są przyjmowane odpady:

- 4 składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których nie są składowane odpady komunalne (w Pustkowie gm. Dębica, Mielcu i dwa Jaśle)
- 2 składowiska odpadów niebezpiecznych (w Dębicy i Pustkowie gm. Dębica),
- 1 składowisko odpadów obojętnych (w m. Jeziórko gm. Grębów),
- 2 składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których są składowane odpady komunalne, posiadające wydzielone kwatery do składowania odpadów zawierających azbest (w m. Młynny gm. Radymno i Pysznicy).

Ponadto w województwie funkcjonują następujące sposoby unieszkodliwiania odpadów:

- **oleje odpadowe** – zużyte oleje są objęte zorganizowanym systemem zbierania, transportu i zagospodarowania, podlegają regeneracji głównie w instalacjach Rafinerii Nafty Jedlicze S.A.,
- **zużyte baterie i akumulatory** – zbiórkę baterii prowadzą m.in. sklepy, urzędy, niemniej jednak dopiero tworzony jest sprawnie działający system zbierania akumulatorów i baterii. Zbiórkę akumulatorów prowadzą firmy zajmujące się ich recyklingiem. W obrębie województwa funkcjonuje tylko jedna instalacja zajmująca się zagospodarowaniem elektrolitu z zużytych akumulatorów. Znajduje się ona w Żurawicy,
- **odpady medyczne i weterynaryjne** – zbiórka odbywa się w sposób selektywny do specjalnych pojemników, następnie kierowane są one do unieszkodliwiania (głównie w procesach termicznych),
- **pojazdy wycofane z eksploatacji** – przetwarzanie wycofanych z eksploatacji pojazdów odbywa się w stacjach demontażu, poprzez wymontowanie przedmiotów wyposażenia i części

- przeznaczonych do ponownego użycia, jak również wymontowanie z nich elementów nadających się do odzysku i recyklingu. Pozostałe części kierowane są do unieszkodliwienia,
- **zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny** – zagospodarowywany jest przez specjalistyczne przedsiębiorstwa, ponadto w województwie funkcjonuje zbieranie odpadów z tej grupy podczas tzw. wystawek. Organizowane są też zbiórki niepotrzebnego sprzętu „na telefon”. Obecnie działa 434 przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz 4 przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
 - **odpady zawierające azbest** – usuwane są tylko przez specjalistyczne przedsiębiorstwa działające na terenie województwa, a następnie są deponowane na dwóch składowiskach: Młyny oraz Pysznica,
 - **komunalne osady ściekowe** – są przede wszystkim poddane odzyskowi. Znaczącą masę osadów wykorzystuje się w rolnictwie w celu ulepszenia i nawożenia gleby,
 - **odpady opakowaniowe** – zbierane są w sposób selektywny do worków lub pojemników, następnie kierowane są do odzysku lub recyklingu. Na terenie województwa funkcjonują 32 podmioty zagospodarowujące się odpady opakowaniowe.

5.2. Istniejące problemy w zakresie gospodarki odpadami

Analiza gospodarowania odpadami komunalnymi w województwie podkarpackim pozwala na wykazanie następujących problemów:

- odebraniu i zebraniu ulega ok. 80,6% szacowanej ilości odpadów wytwarzanych. Pozostała masa odpadów jest przez mieszkańców zagospodarowywana we własnym zakresie (kompostowanie, karmienie zwierząt, spalanie papieru i drewna) oraz porzucana na tzw. dzikich wysypiskach,
- brak możliwości precyzyjnego obliczenia ilości zebranych i zagospodarowanych odpadów komunalnych (część odpadów opakowaniowych klasyfikowana jest w grupie 15),
- zorganizowanym zbieraniem odpadów komunalnych objętych jest jedynie 80,8% mieszkańców (wg GUS),
- istniejące moce przerobowe sortowni, są zbyt małe aby przetworzyć nagromadzoną masę odpadów,
- w roku 1995 wytworzono w województwie podkarpackim 192 900 Mg odpadów ulegających biodegradacji. Zgodnie z zapisami obowiązującego Planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego w roku 2010 można było unieszkodliwić przez składowanie najwyżej 75% masy wytworzonych odpadów ulegających biodegradacji do wytworzonych w roku 1995 – czyli 144 675,0 Mg. Ponieważ w 2010 roku unieszkodliwiono na składowiskach województwa podkarpackiego 208 659,005 Mg odpadów ulegających biodegradacji, oznacza to, że w 2010r. nie zrealizowano zakładanego celu. Wynika to głównie ze zbyt małej ilości instalacji do zagospodarowania odpadów komunalnych i ich zbyt niskiej mocy przerobowej – 30,6 tys. Mg/rok,
- odpady komunalne przyjmowane były na 27 składowiskach, które mają wolną pojemność pozwalającą na składowanie 1 355 076,00 Mg odpadów. W przypadku składowania całej masy wytwarzanych w województwie odpadów komunalnych, składowiska te zostałyby wypełnione w ciągu ok. 3 lat,
- biorąc pod uwagę zadania inwestycyjne określone w obowiązującym Planie gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego należy stwierdzić, że są one generalnie realizowane, choć w przypadku budowy zakładów zagospodarowania odpadów, realizacja jest zbyt powolna.

W zakresie gospodarowania odpadami dla poszczególnych grup odpadów występujących na terenie województwa zidentyfikowane zostały następujące problemy:

- **Oleje napędowe:**
 - duże rozproszenie wytwórców olejów odpadowych, co podnosi koszty transportu odpadów,
 - brak w województwie podkarpackim systemu zbierania olejów odpadowych wytwarzanych w gospodarstwach domowych.
- **Zużyte baterie i akumulatory:**
 - niewystarczająco rozwinięty system zbierania baterii małogabarytowych z przedsiębiorstw (głównie małych i średnich) oraz z gospodarstw domowych,
 - duże rozproszenie wytwórców zużytych baterii i akumulatorów, co utrudnia ich zbieranie.
- **Odpady medyczne i weterynaryjne:**
 - brak powszechnego systemu zbierania przeterminowanych lekarstw z gospodarstw domowych.
- **Pojazdy wycofane z eksploatacji:**
 - brak pełnych danych dotyczących ilości pojazdów wycofanych z eksploatacji,
 - prowadzenie demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji poza stacjami demontażu,
 - kradzieże pojazdów na części.
- **Zużyty sprzęt elektroniczny i elektryczny:**
 - zbyt słabo rozwinięty system zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.
- **Odpady zawierające azbest:**
 - brak wdrożonych mechanizmów dofinansowania usuwania azbestu dla indywidualnych gospodarstw domowych,
 - zbyt mała pojemność składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest,
 - słaba świadomość mieszkańców dotycząca szkodliwości dla zdrowia i życia ludzi odpadów zawierających azbest (w tym niezgodnego z wymogami prawa usuwania czy składowania wyrobów zawierających azbest).
- **Komunalne osady ściekowe:**
 - często występująca wysoka zawartość metali ciężkich w części osadów uniemożliwia ich pełne wykorzystanie w rolnictwie,
 - część osadów ściekowych magazynuje się na terenie oczyszczalni oraz unieszkodliwia na składowiskach odpadów, co należy uznać za zjawiska niekorzystne.
- **Odpady opakowaniowe:**
 - niedostateczny poziom zbierania selektywnego odpadów opakowaniowych z gospodarstw domowych,
 - trudności ze zbytem zebranych surowców (niskie oraz niestabilne ceny).

5.3. Planowane działania ograniczające powstawanie odpadów

W zakresie odpadów komunalnych do głównych kierunków działań określonych w projekcie WPGO ograniczających powstawanie odpadów i ich negatywne oddziaływanie na środowisko należą:

- intensyfikacja działań edukacyjno – informacyjnych promujących zapobieganie powstawaniu odpadów oraz właściwe postępowanie z wytworzonymi odpadami,
- promowanie wykorzystywania produktów wytwarzanych z materiałów odpadowych poprzez odpowiednie działania promocyjne i edukacyjne,

- eliminowanie uciążliwości dla środowiska związanych z eksploatacją składowisk, w tym zamykanie i rekultywacja składowisk niespełniających wymogów prawa.

Działaniami wspomagającymi prawidłowe postępowanie z odpadami w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania są:

- wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na odzyskiwanie energii zawartej w odpadach w procesach termicznego i biochemicznego ich przekształcania,
- prowadzenie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych,
- organizacja w gminach Punktów Selektywnego Gromadzenia Odpadów,
- organizacja nowych i rozwój istniejących systemów zbierania odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych, np. w oparciu o:
 - sieci zbierania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych takie jak: placówki handlowe, apteki, zakłady serwisowe oraz punkty zbierania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych (np. przeterminowane lekarstwa, oleje odpadowe, baterie, akumulatory),
 - stacjonarne lub mobilne punkty zbierania odpadów niebezpiecznych,
 - regularne odbieranie odpadów niebezpiecznych od mieszkańców przez podmioty prowadzące działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych,
- sposób zbierania odpadów musi być odpowiedni dla przyjętych w instalacjach zagospodarowania odpadów technologii przekształcania odpadów, do których odpady będą kierowane,
- ograniczenie składowania odpadów ulegających biodegradacji poprzez promowanie kompostowania przydomowego oraz budowę linii technologicznych do przetwarzania tych odpadów, np.:
 - kompostowni odpadów pochodzących z selektywnej zbiórki,
 - instalacji fermentacji odpadów ulegających biodegradacji,
 - instalacji mechaniczno–biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych,
 - zakładów termicznego przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych,
- stosowanie technologii spełniających kryteria BAT.

W zakresie odpadów z grup 01–19 do głównych kierunków działań określonych w projekcie WPGO ograniczających powstawanie odpadów i ich negatywne oddziaływanie na środowisko należy zaliczyć m.in.:

- wspieranie działań informacyjno–edukacyjnych dotyczących wpływu odpadów na środowisko,
- wspieranie wdrażania proekologicznych i efektywnych ekonomicznie metod zagospodarowania odpadów w oparciu o najlepsze dostępne techniki (BAT),
- minimalizację ilości i rodzajów wytwarzanych odpadów poddawanych procesom unieszkodliwiania poprzez składowanie,
- zamykanie i rekultywacja składowisk,
- budowę instalacji do suszenia i spalania osadów ściekowych,
- organizację nowych i rozwój istniejących systemów zbierania odpadów, w tym w szczególności odpadów niebezpiecznych pochodzących ze źródeł rozproszonych (małe i średnie przedsiębiorstwa), z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych (gospodarstwa domowe), w oparciu o:
 - funkcjonujące sieci zbierania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych,

- funkcjonujące placówki handlowe, apteki, zakłady serwisowe oraz punkty zbierania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych (itp. przeterminowane lekarstwa, oleje odpadowe, baterie, akumulatory),
- stacjonarne lub mobilne punkty zbierania odpadów niebezpiecznych,
- regularne odbieranie odpadów niebezpiecznych od mieszkańców.

W zakresie odpadów niebezpiecznych do głównych kierunków działań określonych w projekcie WPGO ograniczających powstawanie odpadów i ich negatywne oddziaływanie na środowisko należy zaliczyć m.in.:

- organizację przez przedsiębiorstwa systemu gromadzenia i unieszkodliwiania urządzeń zawierających PCB,
- rozwój przez przedsiębiorców istniejącego systemu zbierania olejów odpadowych, w tym ze źródeł rozproszonych (warsztaty, gospodarstwa rolne),
- kontrolę wytwórców olejów odpadowych w zakresie zastosowanych sposobów zbierania, magazynowania oraz kwalifikowania do właściwego procesu odzysku lub unieszkodliwiania,
- właściwe zagospodarowanie odpadów z rozlewów olejowych,
- udoskonalenie i rozwinięcie systemu zbierania baterii i akumulatorów małogabarytowych ze źródeł rozproszonych,
- rozbudowę istniejących systemów zbierania przeterminowanych lekarstw od ludności,
- zwiększenie nadzoru nad prowadzeniem gospodarki odpadami przez małych wytwórców odpadów,
- uszczelnienie systemu zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- organizację i budowę punktów zbierania pojazdów i stacji demontażu pojazdów,
- uszczelnienie systemu zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- rozbudowę infrastruktury technicznej w zakresie zbierania i przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- promocję działań związanych z przedłużaniem okresu użytkowania sprawnych urządzeń,
- informowanie społeczeństwa o zagrożeniu dla zdrowia przy samodzielnym usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
- monitoring prawidłowego postępowania z odpadami zawierającymi azbest, szczególnie wśród indywidualnych posiadaczy i firm zajmujących się demontażem wyrobów budowlanych zawierających azbest,
- wspieranie inicjatyw zmierzających do usuwania wyrobów budowlanych zawierających azbest,
- wspieranie inicjatyw zmierzających do rozbudowy systemu zbierania opakowań po środkach ochrony roślin.

W zakresie odpadów innych niż niebezpieczne do głównych kierunków działań określonych w projekcie WPGO ograniczających powstawanie odpadów i ich negatywne oddziaływanie na środowisko należy zaliczyć m.in.:

- kontrolę właściwego postępowania ze zużytymi oponami, w szczególności podmiotów zajmujących się wymianą i naprawą opon,
- rozbudowę infrastruktury technicznej selektywnego zbierania, przetwarzania oraz odzysku, w tym recyklingu tych odpadów,
- kontrolę właściwego postępowania z tymi odpadami,
- wprowadzanie rozwiązań w zakresie zagospodarowania osadów ściekowych dla mniejszych aglomeracji,
- zwiększenie ilości komunalnych osadów ściekowych wykorzystywanych w biogazowniach w celach energetycznych,

- wspieranie działań edukacyjnych w celu promocji produktów bez opakowań, opakowań wielokrotnego użytku i takich, które powodują powstawanie mniejszych ilości odpadów.

5.4. Planowane systemy gospodarki odpadami

Podstawowym warunkiem urzeczywistnienia projektu Planu gospodarki odpadami jest czynny udział mieszkańców województwa w jego realizacji.

Głównymi założeniami planowanego systemu gospodarki odpadami komunalnymi są:

- zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, a także odzysk energii z odpadów,
- objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych, wielkogabarytowych i budowlanych wszystkich mieszkańców województwa,
- Wylimitowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

Projekt WPGO określa zasady regionalnej gospodarki odpadami. Zgodnie z obowiązującymi przepisami odpady komunalne zmieszane, odpady z pielęgnacji terenów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczone do składowania mogą być zagospodarowywane tylko i wyłącznie w ramach danego regionu.

W projekcie WPGO został przedstawiony następujący podział województwa na regiony gospodarowania odpadami:

- Region Centralny,
- Region Południowo – Wschodni,
- Region Południowo – Zachodni,
- Region Północny,
- Region Wschodni,
- Region Zachodni.

W wyżej wymienionym wariantcie przyjęto, że w Regionie Centralnym, Zachodnim i Północnym docelowy system gospodarowania odpadami komunalnymi opierać się będzie na ich termicznym unieszkodliwianiu z uzyskaniem energii. Ponadto w Regionie Wschodnim w miejscowości Narol jest planowana instalacja do termicznego przekształcania odpadów. Do Regionu Północnego kierowane będą odpady z gmin woj. lubelskiego (Aleksandrów, Biszczka, Łukowa, Obsza, Potok Górny).

Dla całego terenu województwa zostały też określone te same cele, kierunki działań dla poszczególnych grup odpadów.

W projekcie WPGO szczegółowo zostały opisane planowane systemy gospodarowania odpadami oraz regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych. Instalacje regionalne będą tworzyć:

- **Instalacje mechaniczno–biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych** – od dnia 1 stycznia 2013 wszystkie odpady komunalne zmieszane (kod 20 03 01) należy kierować do regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych zapewniających mechaniczno–biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielanie z nich frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku. Funkcjonowanie części mechanicznej instalacji mechaniczno–biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych ma zapewnić rozdział odpadów zmieszanych minimum na dwie frakcje. Frakcję o zwiększonej zawartości odpadów biodegradowalnych (tzw. frakcję mokrą lub podsitową) oraz frakcję o zwiększonej kaloryczności (tzw. frakcję suchą lub nadsitową). Część mechaniczna

instalacji mechaniczno–biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych może posiadać elementy do produkcji komponentów paliwa alternatywnego. W przypadku ich braku, odpady stanowiące pozostałość z sortowania odpadów komunalnych (za wyjątkiem odpadów pochodzących z części biologicznej), mają być przekazywane do innych instalacji zagospodarowania odpadów, w celu produkcji komponentów paliwa alternatywnego.

- **Instalacje przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych** – celem funkcjonowania instalacji jest wytwarzanie z odpadów produktu o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniającego wymagania określone w przepisach odrębnych. W przypadku braku ww. instalacji, wszystkie instalacje w województwie podkarpackim zakwalifikowane zostaną do instalacji zastępczych. Instalacje te uzyskają status regionalnych, po wytworzeniu produktu o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin. Wydajność regionalnej instalacji przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych została obliczona dla każdego regionu, przy uwzględnieniu powierzchni pielęgnowanych terenów zielonych w każdej gminie regionu. Rozbudowę lub modernizację wszystkich istniejących kompostowni zastępczych (potencjalnych kompostowni regionalnych) wraz z uzyskaniem certyfikatu należy przeprowadzić do końca 2013 r.
- **Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których są przyjmowane odpady komunalne** – od dnia 1 stycznia 2013 obowiązywać będzie zakaz przyjmowania na składowiska odpadów komunalnych zmieszanych o kodzie 20 03 01. Pojemność kwalifikującą składowisko do instalacji regionalnych została obliczona dla każdego regionu oddzielnie. Wszystkie istniejące składowiska odpadów spełniające wymagania techniczne dla składowisk określone w przepisach szczególnych. Składowiska nie spełniające wymagań dla instalacji regionalnej, i których nie przewiduje się w projekcie WPGO do rozbudowy lub modernizacji w kierunku instalacji regionalnej, klasyfikowane zostają jako instalacje zastępcze, a po ich wypełnieniu będą zamykane.
- **Pozostałe instalacje zagospodarowania odpadów** – projekt WPGO dopuszcza lokalizowanie innych instalacji zagospodarowania odpadów niebędących instalacjami regionalnymi. Będą one funkcjonowały z wyłączeniem instalacji przeznaczonych do zagospodarowania: zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych i pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania. Do pozostałych instalacji zagospodarowania odpadów zostały zaliczone:
 - sortownie odpadów pochodzących z selektywnej zbiórki, w tym odpadów opakowaniowych,
 - instalacje tlenowego lub beztlenowego rozkładu odpadów biodegradowalnych innych niż odpady zielone (np. odpadów kuchennych),
 - instalacje produkcji komponentów paliwa alternatywnego,
 - instalacje zagospodarowania gruzu budowlanego;
 - instalacje zagospodarowania odpadów wielkogabarytowych.Do instalacji tych mogą być kierowane między innymi odpady stanowiące pozostałości z sortowania odpadów komunalnych nieprzeznaczone do składowania. Odpady powstające w ww. instalacjach przeznaczone do składowania należy umieszczać na składowiskach stanowiących instalacje regionalne lub zastępcze, zlokalizowane w tym samym regionie co instalacja je wytwarzająca.
- **Zastępcze instalacje przetwarzania odpadów komunalnych** – mogą przyjmować odpady wyłącznie w przypadku wystąpienia awarii regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, uniemożliwiającej odbieranie zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych lub pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania lub w przypadku braku mocy przerobowych instalacji regionalnej.

6. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektu WPGO oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentów

Podstawowym dokumentem określającym cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej jest VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego 2002–2012 przyjęty przez Parlament Europejski i Radę w dniu 22 lipca 2002r.

Realizacja przez Polskę unijnej polityki środowiskowej ma miejsce w wyniku realizacji postanowień zawartych w głównych dokumentach strategicznych:

- Unijna Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Europa 2020 (zastępująca Strategię Lizbońską),
- Europejska Strategia Zrównoważonego Rozwoju (SDS).

Unijne zasady polityki środowiskowej są wprowadzane do prawodawstwa na poziomie krajowym, a następnie przenoszone na poziom regionalny. Ponadto, główne założenia polityki Unii Europejskiej w dziedzinie środowiska określają przepisy Traktatu Ustanawiającego Wspólnotę Europejską. Opiera się ona na czterech podstawowych zasadach:

- zasadzie ostrożności,
- zasadzie działania zapobiegawczego,
- zasadzie naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła,
- zasadzie „zanieczyszczający płaci”.

W zakresie gospodarki odpadami głównym celem pozostaje zredukowanie ilości wytwarzanych odpadów, a sposobami osiągnięcia tego celu jest m.in. zapobieganie powstawaniu odpadów, lepsze wykorzystanie surowców oraz promowanie zrównoważonych wzorców konsumpcji.

Podejście Unii Europejskiej do gospodarki odpadami oparte jest na trzech zasadach:

- **Zapobieganie powstawaniu odpadów** – jest kluczowym czynnikiem w strategii gospodarki odpadami; zapobieganie powstawaniu odpadów jest ściśle związane z poprawą metod produkcji i wpływania na świadomy wybór konsumentów w zakresie wyboru produktów przyjaznych dla środowiska oraz tych z mniejszą ilością opakowań.
- **Recykling i ponowne użycie** – jeżeli powstaniu odpadów nie można zapobiec, powinny być odzyskiwane lub poddawane recyklingowi. Komisja Europejska określiła kilka rodzajów odpadów, do których odzyskiwaniu i recyklingowi należy przyłożyć szczególną uwagę. Dotyczy to m.in. odpadów opakowaniowych, zużytych pojazdów, baterii oraz odpadów elektrycznych i elektronicznych.
- **Poprawa ostatecznego unieszkodliwiania i monitorowanie** – jeśli to możliwe, odpady, które nie mogą być poddane recyklingowi lub ponownie wykorzystane powinny być spalane, a w ostateczności składowane. Obie te metody wymagają ścisłego monitoringu ponieważ mogą spowodować poważne szkody w środowisku. Unia Europejska przyjęła dyrektywę ustanawiającą ścisłe wytyczne dotyczące zarządzania składowiskiem. Zakazy dotyczą niektórych rodzajów odpadów np. zużytych opon. Ustanowione zostały cele w zakresie redukcji ilości odpadów biodegradowalnych. Inna dyrektywa ustanawia ostre ograniczenia poziomu emisji ze spalarni odpadów w celu ograniczenia emisji dioksyn i kwaśnych gazów, takich jak tlenki azotu, dwutlenku siarki, chlorku wodoru, które mogą być szkodliwe dla zdrowia ludzkiego.

Zasady i cele ochrony środowiska wynikające z polityki unijnej wpisują się w treść projektu WPGO, który zakłada m.in.:

- wspieranie działań informacyjno – edukacyjnych dotyczących wpływu odpadów na środowisko oraz wytwarzania i gospodarowania odpadami,
- projektowanie nowych procesów i wyrobów w taki sposób, aby w jak najmniejszym stopniu oddziaływały one na środowisko w fazie produkcji, użytkowania i po zakończeniu użytkowania,
- dostosowanie instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów do wymagań ochrony środowiska,
- wspieranie wdrażania proekologicznych i efektywnych ekonomicznie metod zagospodarowania odpadów w oparciu o najlepsze dostępne techniki (BAT),
- wzmacnianie kontroli postępowania z odpadami,
- minimalizacja ilości i rodzajów wytwarzanych odpadów poddawanych procesom unieszkodliwiania poprzez składowanie,
- monitoring prawidłowego postępowania z odpadami.

Cele ochrony środowiska dla poszczególnych krajów członkowskich, w tym dla Polski, określa **Polityka Ekologiczna Państwa** – dokument krajowy, wskazujący na konkretne cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, poziomy celów długoterminowych, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno–ekonomiczne i środki finansowe.

Głównymi priorytetami, **Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do 2016 roku** są:

- zrównoważony rozwój,
- przystosowanie do zmian klimatycznych,
- ochrona różnorodności biologicznej.

W odniesieniu do gospodarki odpadami celami średniookresowymi są:

- utrzymanie tendencji oddzielenia ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju,
- znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska,
- zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja,
- sporządzenie spisu zamkniętych oraz opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych, wraz z identyfikacją obiektów wpływających znacząco na środowisko (obowiązek wynikający z dyrektywy 2006/21/WE oraz ustawy z dnia 10 lipca 2008r. o odpadach wydobywczych (Dz. U. Nr 138, poz. 865),
- eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów,
- pełne zorganizowanie krajowego systemu zbierania wraków samochodów i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- takie zorganizowanie systemu preselekcji sortowania i odzysku odpadów komunalnych, aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych.

Powyższe cele są wysoce spójne z założeniami projektu WPGO, który zakłada m.in.:

- objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców najpóźniej do 2015 roku,

- objęcie wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 2015 roku.

Polityka Ekologiczna Państwa wskazuje na konieczność reformy systemu gospodarki odpadami. Na ten sam problem wskazuje projekt WPGO i proponuje rozwiązania mogące usprawnić i zmodernizować ten system. Politykę ekologiczną państwa przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

Polska polityka ekologiczna państwa jest realizowana zgodnie z następującymi zasadami:

- praworządności,
- likwidacji zanieczyszczeń u źródła,
- uspołecznienia,
- wykorzystania mechanizmu rynkowego,
- „zanieczyszczający płaci”,
- regionalizacją.

Wiodącą zasadą Polityki Ekologicznej Państwa jest przyjęta w Konstytucji RP zasada zrównoważonego rozwoju. Istotą zrównoważonego rozwoju jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych.

Jak wynika z analizy dokumentu, regulacje zawarte w treści projektu WPGO są spójne z głównym kierunkiem zmian w zakresie gospodarki odpadami nakreślonymi w Polityce Ekologicznej Państwa.

Dokumentem wypełniającym założenia Polityki Ekologicznej Państwa w dziedzinie odpadów na szczeblu krajowym jest Krajowy plan gospodarki odpadami 2014. Krajowy plan gospodarki odpadami wpisuje się w strategiczne dokumenty przyjęte na poziomie Unii Europejskiej i krajowym.

W związku z powyższym oraz zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa, przyjęto następujące cele główne Krajowego Programu Gospodarki Odpadami 2014:

- utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB,
- zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymogami ochrony środowiska,
- zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
- utworzenie i uruchomienie bazy danych o produktach, opakowaniach i gospodarce odpadami (BDO).

W zakresie zapobiegania i minimalizacji wytwarzania odpadów będą podejmowane przede wszystkim następujące działania:

- wspieranie wprowadzania niskoodpadowych technologii produkcji oraz zapewniających wykorzystanie możliwie wszystkich składników stosowanych surowców,
- promowanie zarządzania środowiskowego,
- intensywna edukacja ekologiczna promująca zapobieganie powstawaniu odpadów,
- podniesienie stawek opłat za składowanie odpadów, w szczególności zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów ulegających biodegradacji oraz odpadów wcześniej nieprzetworzonych,
- objęcie 100% mieszkańców systemem selektywnego odbierania odpadów komunalnych,
- rozwój czystych technologii.

W zakresie kształtowania polityki gospodarki odpadami głównymi kierunkami działań są:

- intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej właściwe postępowanie z odpadami oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno-edukacyjnej w tym zakresie,
- wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na odzyskiwanie energii zawartej w odpadach w procesach termicznego i biochemicznego ich przekształcania,
- wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- wyeliminowanie praktyk niewłaściwej eksploatacji i rekultywacji składowisk odpadów.

Powyższe cele główne są spójne z celami głównymi przyjętymi w projekcie WPGO, który zakłada m.in.:

- zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, a także odzysk energii z odpadów,
- objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych, wielkogabarytowych i budowlanych wszystkich mieszkańców województwa,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

Ponadto analiza treści jak i celów szczegółowych, priorytetów i działań zawartych w projekcie WPGO wskazuje, iż są one spójne i nie wykazują sprzeczności z założeniami i celami Krajowego planu gospodarki odpadami 2014.

7. Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych

7.1. Analiza i ocena przewidywanego znaczącego oddziaływania na środowisko

Podczas analiz i ocen przyjęto, że nowopowstające regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych oraz zakłady termicznego przekształcania odpadów będą spełniały wszystkie określone obowiązującym prawem wymagania i będą zastosowane najnowsze technologie i techniki.

Analizę i ocenę przeprowadzono dla celów określonych w projekcie WPGO oraz dla instalacji regionalnych jakie zostały w nim przewidziane. Wyniki analiz przedstawiono w tabelach 4 i 5.

Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego

Tabela 4. Skutki dla środowiska powodowane realizacją celów określonych w WPGO

Cele określone w projekcie WPGO	Wpływ na:											
	Emisję zanieczyszczeń do powietrza	Wytwarzanie odpadów	Wytwarzanie ścieków	Wody	Bioróżnorodność	Krajobraz	Powierzchnię ziemi łącznie z glebą	Obszary ochrony uzdrowiskowej	Obszary prawnie chronione (w tym obszary Natura 2000)	Wykorzystanie przestrzeni	Zabytki	Zdrowie ludzi
Cele główne:												
Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, a także odzysk energii z odpadów.	P	O	O	P	O	O	O	O	O	P	O	P
Objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych, wielkogabarytowych i budowlanych, wszystkich mieszkańców województwa.	P	O	O	P	P	P	P	P	P	O	O	P
Wylimowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.	P	O	O	P	P	P	P	P	P	P	O	P
Cele szczegółowe:												
Objęcie wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 2015 roku.	P	O	O	P	P	P	P	P	P	O	O	P
Objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców najpóźniej do 2015 roku.	P	O	O	P	P	P	P	P	P	O	O	P
Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie. W stosunku do ilości tych odpadów wytwarzanych w województwie podkarpackim w roku 1995, dopuszcza się do składowania następujące ilości odpadów ulegających biodegradacji: – do dnia 16 lipca 2013r. nie więcej niż 50%, – do dnia 16 lipca 2020r. nie więcej niż 35%.	P	O	O	P	O	O	O	O	O	P	O	P
Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych na poziomie min. 50% ich masy do końca 2020r.	P	O	O	P	O	O	O	O	O	P	O	P
Wydzielenie odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych i poddanie ich procesom odzysku i unieszkodliwiania. Zakłada się następujący rozwój systemu selektywnego gromadzenia odpadów wielkogabarytowych i uzyskanie następujących poziomów odzysku: – rok 2017: 80%, – rok 2020: 95%.	P	O	O	P	O	O	O	O	O	P	O	P

Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego

Wydzielenie odpadów budowlano-remontowych ze strumienia odpadów komunalnych i poddanie ich procesom odzysku i unieszkodliwiania. Przewiduje się następujące poziomy odzysku odpadów budowlano-remontowych: – rok 2017: 55%, – rok 2020: 70%.	P	P	O	P	O	O	O	O	O	P	O	P
Wydzielenie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych i poddanie ich procesom unieszkodliwiania. Przewiduje się osiągnięcie następujących poziomów selektywnego gromadzenia odpadów niebezpiecznych na terenie gmin celem ich przekazania do centralnych obiektów unieszkodliwiania: – rok 2017: 60%, – rok 2020: 95%.	P	O	O	P	O	O	O	O	O	P	O	P
Zmniejszenie masy składowanych odpadów do max. 60% wytworzonych odpadów do końca roku 2014.	P	O	O	P	P	O	P	O	O	P	O	P
Cele oraz kierunki działań dla odpadów z grup 01 – 19:												
Wspieranie działań informacyjno – edukacyjnych dotyczących wpływu odpadów na środowisko oraz wytwarzania i gospodarowania odpadami.	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Projektowanie nowych procesów i wyrobów w taki sposób, aby w jak najmniejszym stopniu oddziaływały one na środowisko w fazie produkcji, użytkowania i po zakończeniu użytkowania.	P	P	P	P	P	O	P	P	P	P	O	P
Dostosowanie instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów do wymagań ochrony środowiska.	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Wspieranie wdrażania proekologicznych i efektywnych ekonomicznie metod zagospodarowania odpadów w oparciu o najlepsze dostępne techniki (BAT).	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Wzmacnianie kontroli postępowania z odpadami.	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Minimalizacja ilości i rodzajów wytwarzanych odpadów poddawanych procesom unieszkodliwiania poprzez składowanie.	P	O	O	P	O	O	O	O	O	P	O	P
Monitoring prawidłowego postępowania z odpadami.	P	P	O	P	P	P	P	O	O	O	O	P
Zamykanie i rekultywacja składowisk.	P	P	P	P	P	P	P	O	P	P	O	P
Budowa instalacji do suszenia i spalania osadów ściekowych.	Pn/P	Pn/O	Pn/O	Pn/P	Pn/P	Pn/O	Pn	O	O	Pn	O	P
Modernizacja i budowa instalacji do zagospodarowania odpadów realizujących cele planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego.	Pn/P	Pn/O	Pn/O	Pn/P	Pn/P	Pn/O	Pn	O	O	Pn	O	P
Organizacja nowych i rozwój istniejących systemów zbierania odpadów, w tym w szczególności odpadów niebezpiecznych ze źródeł rozproszonych (małe i średnie przedsiębiorstwa), z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych (gospodarstwa domowe).	P	O	O	P	P	P	P	P	P	P	O	P
Cele szczegółowe dla poszczególnych grup odpadów niebezpiecznych:												
Sukcesywna likwidacja odpadów zawierających PCB o stężeniu poniżej 50 ppm. Założony cel przewiduje się osiągnąć w latach 2012–2023.	P	O	O	P	P	P	P	P	P	O	O	P

Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego

Utrzymanie poziomu odzysku na poziomie co najmniej 50%, a recyklingu (rozumianego jako regeneracja) na poziomie co najmniej 35% oraz dążenie do pełnego wykorzystania mocy przerobowych instalacji do regeneracji olejów odpadowych. Założony cel przewiduje się osiągnąć w latach 2012–2023.	P	O	O	P	P	O	P	O	O	P	O	P
Podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych (w tym segregacji odpadów u źródła powstawania), co spowoduje zmniejszenie ilości odpadów innych niż niebezpieczne w strumieniu odpadów niebezpiecznych. Założony cel przewiduje się osiągnąć w latach 2012–2023.	P	O	O	P	P	O	O	O	O	O	O	P
Rozbudowa systemu zbierania zużytych baterii, przenośnych i zużytych akumulatorów. Do 2012 roku – poziom zbierania zużytych akumulatorów przenośnych w wysokości co najmniej 25%. Do 2016 roku i w latach następnych – poziom zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych, w wysokości co najmniej 45% masy wprowadzonych baterii i akumulatorów przenośnych. Osiągnięcie poziomów wydajności recyklingu – co najmniej 65% ich masy. Realizacja pełnego celu nastąpić ma w latach 2012–2023.	P	O	O	P	P	P	P	P	P	P	O	P
Osiągnięcie założonych poziomów odzysku i recyklingu zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego .	P	O	O	P	P	O	P	O	O	P	O	P
Osiągnięcie wyznaczonych minimalnych poziomów odzysku i recyklingu odniesionych do masy pojazdów przyjętych do stacji demontażu w skali roku: 85% i 80% do końca 2014 roku, 95% i 85% od dnia 1 stycznia 2015r. Cel ten przewiduje się osiągnąć w latach 2012–2023.	P	O	O	P	P	O	P	O	O	P	O	P
Dla odpadów zawierających azbest założono osiągnięcie celów określonych „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” oraz „Wojewódzkim programie usuwania azbestu na lata 2009–2032”. Cel ten przewiduje się osiągnąć w latach 2012–2023.	P	O	O	P	P	O	P	O	O	P	O	P
Dla zbędnych środków bojowych i odpadów materiałów wybuchowych założono sukcesywne zagospodarowanie odpadów materiałów wybuchowych, poprzez kontynuację dotychczasowego sposobu zagospodarowania zbędnych środków bojowych. Cel ten przewiduje się osiągnąć w latach 2012–2023.	P	O	O	P	P	O	P	O	O	P	O	P
Cele szczegółowe dla grupy odpadów innych niż niebezpieczne (grupy 01 - 19):												
Osiągnięcie poziomu odzysku na poziomie co najmniej 75%, a recyklingu na poziomie co najmniej 15%. Cel ten przewiduje się osiągnąć w latach 2012–2023.	P	O	O	P	P	O	P	O	O	P	O	P
Do 2020r. poziom przygotowania do ponownego użycia, recyklingu oraz innych form odzysku materiałów budowlanych i rozbiórkowych powinien wynosić minimum 70% wagowo. Cel ten przewiduje się osiągnąć w latach 2012–2023.	P	O	O	P	P	O	P	O	O	P	O	P
Ograniczenie składowania osadów ściekowych, zwiększenie ilości komunalnych osadów ściekowych przekształcanych metodami termicznymi, maksymalizacja stopnia wykorzystania substancji biogenych zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego, chemicznego oraz środowiskowego. Cel ten przewiduje się osiągnąć w latach 2012–2023.	P	P	P	O	O	O	O	O	O	O	O	P

Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego

Zmniejszenie masy składowanych odpadów do poziomu nie więcej niż 40% masy wytworzonych odpadów. Cel ten przewiduje się osiągnąć w latach 2012–2023.	P	O	O	P	P	O	P	O	O	P	O	P
Dla odpadów komunalnych wyszczególniono działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów, ograniczenia ilości odpadów oraz ich negatywnego oddziaływania na środowisko.												
Intensyfikacja działań edukacyjno-informacyjnych promujących zapobieganie powstawania odpadów oraz właściwe postępowanie z wytworzonymi odpadami.	P	P	O	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Promowanie wykorzystywania produktów wytwarzanych z materiałów odpadowych poprzez odpowiednie działania promocyjne i edukacyjne.	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Eliminowanie uciążliwości dla środowiska związanych z eksploatacją składowisk, w tym zamykanie i rekultywacja składowisk niespełniających wymogów prawa.	P	P	P	P	P	P	P	O	P	P	O	P

Objaśnienie użytych skrótów:

P - oddziaływanie pozytywne,

Pn – oddziaływanie potencjalnie negatywne,

O – brak oddziaływania ewentualnie śladowe oddziaływanie

Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego

Tabela 5. Skutki dla środowiska powodowane realizacją i funkcjonowaniem instalacji regionalnych

Instalacje regionalne	Wpływ na												
	Emisję zanieczyszczeń do powietrza	Wytwarzanie odpadów	Wytwarzanie ścieków	Wody	Bioróżnorodność	Krajobraz	Powierzchnię ziemi łącznie z glebą	Obszary ochrony uzdrowiskowej	Obszary prawnie chronione (w tym obszary Natura 2000)	Wykorzystanie przestrzeni	Zabytki	Zdrowie ludzi	
Rejony koncentracji działań: Region Centralny													
Potencjalne Regionalne Instalacje Przetwarzania Odpadów Komunalnych													
Zakład termicznego przekształcania odpadów	Po wybudowaniu (termin uruchomienia: przyjęto po 2017r.) PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna SA, Oddział Elektrociepłownia Rzeszów. ul. Ciepłownicza 8, 35-959 Rzeszów	N	N	Pn	Pn/O	N/Pn	Pn	Pn	O	O	Pn	Pn	Pn
Instalacja przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów	Po wybudowaniu/rozbudowaniu instalacji (zakładany termin uruchomienia 2013 r.) Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Rzeszowie, ul. Al. Gen. Władysława Sikorskiego 428, 35-304 Rzeszów	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn
Planowane instalacje regionalne													
Instalacja mechaniczno – biologicznego przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych	Po wybudowaniu (zakładany termin uruchomienia 2015 r.): Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Rzeszowie, ul. Al. Gen. Władysława Sikorskiego 428, 35-304 Rzeszów	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn
Składowisko odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych	Brak składowiska regionalnego. Odpady kierowane na składowiska znajdujące się w innych regionach.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego

Rejony koncentracji działań: Region Południowo–Wschodni													
Planowane instalacje regionalne													
Instalacja mechaniczno – biologicznego przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych	Budowa części biologicznej MBP: Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Brzegi Dolne	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn
Instalacja przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów	Instalacja do uruchomienia (przyjęto 2013r.) Kompostownia „Średnie Wielkie” Zakład Usług Technicznych w Zagórz ul. Bieszczadzka 5, 38-540 Zagórz	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn
Rejony koncentracji działań: Region Południowo - Zachodni													
Instalacje istniejące													
Instalacja przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów	Instalacja uzyska status regionalnej po uzyskaniu produktu o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin ZUO Krosno ul. Białobrzeska 38-400 Krosno	Pn	O	Pn	Pn	O	Pn	Pn	O	O	N	O	Pn
Potencjalne Regionalne Instalacje Przetwarzania Odpadów Komunalnych													
Składowisko odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych	Składowisko ”Krosno” (po rozbudowie)	Pn	O	Pn	Pn	Pn	Pn	Pn	O	O	N	O	Pn
	Składowisko ”Dukla” (po rozbudowie)	Pn	O	Pn	Pn	Pn	Pn	Pn	O	O	N	O	Pn
Planowane instalacje regionalne													
Instalacja mechaniczno – biologicznego przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych	Zakład funkcjonujący - rozbudowa przyjęto 2015r. ZUO Krosno ul. Białobrzeska 38-400 Krosno (MPGK w Krośnie Sp. z o.o. 38-400 Krosno	Pn	O	Pn	Pn	O	Pn	Pn	O	O	N	O	Pn

Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego

	Budowa części biologicznej MBP termin uruchomienia w 2016r Produkcja Handel Usługi EKOMAX Kotulak Jerzy ul. Hankówka 28,38-200 Jasło	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn
Instalacja przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów	Instalacja do budowy (termin uruchomienia – założono 2013r.): Produkcja Handel Usługi EKOMAX Kotulak Jerzy ul. Hankówka 28, 38-200 Jasło	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	O
Rejony koncentracji działań: Region Północny													
Instalacje istniejące													
Instalacja przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów¹	Kompostownia przyzłowa, kompostowania osadów ul. Podolszyny 1, 37-300 Leżajsk. Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Leżajsku, ul. Żwirki i Wigury 3, 37-300 Leżajsk	Pn	O	Pn	Pn	O	Pn	Pn	O	O	N	O	Pn
	Składowisko „Stalowa Wola”	Pn	O	Pn	Pn	O	Pn	Pn	O	O	N	O	Pn
Potencjalne Regionalne Instalacje Przetwarzania Odpadów Komunalnych													
Instalacja termicznego przekształcania odpadów	Instalacje planowane do budowy – planowany termin uruchomienia po 2017r.: „Instalacja do pełnej mineralizacji odpadów komunalnych i przemysłowych” EURO-PARK Wisłosa, Podstrefa Tarnobrzeg Przedsiębiorstwo Termicznej Utylizacji Odpadów „RA-TAR” Sp. z o.o. ul. Zakładowa 50, 39-400 Tarnobrzeg	N	N	Pn	Pn/O	N/Pn	Pn	Pn	O	O	Pn	Pn	Pn
Instalacja mechaniczno – biologicznego przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych	Instalacje realizowane – planowany termin uruchomienia 2015r.: Zakład Mechaniczno-Biologicznego Przetwarzania Odpadów Komunalnych. Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Stalowej Woli, ul. Komunalna 1	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn

Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego

	Instalacje planowane do budowy – planowany termin uruchomienia 2015r.: Instalacja mechaniczno – biologicznego przetwarzania odpadów na obszarze Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO-PARK Wisłosan, Podstrefa Tarnobrzeg	N	N	Pn	Pn/O	N/Pn	Pn	Pn	O	O	Pn	Pn	Pn
Planowane instalacje regionalne													
Instalacja mechaniczno – biologicznego przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych	Instalacja istniejąca (niezbędna rozbudowa części mechanicznej i budowa części biologicznej): "Stare Miasto - Park" Sp. z o.o., Wierzawice 874, 37-300 Leżajsk	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn
	Instalacje realizowane – planowany termin realizacji: 2015r. Gmina Krzeszów, ul. Rynek 2, 37-418 Krzeszów	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn
	Instalacje realizowane – rozbudowa. Planowany termin uruchomienia 2015r. Gminny Zakład Komunalny w Pysznicy ul. Wolności 295 , 37-403 Pysznica	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn
	Instalacje realizowalne – rozbudowa Planowany termin uruchomienia 2015r. "Stare Miasto - Park" Spółka z o.o. Wierzawice 874, 37-300 Leżajsk w m. Giedlarowa	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn
Instalacja przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów	Instalacje planowane do budowy. Planowany termin uruchomienia 2013r.: "Stare Miasto - Park" Spółka z o.o., Wierzawice 874, 37-300 Leżajsk	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn
	Instalacje planowane do budowy. Planowany termin uruchomienia 2013r.: Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Stalowej Woli, ul. Komunalna 1	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn
	Instalacje planowane do budowy Gmina Krzeszów, ul. Rynek 2, 37-418 Krzeszów w m. Sigiełki	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn

Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego

	Gminny Zakład Komunalny w Pysznicy ul. Wolności 295 , 37-403 Pysznicza	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn
Rejony koncentracji działań: Region Wschodni													
Instalacje istniejące													
Składowisko odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych	Składowisko „Przemysł”	Pn	O	Pn	Pn	O	Pn	Pn	O	O	N	O	Pn
Potencjalne Regionalne Instalacje Przetwarzania Odpadów Komunalnych													
Instalacja mechaniczno – biologicznego przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych	Od II kw. 2012 r. Sortownia odpadów zmieszanych i kompostownia. LEMNA Radymno Sp. z o.o., Młyny 24, (przeniesiono na EMPOL)	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn
	Od 2015 r.: Sortownia odpadów zmieszanych i z selektywnej zbiórki, kompostownia. Gmina miejska Przemysł ul. Rynek 1, 37-700 Przemysł	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn
Planowane instalacje regionalne													
Instalacja termicznego przetwarzania odpadów	EKO ENERGY INWEST Sp. z o.o. Al. Kijowska 24/87 , 30-079 Kraków	N	N	Pn	Pn/O	N/Pn	Pn	Pn	O	O	Pn	Pn	Pn
Instalacja przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów	Kompostownia. Planowany termin uruchomienia: 2013r. Gmina miejska Przemysł ul. Rynek 1, 37-700 Przemysł	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn
	Kompostownia. Planowany termin uruchomienia: 2013r. LEMNA Radymno Sp. z o.o., Młyny 24, (przeniesiono na EMPOL)	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn

Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego

Rejony koncentracji działań: Region Zachodni													
Potencjalne Regionalne Instalacje Przetwarzania Odpadów Komunalnych													
Zakład termicznego przekształcania odpadów	Po wybudowaniu Planowany termin uruchomienia: 2017r.) Elektrociepłownia Mielec Sp. z o.o., ul. Wojska Polskiego 3, 39-300 Mielec	N	N	Pn	Pn/O	N/Pn	Pn	Pn	O	O	Pn	Pn	Pn
Instalacja mechaniczno – biologicznego przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych	Rozbudowa instalacji Planowany termin uruchomienia: 2015r. Gmina Ostrów – Zakład Usług Komunalnych w Ostrowie: Składowisko odpadów komunalnych w Kozodrzy oraz instalacja do produkcji paliwa alternatywnego Ostrów 225, 39-103 Ostrów	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn
Planowane instalacje regionalne													
Instalacja mechaniczno – biologicznego przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych	Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Paszczyzna 62B	Pn	O	Pn	Pn	O	Pn	Pn	O	O	N	O	Pn
	Rozbudowa instalacji Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych Sp. z o.o. ul. Wolności 171, 39-300 Mielec	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn
	Rozbudowa instalacji FHUP WIBO-RECYKLING Sp. z o.o. Malinie 317, 39-331 Chorzelów	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn
	Rozbudowa instalacji EURO-EKO” Sp. z o.o. ul. Wojska Polskiego 3, 39-300 Mielec, instalacja w Kozodrzy	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn
Instalacja przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów	Po wybudowaniu/rozbudowaniu instalacji (zakładany termin uruchomienia) Zakład Zagospodarowania Odpadów w Kozodrzy, Gmina Ostrów, Ostrów 225, 39-103 Ostrów (2013 r.).	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn

Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Planu gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego

<p>Po wybudowaniu/rozbudowaniu instalacji (zakładany termin uruchomienia) Zakład Segregacji Odpadów Stałych w Paszczynie, Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o., Paszczyna 62b, 39-207 Brzeźnica (31.12.2014r.)</p>	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O	Pn
	<p>Po wybudowaniu/rozbudowaniu instalacji Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych Sp. z o.o. ul. Wolności 171, 39-300 Mielec</p>	Pn	Pn/O	N/Pn	N/Pn	N/Pn	N	N/Pn	O	O	N	O

Objaśnienie użytych symboli:

O – oddziaływanie neutralne

N – oddziaływanie niekorzystne

Pn – potencjalnie niekorzystne

Pomimo stwierdzonych potencjalnie negatywnych oddziaływań na środowisko realizacji poszczególnych instalacji należy zaznaczyć, że działania przewidziane w projekcie WPGO będą miały pozytywny wpływ na środowisko (np. selektywna zbiórka odpadów, integracja działań w zakresie zagospodarowania oraz unieszkodliwiania odpadów). Należy zaznaczyć, że większy się ruch pojazdów na drogach prowadzących do poszczególnych instalacji, a co za tym idzie nastąpi wzrost emisji zanieczyszczeń motoryzacyjnych i hałasu komunikacyjnego. Nie przewiduje się jednak, aby oddziaływania związane z transportem odpadów były znaczące dla poszczególnych elementów środowiska.

Potencjalnie negatywne oddziaływanie na środowisko poszczególnych instalacji będzie miało ograniczony, lokalny zasięg. Poniżej przedstawiono prognozowane oddziaływania na:

- **bioróżnorodność** – niekorzystne oddziaływanie na bioróżnorodność może wystąpić głównie na etapie realizacji nowych instalacji oraz rozbudowy już istniejących. Może wystąpić likwidacja siedlisk przyrodniczych, a zwierzęta będą zmuszone zmienić swoje miejsca bytowania. Uszczupli się powierzchnia siedlisk roślin i zwierząt. Przewiduje się następujące rodzaje oddziaływań: bezpośrednie, stałe, negatywne, długoterminowe, odwracalne. W przypadku likwidacji i rekultywacji składowisk przewiduje się oddziaływania bezpośrednie, stałe, korzystne, odwracalne,
- **dobra materialne** – nie przewiduje się znaczących oddziaływań na dobra materialne,
- **hałas** – możliwa emisja hałasu zwłaszcza w fazie budowy, rozbudowy, modernizacji poszczególnych instalacji, a także podczas prowadzenia ewentualnych prac rekultywacyjnych w obrębie zamkniętych składowisk odpadów. Zwiększona emisja hałasu komunikacyjnego będzie obserwowana w okolicach dróg prowadzących do poszczególnych instalacji, składowisk odpadów. Przewiduje się następujące rodzaje oddziaływań: bezpośrednie, okresowe (czas transportu odpadów), krótkoterminowe, negatywne, odwracalne,
- **klimat** – nie przewiduje się zmian klimatu powodowanych realizacją i funkcjonowaniem instalacji przewidzianych do realizacji w projekcie WPGO. Przewiduje się następujące rodzaje oddziaływań: bezpośrednie, stałe, mało znaczące, długoterminowe, odwracalne,
- **krajobraz** – nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na krajobraz, jednak realizacja nowych instalacji spowoduje przekształcenia krajobrazu. Przekształcenia te będą ograniczać się do niewielkich powierzchni i mogą wiązać się m.in. z przekształceniem rzeźby terenu. Przewiduje się następujące rodzaje oddziaływań: bezpośrednie, stałe, negatywne, długoterminowe, odwracalne. Przewiduje się także oddziaływania pozytywne w przypadku zamykania, likwidacji, rekultywacji składowisk,
- **powierzchnia ziemi** – w przypadku realizacji nowych instalacji przewiduje się przekształcenie powierzchni ziemi w miejscu lokalizacji przedsięwzięć. Pod instalacje związane z zagospodarowaniem i przetwarzaniem odpadów będą głównie przeznaczane tereny wolne od zabudowy, ale mogą to być także np. tereny przemysłowe. Przewiduje się następujące rodzaje oddziaływań: bezpośrednie, stałe, negatywne, długoterminowe, odwracalne. W przypadku składowisk zamykanych, rekultywowanych oddziaływania będą miały charakter pozytywny,
- **powietrze** – w okolicy składowisk odpadów obserwowane są zwiększone ilości związków powstających z rozkładu odpadów (np. metan, siarkowodór), odorów powstających w wyniku magazynowania, kompostowania, sortowania odpadów. Zanieczyszczenia do powietrza są emitowane także w wyniku transportu odpadów (głównie zanieczyszczenia komunikacyjne, możliwa także emisja odorów). W przypadku realizacji nowych instalacji regionalny wpływ na stan sanitarny powietrza będzie miała emisja zanieczyszczeń pochodzących z pojazdów i maszyn używanych do budowy instalacji. Funkcjonowanie regionalnych instalacji będzie związane ze wzmożonym transportem pojazdów przewożących odpady. W okolicach dróg

prowadzących do tych instalacji zwiększy się emisja zanieczyszczeń komunikacyjnych. W przypadku istniejących składowisk znajdujących się w obrębie obszarów Natura 2000 (Zaklików Siarkopol – Jeziórko) możliwe oddziaływanie na obszar Natura 2000. Niemniej jednak nie przewiduje się oddziaływań znaczących – nie nastąpi fragmentacja siedlisk, nie przewiduje się wzrostu śmiertelności zwierząt, dla ochrony których wyznaczane są obszary Natura 2000. Składowiska znajdujące się w obrębie obszarów Natura 2000 już funkcjonowały w momencie tworzenia sieci Natura 2000. Przewiduje się następujące rodzaje oddziaływań: bezpośrednie, negatywne, długoterminowe, okresowe (w przypadku transportu – emisja w czasie przewożenia odpadów), stałe (wokół składowisk oraz instalacji służących przetwarzaniu odpadów). W przypadku likwidacji składowisk przewiduje się oddziaływania pozytywne, długoterminowe, bezpośrednie, stałe,

- **poważne awarie** – nie przewiduje się wystąpienia poważnych awarii,
- **promieniowanie elektromagnetyczne** – nie przewiduje się znaczących oddziaływań, może wystąpić konieczność doprowadzenia nowych linii elektroenergetycznych do nowobudowanych instalacji. Linie te mają być realizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami szczególnymi. Przewiduje się następujące rodzaje oddziaływań: pośrednie, stałe, długoterminowe, nieznaczące, odwracalne,
- **wody powierzchniowe i podziemne** – nastąpi zwiększony pobór wody, która będzie wykorzystywana do celów chłodniczych w procesie termicznego przekształcania odpadów (np. Rzeszów, Mielec), może nastąpić przenikanie odcieków ze składowisk do wód, może również dojść do awarii systemu oczyszczania wody odciekowej i skierowania jej do odbiornika. Przewiduje się następujące rodzaje oddziaływań: bezpośrednie, stałe, niekorzystne, długoterminowe, ale też krótkoterminowe w przypadku wystąpienia awarii, odwracalne,
- **zabytki** – nie przewiduje się oddziaływań na zabytki pod warunkiem, że w sposób właściwy będą rozpoznane zasoby archeologiczne w obrębie nowoprojektowanych oraz rozbudowywanych instalacji,
- **zasoby naturalne** – nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na zasoby naturalne. Z zasobów naturalnych wykorzystywana będzie głównie woda (przede wszystkim w procesach termicznego przekształcania odpadów – np. Rzeszów, Mielec). Przewiduje się następujące rodzaje oddziaływań: bezpośrednie, stałe, niekorzystne, długoterminowe,
- **zdrowie ludzi** – zagrożenie dla zdrowia ludzi może powodować np. nieodpowiedni sposób postępowania z odpadami (nieodpowiednie składowanie, nieodpowiednia lokalizacja składowiska np. w bliskim sąsiedztwie rzeki, w obrębie Głównych Zbiorników Wód Podziemnych czy spalanie odpadów w paleniskach domowych). Potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzi może występować w bezpośrednim sąsiedztwie składowisk odpadów. Wprowadzenie systemu gospodarowania odpadami, prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów na terenie całego województwa, stosowanie najnowszych technik i technologii oraz prowadzenie akcji edukacyjnej w zakresie odpadów pozwoli na eliminowanie zagrożeń dla zdrowia ludzi. Przewiduje się następujące rodzaje oddziaływań: bezpośrednie, stałe, niekorzystne w bezpośrednim sąsiedztwie składowisk, instalacji służących przetwarzaniu odpadów, długoterminowe, korzystne poza terenami składowisk, odwracalne,
- **zwierzęta** – przewiduje się, że podczas realizacji nowych instalacji wystąpi niekorzystny wpływ na zwierzęta znajdujące się w obrębie terenu, na którym instalacja będzie realizowana. Nastąpi zmiana warunków wykorzystywania terenu przez zwierzęta – niektóre gatunki przeniosą się na tereny sąsiadujące z realizowaną instalacją, inne dostosują się do nowych uwarunkowań, a jeszcze inne gatunki zaczną się pojawiać w obrębie zrealizowanych instalacji znajdując dogodne warunki do bytowania czy do żerowania. Przewiduje się następujące rodzaje

oddziaływań: bezpośrednie, stałe, niekorzystne, ale i korzystne (pojawia się nowe gatunki), długoterminowe, odwracalne.

Realizacja kierunków działań przewidzianych w projekcie WPGO generalnie będzie miała korzystny wpływ na środowisko (wdrożenie systemów gospodarki odpadami, selektywna zbiórka odpadów, likwidacja składowisk niespełniających wymogów prawnych). Niekorzystne oddziaływania na środowisko wystąpią głównie na etapie realizacji poszczególnych instalacji, ale też mogą wystąpić na etapie ich funkcjonowania. Zasięg tych oddziaływań będzie miał charakter lokalny i ograniczy się do terenów bezpośrednio sąsiadujących z poszczególnymi instalacjami.

W projekcie WPGO Region Centralny nie ma składowiska odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych. W przyszłości może okazać się konieczne zrealizowanie tego rodzaju składowiska (projekt WPGO nie przewiduje składowiska odpadów), co wiązać się będzie z koniecznością pozyskania terenów, niekorzystnym oddziaływaniem składowiska odpadów na środowisko zarówno w fazie budowy jak i funkcjonowania. Oddziaływania te pojawią się w obrębie terenów, gdzie takich oddziaływań nie było. Możliwe, że przeprowadzenie tego typu przedsięwzięcia wiązać się będzie protestami społeczności lokalnych.

Do momentu wybudowania regionalnego składowiska odpadów odpady z Regionu Centralnego będą transportowane na składowiska zastępcze znajdujące się w innych regionach.

Nie przewiduje się oddziaływań skumulowanych w skali regionu – przewidziane w projekcie WPGO instalacje są znacznie od siebie oddalone. Oddziaływania mogą się kumulować podczas prowadzenia prac budowlanych w ramach realizacji poszczególnych instalacji i zależą od harmonogramu prowadzonych prac budowlanych. Oddziaływania te będą miały charakter lokalny i ograniczą się do terenów sąsiadujących z realizowaną instalacją.

7.2. Analiza i ocena przewidywanego znaczącego oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz na integralność tych obszarów

Analizie poddano prawdopodobne rejony realizacji poszczególnych elementów instalacji regionalnych. Analizowano, czy nowe elementy instalacji są wyznaczane w obrębie obszarów Natura 2000. Z przeprowadzonych analiz wynika, że w obrębie obszarów Natura 2000 znajdują się trzy składowiska odpadów. Są to następujące składowiska Zaklików (Lasy Janowskie PLB060005), Jeziórko (Puszcza Sandomierska PLB180005) oraz Siarkopol – Jeziórko (Puszcza Sandomierska PLB180005). Składowiska te mają być zamknięte po wypełnieniu. Projekt WPGO nie wyznacza terminu zamknięcia składowiska odpadów Siarkopol – Jeziórko ponieważ jest to składowisko odpadów obojętnych, a dla tego typu składowisk wojewódzki plan gospodarki odpadami nie określa terminu zamknięcia. Na składowisku Siarkopol w Jeziórku gromadzona jest „brudna siarka” usuwana z rekultywowanych pól górniczych w procesie likwidacyjnym Kopalni Siarki „Jeziórko”. Składowisko zostanie zamknięte, a teren rekultywowany z chwilą zakończenia procesu likwidacji Kopalni. Termin zakończenia likwidacji Kopalni planowany jest na koniec 2015 roku.

W tabeli 5 przedstawiono potencjalnie oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000, powodowane realizacją poszczególnych instalacji związanych z gospodarką odpadami. Należy zaznaczyć, że proponowane do realizacji instalacje służące prawidłowej gospodarce odpadami nie będą prowadzić do fragmentacji siedlisk w obrębie obszarów Natura 2000, ponieważ będą znajdować się poza obszarami Natura 2000. Obejmować będą niewielkie powierzchnie, a znaczna ich część będzie realizowana w miejscach, w których już znajdują się niektóre elementy wyznaczonych instalacji regionalnych (rozbudowa instalacji). Oddziaływanie na obszar Natura 2000 będzie

bezpośrednie w przypadku, gdy realizacja instalacji regionalnej będzie realizowane na terenie obszaru Natura 2000, ale projekt WPGO nie zakłada realizacji tego typu instalacji w obrębie obszarów Natura 2000.

Możliwe jest oddziaływanie niekorzystne związane z funkcjonowaniem istniejących składowisk, ale tylko w jego najbliższym sąsiedztwie.

Prawdopodobne zagrożenie niekorzystnym oddziaływaniem nie oznacza jednoznacznie stwierdzonych znaczących oddziaływań na obszar Natura 2000. Niemniej jednak w obrębie obszarów Natura 2000 (Puszcza Sandomierska, Lasy Janowskie) może dochodzić głównie do:

- jakościowych zmian siedlisk w sąsiedztwie istniejących składowisk,
- emisji hałasu komunikacyjnego (wzdłuż tras prowadzących do składowisk znajdujących się w obrębie obszarów Natura 2000),
- emisji zanieczyszczeń motoryzacyjnych (wzdłuż tras prowadzących do składowisk znajdujących się w obrębie obszarów Natura 2000).

Należy podkreślić, że projekt WPGO nie zakłada realizacji nowych składowisk w obrębie obszarów Natura 2000, wręcz przeciwnie – istniejące składowiska odpadów zostaną zamknięte.

Art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (j.t. Dz.U. z 2009r., Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.) mówi, że: „zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla ochrony których wyznaczono obszar Natura 2000 lub,
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla ochrony których został wyznaczony obszar Natura 2000, lub,
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami”.

Art. 34 tejże ustawy mówi: jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, i wobec braku rozwiązań alternatywnych, właściwy miejscowo regionalny dyrektor ochrony środowiska, a na obszarach morskich – dyrektor właściwego urzędu morskiego, może zezwolić na realizację planu lub działań, mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 lub obszary znajdujące się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1 (mające znaczenie dla Wspólnoty – wyznaczane na podstawie Dyrektywy Siedliskowej), zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000.

W przypadku gdy znaczące negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk i gatunków priorytetowych, zezwolenie na realizację przedsięwzięcia może zostać udzielone wyłącznie w celu:

- ochrony zdrowia i życia ludzi,
 - zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego,
 - uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego,
 - wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego,
- po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej.

Przepis ten stosuje się do obszarów istniejących, mających znaczenie dla Wspólnoty oraz do projektowanych obszarów ochrony siedlisk.

Z uwagi na to, że instalacje regionalne nie będą realizowane w obrębie obszarów Natura 2000 nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz na integralność tych obszarów

Przedsięwzięcia przewidziane w projekcie WPGO realizowane będą przede wszystkim poza obszarami Natura 2000, parkami narodowymi, rezerwatami przyrody, parkami krajobrazowymi i dotyczyć będą niewielkich powierzchni (maksymalnie kilku hektarów). Przedsięwzięcia te nie będą stanowić bariery ekologicznej, a ich zrealizowanie ma poprawić jakość środowiska.

W obrębie obszarów chronionych, w tym obszarów Natura 2000 realizowane będą przede wszystkim przedsięwzięcia służące ochronie środowiska (m.in. zamykanie składowisk). Tereny obszarów Natura 2000 będą objęte systemem zbiórki odpadów, ale nie będą tam lokalizowane inwestycje związane z funkcjonowaniem instalacji regionalnych.

Biorąc powyższe pod uwagę, nie należy przewidywać znaczących oddziaływań na cele, przedmiot ochrony i integralność obszarów Natura 2000.

Obszary, które podlegają różnym formom ochrony przyrody są objęte regulacjami prawnymi. Nie przewiduje się na ich terenie takich działań, które nie będą zgodne z obowiązującymi przepisami i będą zagrażały przedmiotom ochrony zakłócając ich stan, zasoby oraz funkcjonowanie.

Zgodnie z zapisami ustawy o ochronie przyrody (art. 5) „integralność obszaru Natura 2000 – spójność czynników strukturalnych i funkcjonalnych warunkujących zrównoważone trwanie populacji gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla ochrony których zaprojektowano lub wyznaczono obszar Natura 2000”. Nie przewiduje się aby realizacja instalacji regionalnych przewidzianych w projekcie WPGO powodowała takie zmiany w środowisku, aby zagrożone było trwanie populacji gatunków i siedlisk, dla ochrony których zaprojektowano lub wyznaczono obszary Natura 2000 ponieważ:

- nie przewiduje się fragmentacji ani izolacji siedlisk,
- nie przewiduje się znaczącego wpływu na kluczowe procesy i związki kształtujące strukturę obszaru,
- nie przewiduje się zmniejszenia liczebności gatunków kluczowych powodowanych bezpośrednią śmiertelnością związaną z realizacją instalacji regionalnych wyszczególnionych w projekcie WPGO,
- nie przewiduje się takiego zagrożenia spowodowanego realizacją instalacji regionalnych wyszczególnionych w projekcie WPGO aby nie był utrzymany właściwy stan ochrony gatunków i siedlisk w granicach obszarów Natura 2000,
- na podstawie dokonanych analiz można stwierdzić, że realizacja projektu WPGO nie spowoduje bezpośrednich strat w zasobach gatunków i siedlisk przyrodniczych objętych ochroną w ramach obszarów Natura 2000.

Na podstawie przeprowadzonych analiz i ocen oraz przy założeniu, że zostaną zastosowane najlepsze techniki i technologie (BAT) można stwierdzić, że realizacja projektu WPGO nie będzie powodować znaczących negatywnych skutków dla obszarów Europejskiej Sieci Natura 2000, celów, przedmiotów ochrony i integralności tych obszarów Natura. Realizacja działań nie spowoduje takich oddziaływań, które mogą w sposób znaczący zagrażać chronionym gatunkom flory i fauny i w efekcie powodować spadek liczebności populacji czy wymieranie gatunków.

Realizacja zakładanych zamierzeń inwestycyjnych nie spowoduje zagrożeń prowadzących do utraty funkcji ochrony siedlisk i gatunków jakie mają spełniać obszary Natura 2000. Należy podkreślić, że funkcjonowanie zrealizowanych działań będzie skutkowało poprawą jakości środowiska.

8. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektu WPGO, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów

W wyniku przeprowadzonych analiz i ocen nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań na poszczególne elementy środowiska oraz cele, przedmiot ochrony i integralność europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000, a także na cele ochrony systemu obszarów chronionych. Zatem nie jest konieczne przedstawianie rozwiązań mających na celu zapobieganie i ograniczanie istotnego negatywnego wpływu na środowisko.

Plan gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego jest dokumentem z założenia służącym ochronie środowiska i eliminacji zagrożeń środowiska powodowanych wytwarzanymi odpadami. Obowiązek opracowania wojewódzkiego planu gospodarki odpadami i jego zakres wynika z funkcjonujących w Polsce uregulowań prawnych uwzględniających przepisy prawne wynikające z członkostwa w Unii Europejskiej

Analizowany projekt WPGO jest zgodny z podstawowymi dokumentami opracowanymi na szczeblu krajowym, dotyczącymi polityki ekologicznej oraz odnoszącymi się do problematyki gospodarki odpadami. Realizacja przyjętych w analizowanym projekcie WPGO celów i propozycji rozwiązań dotyczących unieszkodliwiania wszystkich, powstających na terenie województwa odpadów bezsprzecznie służyć będzie ochronie i poprawie środowiska oraz uzyskaniu optymalnych efektów ekologicznych.

Niemniej jednak spełnienie założeń projektu WPGO wymagać będzie realizacji i funkcjonowania instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, w tym ich częściowego składowania, co wiązać się będzie z ich określonym wpływem na środowisko. Instalacje tego rodzaju, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, mogą zaliczać się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2010r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko Dz.U. Nr 213 poz. 1397). W kontekście zapobiegania i ograniczania potencjalnych negatywnych oddziaływań tych przedsięwzięć na środowisko istotne są zapisy projektu WPGO dotyczące zastosowania technologii mających spełniać kryteria BAT (najlepszych dostępnych technik). Na etapie wyboru technologii zagospodarowania odpadów, winny być wybierane technologie i rozwiązania w jak najmniejszym stopniu oddziałujące na środowisko.

Docelowy, zaproponowany dla województwa, system gospodarki odpadami komunalnymi realizowany będzie w wytypowanych regionach gospodarki odpadami w oparciu o regionalne instalacje do przetwarzania odpadów. Wskazane lokalizacje regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów to obiekty głównie już funkcjonujące (składowiska i zakłady zagospodarowania odpadów), które spełniają wszystkie obecnie obowiązujące przepisy. Rozbudowa i wyposażenie tych obiektów w niezbędne, dodatkowe instalacje (instalacje mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów m.in. sortownie, kompostownie, instalacje przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych, instalacje do termicznego unieszkodliwiania odpadów) będzie wymagać, na etapie ich realizacji, przeprowadzenia ocen oddziaływania na środowisko.

Prawodawstwo polskie w zakresie ochrony środowiska daje narzędzie zapobiegania i ograniczania przewidywanych negatywnych oddziaływań przedsięwzięć mogących znacząco negatywnie wpływać na stan środowiska w postaci procedur postępowania w sprawie ocen oddziaływania na środowisko. Przedsięwzięcia te będą wymagać przeprowadzenia dokładnej analizy oddziaływania na środowisko planowanego przedsięwzięcia w trybie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia, w tym mogą wymagać przeprowadzenia procedur ocen

oddziaływania na środowisko, łącznie z opracowaniem raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Na etapie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu WPGO zapobieganie i ograniczanie przewidywanych negatywnych oddziaływań na środowisko następować będzie poprzez:

- wykorzystanie przepisów prawa ochrony środowiska w ww. zakresie,
- w procesie decyzyjnym poprzez wybór przedsięwzięć o znikomej skali oddziaływania na środowisko, zapewniających hermetyzację procesów technologicznych, stosujących odpowiednie rozwiązania technologiczne, w tym technologie spełniające kryteria „najlepszych dostępnych technik” BAT.

Ewentualna potrzeba przeprowadzenia działań kompensacyjnych może zaistnieć na etapie konkretnej lokalizacji (rozbudowy, budowy) przedsięwzięcia (instalacji).

9. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie WPGO

Zgodnie z art. 51 ust.3b ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko zakres prognozy oddziaływania na środowisko powinien obejmować przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań przyjętych w projekcie ocenianego dokumentu, w szczególności w odniesieniu do obszarów Natura 2000.

Przyjęte w analizowanym dokumencie rozwiązania w zakresie gospodarki odpadami, ukierunkowane są na minimalizację ilości wytwarzanych odpadów, ograniczenie ich składowania na rzecz zagospodarowania poprzez odzysk i unieszkodliwianie oraz mają na celu poprawę stanu środowiska w województwie.

W wyniku przeprowadzonej analizy celów i rozwiązań zawartych w projekcie WPGO nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko oraz na cele, przedmioty ochrony i integralność obszarów Natura 2000. Stąd w zasadzie nie zachodzi potrzeba przedstawienia rozwiązań alternatywnych.

Analizowany projekt WPGO jest dokumentem w pełni służącym ochronie środowiska, którego realizacja skutkować będzie eliminacją zagrożeń środowiska powodowanych wytwarzanymi odpadami, w tym eliminacją zagrożeń dla obszarów Natura 2000.

Wobec powyższego, dla przedmiotowego projektu WPGO nie przewiduje się alternatywy wariantu zerowego (braku realizacji celów i założeń dokumentu). Konieczność realizacji projektu WPGO wynika z obecnego, niezadowalającego stanu gospodarki odpadami w województwie, jak również ze zmian wymogów obowiązującego prawa w zakresie gospodarki odpadami.

Analizie poddano także inny wariant gospodarowania odpadami. W wariacie tym teren województwa został podzielony na pięć regionów (rysunek 4).

Gospodarka odpadami, niezależnie od wariantu, oparta została o budowę (rozbudowę) i funkcjonowanie tej samej liczby instalacji do termicznego przekształcania odpadów z uzyskaniem energii, instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów zmieszanych, instalacji do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych.

W wybranym do realizacji wariacie (podział województwa na sześć regionów – rysunek 5) w Regionie Centralnym nie przewiduje się dodatkowej lokalizacji regionalnego składowiska odpadów. Zgodnie z założeniami projektu WPGO, odpady z Regionu Centralnego wymagające składowania będą składowane na składowiskach regionalnych innych regionów. Stąd należy wnioskować, iż oddziaływania na środowisko realizacji obydwu wariantów będą porównywalne.

Ze względów środowiskowych nie jest istotne ile będzie regionów, ale ile i jakie instalacje będą obsługiwać poszczególne regiony.

Do realizacji został wybrany wariant, w którym teren województwa został podzielony na sześć regionów.

Wybór wariantu podziału województwa na regiony gospodarowania odpadami nastąpił po zakończeniu fazy opiniowania i konsultacji z samorządami gminnymi. Za przyjęciem tego rozwiązania nie decydowały względy ekonomiczne, ale łatwiejsze osiągnięcie porozumień w zakresie gospodarki w poszczególnych regionach, sprawniejsze gospodarowanie odpadami w obrębie mniejszych regionów (zasada bliskości poszczególnych instalacji), łatwiejsza akceptacja realizacji poszczególnych inwestycji obsługujących gminy sąsiednie niż w przypadku przyjmowania odpadów z terenu gmin znacznie oddalonych od miejsca lokalizacji inwestycji (mniejszy opór społeczny).

10. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu WPGO oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2010 roku o odpadach (Dz. U. Nr 185, poz. 1243, z późn. zm.) plany gospodarki odpadami podlegają aktualizacji nie rzadziej niż raz na 6 lat. W art. 16 ww. ustawy znajduje się zapis „Z realizacji planów gospodarki odpadami sporządza się sprawozdania, obejmujące okres 3 lat kalendarzowych, według stanu na dzień 31 grudnia roku kończącego ten okres, zwany dalej „okresem sprawozdawczym”. Sprawozdania z realizacji planów gospodarki odpadami zawierają informacje dotyczące realizacji postanowień tych planów, ocenę stanu gospodarki odpadami oraz ocenę stanu realizacji zadań i celów. Sprawozdanie z realizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami przygotowuje zarząd województwa i przedkłada sejmikowi województwa oraz ministrowi właściwemu do spraw środowiska, w terminie 12 miesięcy po upływie okresu sprawozdawczego.

W projekcie WPGO został określony sposób monitoringu i oceny wdrażania. Zakładany system monitoringu realizacji WPGO pozwoli określić m.in.

- udział odpadów komunalnych składowanych w odniesieniu do wytworzonych,
- stopień redukcji lub masę odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska w stosunku do odpadów wytworzonych w 1995 roku,
- udział przenośnych zużytych baterii i akumulatorów zbieranych selektywnie w odniesieniu do wprowadzonych do obrotu,
- masę odpadów poddanych termicznemu przekształceniu z odzyskiem energii,
- odsetek masy odpadów poddanych recyklingowi (bez recyklingu organicznego),
- masę odpadów wytworzonych poddanych recyklingowi organicznemu,
- masę odpadów wytworzonych poddanych unieszkodliwianiu termicznemu,
- masę odpadów wytworzonych poddanych składowaniu bez przetworzenia,
- masa odpadów wytworzonych wykorzystanych bezpośrednio na powierzchni ziemi do prac wskazanych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 21 marca 2006r. w sprawie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów poza instalacjami i urządzeniami.

Wskaźniki monitorowania realizacji projektu WPGO zostały podane zgodnie z „Wytocznymi do opracowania sprawozdania z realizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami” (Ministerstwo Środowiska, styczeń 2011).

Ocenie skutków środowiskowych realizacji projektu WPGO może także służyć system pomiarów i ocen stanu środowiska, objęty państwowym monitoringiem środowiska.

10.1. Instrumenty realizacji projektu WPGO

Warunkiem osiągnięcia celów w gospodarce odpadami założonych na latach 2012–2023 jest konsekwentna realizacja działań określonych w projekcie WPGO, jego okresowa weryfikacja oraz

aktualizacja wraz z oceną skutków dla środowiska. Odpowiedzialni za realizację założeń projektu WPGO są wszyscy uczestnicy wdrażania działań w nim określonych.

Zarządzanie na poziomie wojewódzkim, realizacja i kontrolowanie przebiegu realizacji poszczególnych działań prowadzone będzie przez administrację rządową i samorządową oraz przez inne instytucje w zakresie i z zastosowaniem instrumentów określonych ustawami.

Obowiązkiem Zarządu Województwa jest sporządzanie sprawozdania z wykonania projektu WPGO, obejmującego okres 3 lat kalendarzowych oraz przedłożenie go Sejmikowi Województwa. Na jego podstawie będzie podejmowana decyzja o aktualizacji dokumentu.

10.2. Monitoring i ocena realizacji projektu WPGO

Projekt WPGO określa sposób monitoringu i oceny wdrażania systemu gospodarki odpadami. Ocena realizacji WPGO i monitoring oparty został na wskaźnikach podanych przez Ministerstwo Środowiska wyszczególnionych w „Wytycznych do opracowania sprawozdania z realizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami”. Ocena realizacji projektu WPGO prowadzona będzie na podstawie danych pochodzących z następujących źródeł:

- baza danych WSO prowadzona przez Urząd Marszałkowski (informacje podstawowe),
- Główny Urząd Statystyczny,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska,
- ankietyzacja gmin.

Jakość opracowanego sprawozdania z realizacji WPGO w dużej mierze będzie zależeć od rzetelności dostarczonych informacji. Ważne więc jest przyjęcie wiarygodnych, mierzalnych oraz policzalnych wskaźników.

Autorzy projektu WPGO przyjęli następujące propozycje wskaźników ogólnych służących monitorowaniu osiągnięcia celów:

- liczba składowisk odpadów komunalnych
- udział odpadów komunalnych składowanych w odniesieniu do wytworzonych,
- stopień redukcji lub masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska w stosunku do wytworzonych w 1995r.,
- udział przenośnych zużytych baterii i akumulatorów zbieranych selektywnie w odniesieniu do wprowadzonych do obrotu.

Wyszczególnione zostały także wskaźniki monitorowania realizacji projektu WPGO dla odpadów komunalnych, niebezpiecznych, opakowaniowych, zużytych opon oraz komunalnych osadów ściekowych. Dotyczą one sprawdzania ilości odpadów wytworzonych i zagospodarowanych, również w zależności od rodzaju odpadów, procesu odzysku i unieszkodliwiania.

Wartości ogólnych wskaźników jak i wskaźników realizacji działań będą przedstawiane za każdy rok sprawozdawczy z godnie obowiązującymi przepisami w tym zakresie.

Przyjęte w projekcie WPGO zasady monitorowania i oceny realizacji są właściwe i pozwalają ocenić zmiany w środowisku oraz przewidzieć tendencje zmian, niemniej jednak uzyskanie niezbędnych informacji wymagać będzie rozszerzenia własnej bazy danych bądź utworzenia własnego systemu dot. badań statystycznych w zakresie odpadów.

11. Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Wschodnia i południowa granica województwa podkarpackiego jest częścią granicy państwowej, oddzielającej nasz kraj na południu od Słowacji, na wschodzie od Ukrainy. Położenie województwa wskazuje na możliwość transgranicznego oddziaływania.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach projektu WPGO ma głównie charakter regionalny, a ewentualne oddziaływanie realizacji poszczególnych elementów instalacji regionalnych będzie miało zasięg lokalny.

W wyniku przeprowadzonych analiz nie stwierdzono, aby w projekcie WPGO była przewidywana realizacja takich przedsięwzięć, których budowa i funkcjonowanie może prowadzić do transgranicznych oddziaływań. Wszystkie, zarówno istniejące, jak i projektowane instalacje regionalne (zwłaszcza spalarnie) są położone w znacznej odległości od granicy z Ukrainą i Słowacją i nie będą miały negatywnego wpływu na środowisko w strefach przygranicznych, niemniej jednak jednoznaczna ocena wpływu będzie możliwa dopiero w ramach procedury oceny oddziaływania na środowisko konkretnych przedsięwzięć.

Prognozuje się, że w przypadku transgranicznego przemieszczania odpadów niebezpiecznych (np. przewozy tranzytowe – wywóz, przywóz, przewóz) zarówno komunikacją drogową, kolejową jak i lotniczą może dojść do oddziaływań transgranicznych (międzynarodowe przemieszczanie odpadów)³. Trudno jest przewidzieć skalę, rozmiar i czas takiego zdarzenia oraz trudno prognozować skutki dla środowiska czy zdrowia ludzi.

Projekt WPGO nie przewiduje tranzytowych przewozów odpadów niebezpiecznych, ich wywozu poza granice kraju, ani przywozu.

Należy zaznaczyć, że na międzynarodowy obrót odpadami potrzebne jest zezwolenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

12. Wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

W trakcie opracowywania prognozy nie stwierdzono istotnych niedostatków lub braków materiałów, które ograniczałyby możliwość wykonania prognozy. Pewne utrudnienia stwarzał stopień ogólności analizowanego dokumentu, który z założenia jest dokumentem strategicznym, określającym trendy, zasady gospodarki odpadami jakie mają obowiązywać na terenie województwa podkarpackiego.

Utrudnieniem w pracach nad Prognozą był brak wypracowanych metod stosowanych w tego typu dokumentach oraz brak określonych kryteriów przeprowadzania oceny.

Podstawowe obszary niepewności dotyczą głównie:

- Ogólnego charakteru projektu WPGO, co nie pozwala w sposób precyzyjny określić rodzajów i skali oddziaływania na środowisko. Możliwe jest tylko określenie ogólnego charakteru oddziaływania na środowisko bez umiejscowienia w przestrzeni oraz określenia wielkości oddziaływania,
- Oddziaływań skumulowanych, czyli określenia oddziaływań związanych z realizacją wszystkich działań jakie zostały wyszczególnione w projekcie WPGO prowadzonych równocześnie. Działania określone w projekcie WPGO nie będą prowadzone jednocześnie z kilku powodów, m.in.:
 - niemożliwa jest równoczesna realizacja wszystkich działań, gdyż poszczególne działania wymagają przeprowadzania różnych procedur (nie jest tak, że projekt WPGO zostaje przyjęty i już można realizować określone w nich działania. Działania wymagają albo opracowania planu zagospodarowania przestrzennego, albo szczegółowej dokumentacji

³ W Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 11 lipca 2008r. w sprawie wykazu przejść granicznych, którymi realizowane jest przemieszczanie odpadów (Dz. U. Nr 123, poz. 800 z późn. zm) znajdują się przejścia graniczne z terenu województwa podkarpackiego: Korczowa (drogowe), Przemyśl (kolejowe), Rzeszów – Jasionka (lotnicze).

wraz z wariantowaniem, uzyskania decyzji środowiskowej, przeprowadzenia procedury oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Projekt WPGO nie jest dokumentem na podstawie którego można wydać pozwolenie na realizację instalacji czy na rozbudowę instalacji już istniejącej. Nie jest dokumentem decyzyjnym). Czas przeprowadzania poszczególnych procedur także jest różny. Należy zaznaczyć, że poszczególne instalacje będą realizowane w różnych regionach, będą też znacznie od siebie oddalone, więc oddziaływania nie będą się kumulować.

Przewidywane trudności związane z realizacją niektórych nowych instalacji określonych w projekcie WPGO to głównie:

- pozyskanie terenów pod nowe inwestycje (odpowiednie warunki geologiczne, hydrogeologiczne, przyrodnicze),
- konflikty społeczne (brak aprobaty ze strony społeczności lokalnej na realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami – składowiska potrzebne, ale nie w tym miejscu),
- wysokie koszty realizacji poszczególnych instalacji, zwłaszcza zakładów termicznego przetwarzania odpadów,
- niska aktywność części samorządów gminnych w działaniach związanych z tworzeniem ponadgminnych jednostek organizacyjnych, realizujących kompleksową gospodarkę odpadami komunalnymi.

13. Wnioski

- Ocena potencjalnych oddziaływań ma charakter hipotetyczny ze względu na charakter opracowania dokumentu, jakim jest prognoza.
- Prognoza nie jest dokumentem rozstrzygającym o słuszności realizacji zamierzeń inwestycyjnych, a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki, jakie realizacja projektu WPGO może mieć na środowisko.
- Prognoza oddziaływania na środowisko opracowywana dla strategicznych dokumentów, takich jakim jest projekt WPGO z założenia nie jest dokumentacją szczegółową, odnoszącą się do skutków oddziaływania poszczególnych inwestycji. Jej głównym celem jest odniesienie się treści planistycznej dokumentu do polityki ekologicznej oraz zasad zrównoważonego rozwoju, a także określenie trendu całościowej polityki gospodarki odpadami prowadzonej na terenie województwa. Prognoza w ogólny, strategiczny sposób rozważa korzyści i zagrożenia wynikające z realizacji WPGO bądź odstępiania od tej realizacji.
- Głównym celem opracowania Prognozy jest określenie możliwych skutków dla środowiska, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji projektu WPGO, który jest opisem zamierzeń mających na celu poprawę jakości środowiska.
- Szczegółowe skutki oddziaływania poszczególnych inwestycji realizowanych w ramach planowanej gospodarki odpadami są przedmiotem osobnej procedury oddziaływania prowadzonej na etapie projektowania instalacji.
- Prognoza jest dokumentem wspierającym proces decyzyjny i procedurę konsultacji WPGO. Wskazuje na możliwe negatywne skutki realizacji projektu WPGO oraz przedstawia zalecenia dotyczące przeciwdziałania ewentualnym negatywnym skutkom dla środowiska, a także przedstawia sposoby ich minimalizacji.
- Projekt WPGO zgodny jest z Krajowym planem gospodarki odpadami 2014 i odpowiada on aktualnie obowiązującym wymaganiom stawianym planom gospodarki odpadami.
- Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami zakres analizowanego projektu WPGO obejmuje rodzaj, ilość i źródła powstawania

wszystkich odpadów, w szczególności odpadów innych niż niebezpieczne. W związku z powyższym, dla potrzeb projektu WPGO odpady podzielone zostały na:

- odpady komunalne (w tym odpady ulegające biodegradacji, odpady opakowaniowe, odpady niebezpieczne),
 - pozostałe odpady (grupy 01 – 19), w tym odpady powstające w przemyśle, osady ściekowe, odpady opakowaniowe,
 - odpady niebezpieczne (z grup 01 – 20).
- W Planie gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego nie rozważano wariantu polegającego na niepodejmowaniu żadnych działań ukierunkowanych na poprawę stanu gospodarowania odpadami. Wynika to głównie z diagnozy stanu aktualnego w tym zakresie, która wykazała konieczność wprowadzenia niezbędnych zmian zmierzających do poprawy stanu gospodarowania odpadami, w tym przede wszystkim w gospodarce odpadami komunalnymi.
 - Brak działań w zakresie gospodarowania odpadami nie jest także do zaakceptowania ze względu na:
 - zapisy Polityki Ekologicznej Państwa, Krajowego planu gospodarki odpadami 2014,
 - zobowiązania Polski w zakresie gospodarowania odpadami wynikających z akcesji do Unii Europejskiej,
 - wymogi narzucone polskim prawodawstwem,
 - wzrastającą świadomość mieszkańców domagających się zmian w zakresie gospodarowania odpadami,
 - czynniki ekonomiczne (w tym m.in. drastyczne podwyżki w zakresie opłat za składowanie odpadów nie przetworzonych).
 - W WPGO przeanalizowano natomiast dwa warianty podziału województwa na regiony gospodarowania odpadami (podział na 5 i 6 regionów)
 - Wykorzystanie części odpadów w procesach spalania i współspalania pozwoli zagospodarować odpady wskazane w rozporządzeniu i tym samym ograniczy ilość odpadów kierowanych na składowisko, co ma szczególne znaczenie w sytuacji wyczerpywania się pojemności składowisk na terenie województwa.
 - Założenia przyjęte w WPGO są zgodne z dokumentami unijnymi oraz z Krajowym planem gospodarki odpadami
 - Cele i kierunki działań przewidywane w WPGO sprzyjają ochronie środowiska.
 - Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach projektu WPGO ma głównie charakter regionalny, a ewentualne oddziaływanie realizacji poszczególnych elementów instalacji regionalnych będzie miało zasięg lokalny.
 - Przedsięwzięcia przewidziane w projekcie WPGO realizowane będą głównie poza obszarami Natura 2000, parkami narodowymi, rezerwatami przyrody, parkami krajobrazowymi i dotyczyć będą niewielkich powierzchni.
 - Jakość środowiska może ulec pogorszeniu w miejscach realizacji poszczególnych instalacji regionalnych.
 - Wzdłuż tras prowadzących do poszczególnych instalacji, zwłaszcza w ich najbliższym sąsiedztwie, nastąpi zwiększona emisja zanieczyszczeń motoryzacyjnych oraz hałasu komunikacyjnego.
 - Generalnie realizacja zadań, celów przewidzianych w WPGO pozytywnie wpłynie przede wszystkim na:
 - zmniejszenie ilości składowanych odpadów,
 - ograniczenie degradacji gleb,
 - ograniczenie zanieczyszczenia wód,

- poprawę walorów krajobrazowych.
- W wyniku przeprowadzonej analizy celów i rozwiązań zawartych w projekcie WPGO nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko oraz na cele, przedmioty ochrony i integralność obszarów Natura 2000, nie nastąpi także pogorszenie powiązań pomiędzy obszarami Natura 2000.
- Nie przewiduje się, aby na terenie województwa podkarpackiego doszło do zmniejszenia stanu populacji gatunków objętych ochroną na mocy Załącznika II dyrektywy 92/43/EWG lub Załącznika I dyrektywy 79/409/EWG.
- Nie stwierdzono, aby w projekcie WPGO była przewidywana realizacja takich przedsięwzięć, których budowa i funkcjonowanie może powodować oddziaływania transgraniczne. Oddziaływanie takie może ewentualnie wystąpić w przypadku transgranicznego przemieszczania odpadów. Jednak na każdy międzynarodowy obrót odpadami, potrzebne jest zezwolenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.
- Brak realizacji projektu WPGO to brak sprawnego systemu gospodarowania odpadów, co może przyczynić się do składowania odpadów, w tym niebezpiecznych, w miejscach przypadkowych, a to może prowadzić do systematycznego pogarszania stanu środowiska zwłaszcza jakości wód i powietrza.

14. Wykorzystane materiały

- Dyrektywa 75/439/EWG w sprawie unieszkodliwiania olejów odpadowych.
- Dyrektywa 78/176/EWG w sprawie odpadów pochodzących z przemysłu ditenku tytanu,
- Dyrektywa 86/278/EWG w sprawie ochrony środowiska, w szczególności gleby, w przypadku wykorzystywania osadów ściekowych w rolnictwie.
- Dyrektywa 91/157/EWG w sprawie baterii i akumulatorów zawierających niektóre substancje niebezpieczne.
- Dyrektywa 91/689/EWG w sprawie odpadów niebezpiecznych.
- Dyrektywa 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych.
- Dyrektywa 96/59/WE w sprawie unieszkodliwiania polichlorowanych bifenyli i polichlorowanych trifenyli (PCB/PCT).
- Dyrektywa 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów.
- Dyrektywa 2000/53/WE w sprawie pojazdów wycofanych z eksploatacji.
- Dyrektywa 2000/59/WE w sprawie portowych urządzeń do odbioru odpadów wytwarzanych przez statki i pozostałości ładunku.
- Dyrektywa 2000/76/WE w sprawie spalania odpadów.
- Dyrektywa 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, tzw. dyrektywa SEA.
- Dyrektywa 2002/95/WE z 2002 roku w sprawie ograniczenia stosowania niektórych niebezpiecznych substancji w sprzęcie elektrycznym i elektronicznym przekształcona w Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/65/UE z 8 czerwca 2011r. o tej samej nazwie.
- Dyrektywa 2002/96/WE z 2002 roku w sprawie zużytego sprzętu elektrotechnicznego i elektronicznego (WEEE).
- Dyrektywa 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy 85/337/EWG i 96/61/WE.

- Dyrektywa 2006/21/WE z dnia 15 marca 2006r. w sprawie gospodarowania odpadami pochodzącymi z przemysłu wydobywczego oraz zmieniająca dyrektywę 2004/35/WE.
- Dyrektywa 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (dyrektywa ramowa).
- Konwencja Ramsarska – Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, 1971r. w Ramsar w Iranie, ratyfikowana w 1978r..
- Konwencja Berneńska – Konwencja o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych, 1979r. w Bernie, ratyfikowana w 1996r..
- Konwencja Bońska – 1979r. w Bonn, Polska ratyfikowała w 1996r. – Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt.
- Konwencja o różnorodności biologicznej – 1992r. w Rio de Janeiro, ratyfikowana w 1995r.,
- Konwencja w sprawie ochrony warstwy ozonowej. Wiedeń – 1985r. i Protokół w sprawie substancji zubażających warstwę ozonową. Montreal – 1987r..
- Konwencja o kontroli transgranicznego przemieszczania i usuwania odpadów niebezpiecznych. Bazylea – 1989 r..
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu. Nowy Jork – 1992r. i Protokół z Kioto jest uzupełnieniem konwencji nowojorskiej. Jego ratyfikacja oznacza konieczność redukcji emisji gazów cieplarnianych o określony procent do roku 2012 Kioto – 1997r..
- Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska. Aarhus – 1998r..
- EUROPA 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – dokument przyjęty przez Radę Europejską 17 czerwca 2010r.
- Monitoring chemizmu gleb ornych województwa podkarpackiego, WIOŚ w Rzeszowie, maj 2008r..
- Ochrona Środowiska 2010, GUS 2010r..
- Ochrona Środowiska 2011, GUS 2011r..
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego (Uchwała Nr XLVIII/552/2002 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 sierpnia 2002r.).
- Prognoza oddziaływania na środowisko Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego.
- Prognoza oddziaływania na środowisko Programu ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego na lata 2008–2011 z uwzględnieniem lat 2012–2015 wraz z planem gospodarki odpadami na lata 2008–2011 z uwzględnieniem lat 2012–2019.
- Prognoza oddziaływania na środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013.
- Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2020 (aktualizacja 2009/2010).
- Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2009r., WIOŚ Rzeszów 2010r.
- Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2010r., WIOŚ Rzeszów 2011r.
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013 – dokument przyjęty przez Zarząd Województwa Podkarpackiego w dniu 10 stycznia 2012 roku.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U. Nr 66, poz. 620 z późn. zm.).
- Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2020 (Uchwała nr LXIII/790/06 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 20 października 2006r.).

- Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2020 (Uchwała nr L/932/10 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z 23 sierpnia 2010r.).
- Uchwała Nr 217 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2010r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2014 (M.P.2010 nr 101, poz. 1183).
- Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 maja 2009 w sprawie przyjęcia dokumentu Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009–2012 z perspektywą do roku 2016 (M.P. 2009 nr 34 poz. 501).
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (Dz. U. z 2010r., Nr 185, poz. 1243 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia z dnia 1 lipca 2011r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011r., Nr 152, poz. 897).